

OE XV^s

387

IMITATIO CHRISTI

1492

S. BONAVENTURÆ

STIMULUS

DIVINI AMORIS

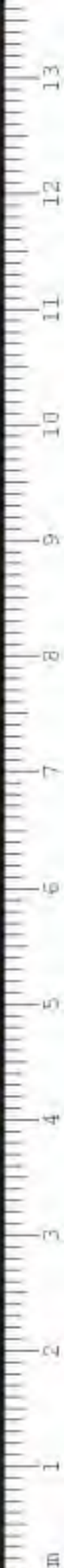
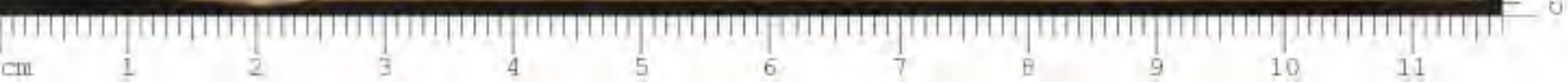
RÉSERVE

178
13

CHRISTI
173
TURÆ
LUS
ANDRIS

ERVE

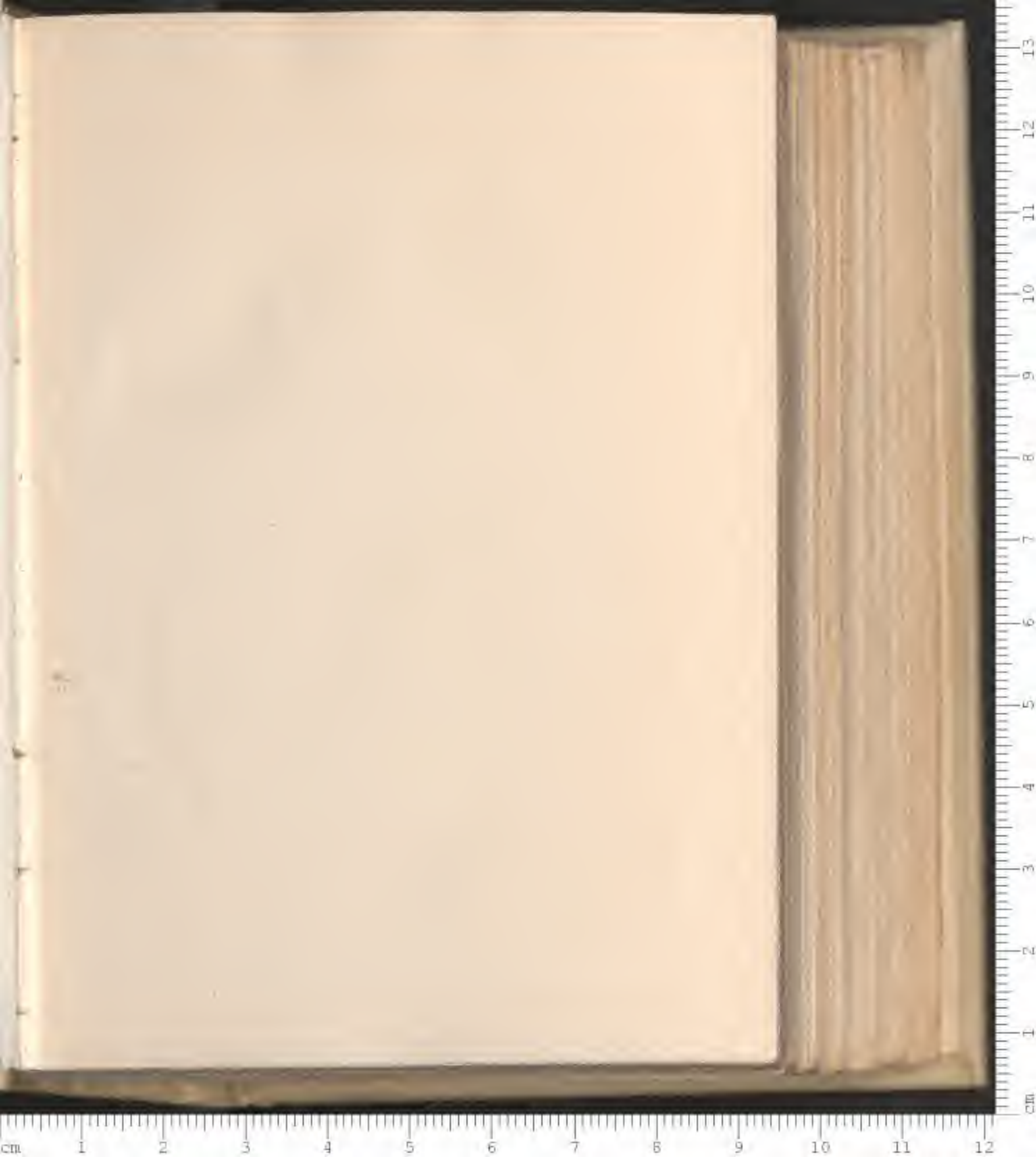
V. 500

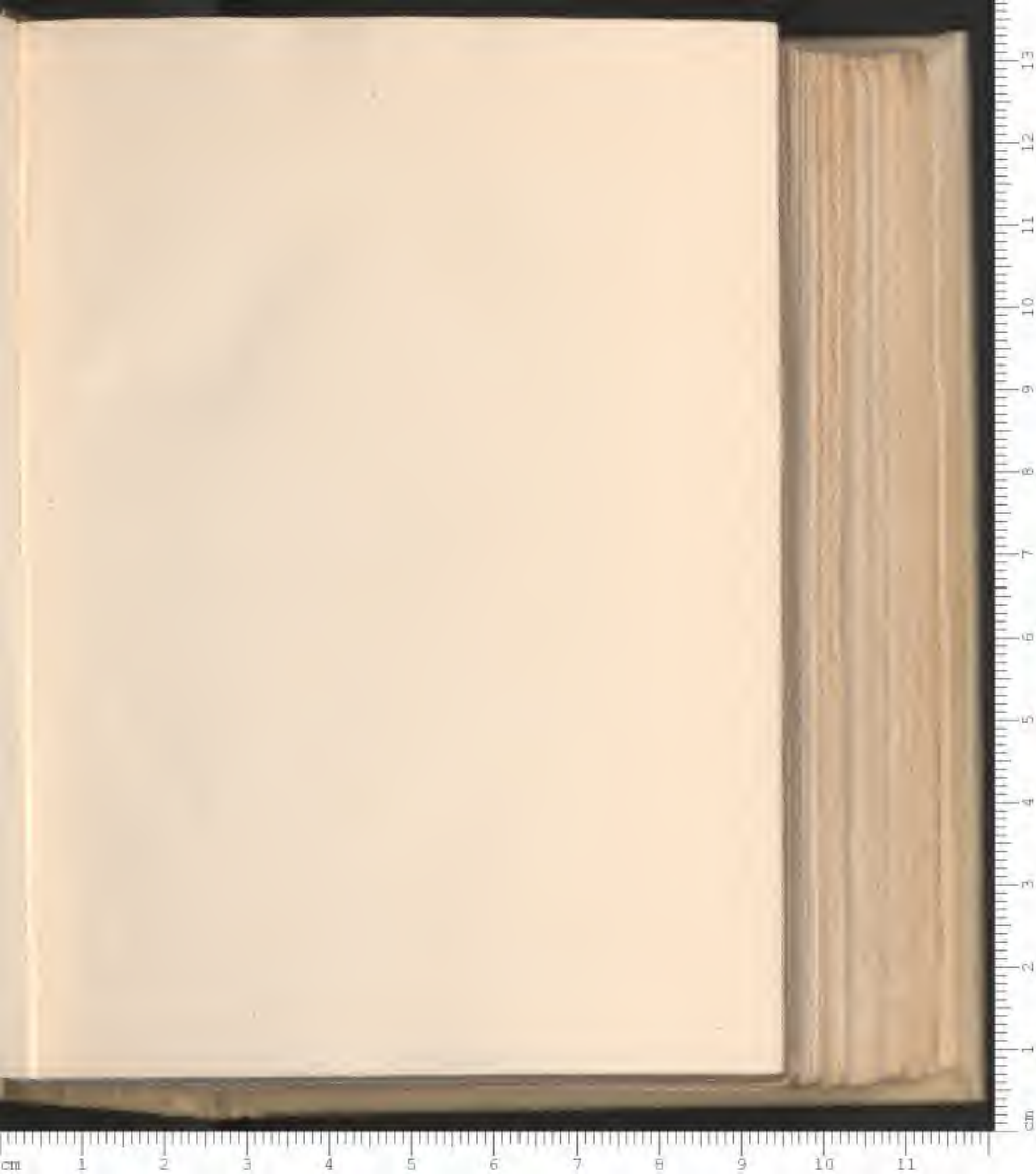
~~MA~~
~~437~~

737

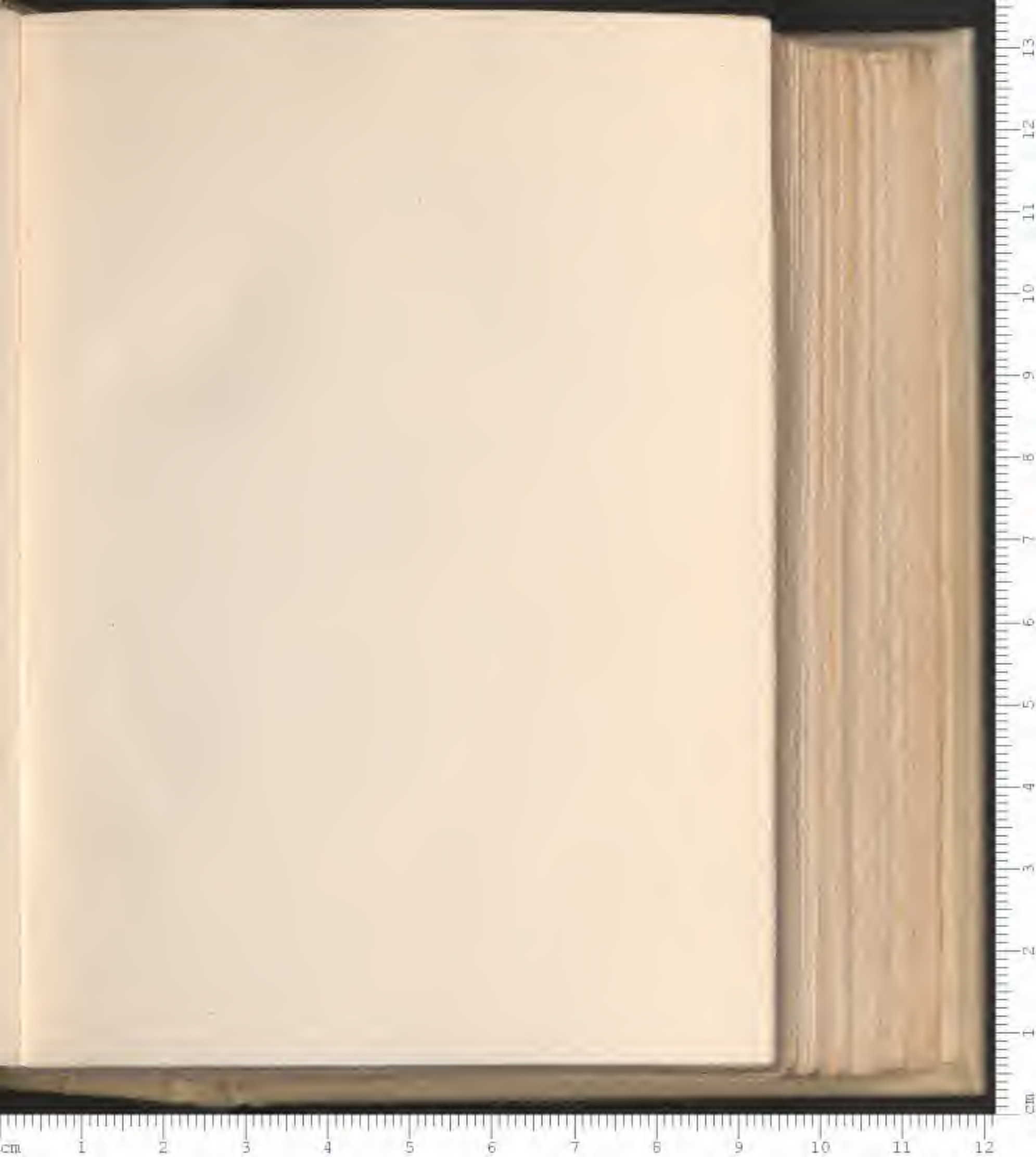

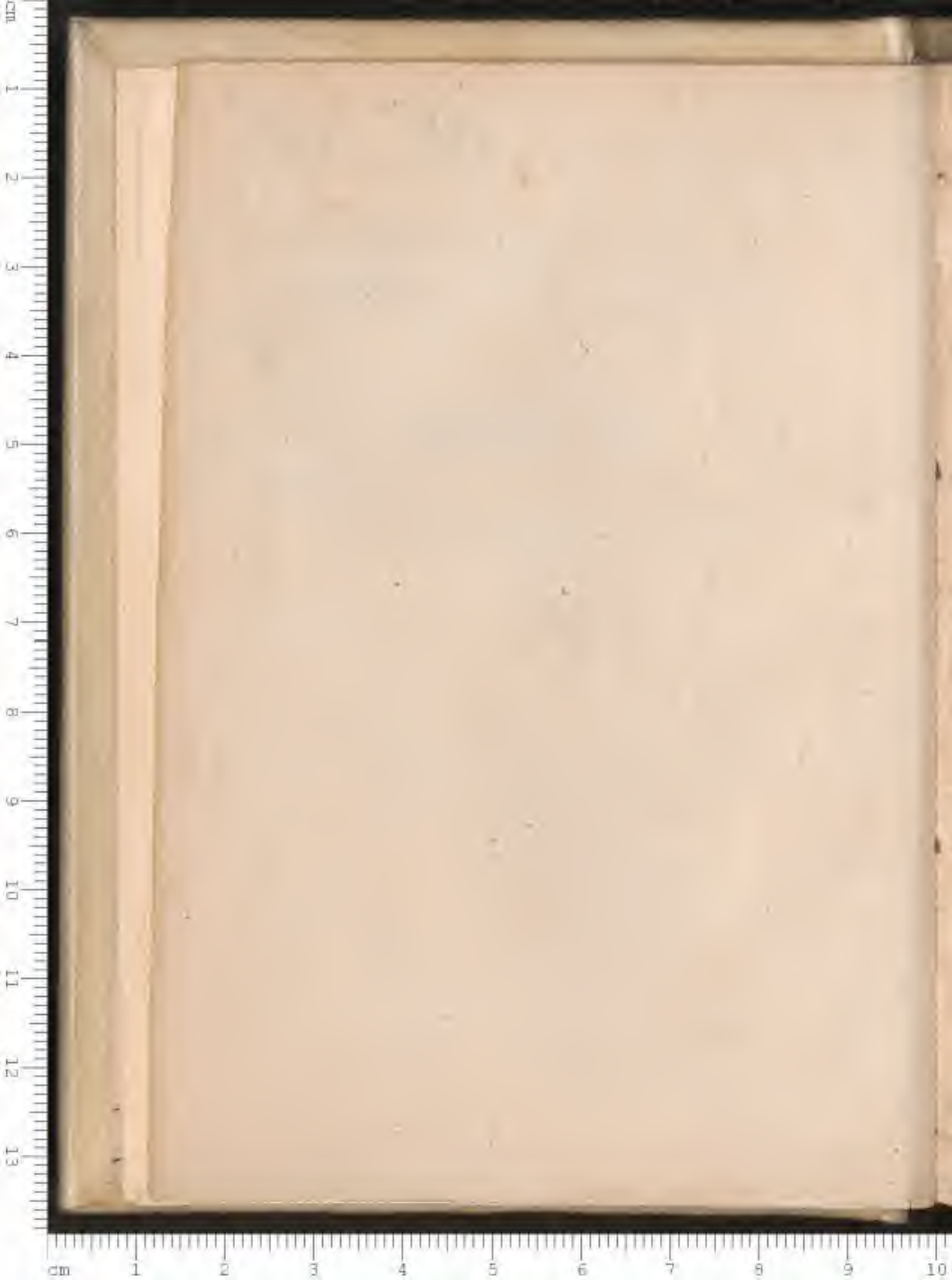
C.F. 387.

p. 1 } 1° de mutatione Chind
2° de meditatione
3° de gestu

3° Stimulus Divini amoris
S. Hieronymus

—————

~~580~~

Ex dono Dni Navarre

41. en lre. Aca Genevieve Paris

1492

**Tractat^s de ymi-
tatōe xpi. Cum tra-
ctatulo de medita-
tione cordis.**

Ce livre a été envoié de
Stylxome à S. buccinque
par M. Navarre en 1658
Bibliothecaire de la Reine deuede

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or address, which is mostly illegible due to fading.

A large handwritten mark or symbol, possibly a signature or a decorative flourish, located in the upper middle section.

Large, faint, and mostly illegible text in the center of the page, possibly a printed header or a block of text that has faded significantly.

A large, faint, and illegible block of text in the lower middle section, possibly a body of text or a list that has faded.

Small handwritten marks or numbers at the bottom left corner of the page.

Tabule capitulorum in li-
bros sequentes.

Capitula libri i

De imitacione xpi et de contemptu
oim vanitatum mundi.

Capitulū .i. folio .i.

De humili sentire sui xpi. c.ii. ii

De doctrina veritatis ca.iii. iii

De prudentia in agendis c.iiii. v

De lectore sc̄ay scripturar. ca. v. vi

De inordinatis affectoib. c. vi. vi

De vana spe et elatōe fu-

gienda c. vii. vii

De cauenda nimia familiari-

tate c. viii. viii

De obedientia et subiectōe. c. ix. viii

De cauenda superfluitate verbo-

rum c. x. ix

De pace acquirenda et zelo profici-

endi c. xi. x

D e utilitate aduersitatis.	c. xii	xi
D e tentatō ib ⁹ resistendis.	c. xiii	xii
D e temerario iudicio vitan- do	c. xiiii	xiii
D e operibus ex charitate fa- ctis	c. xv	xv.
D e sufficientia defectuū alio- rum	c. xvi	xvi
D e monastica vita	c. xvii	xvii
D e exēplis scōꝝ patꝝ.	c. xviii	xviii
D e exercitijs boni reli- giosi	c. xix	xix
D e amore solitudinis ⁊ si- lentij	c. xx	xxi
D e punctōe cordis.	c. xxi	xxii
D e consideratione humane mise- rie	c. xxii	xxv
D e meditatioe mortis.	c. xxiii	xxviii
D e iudicio ⁊ penie peccato- rum	c. xxiiii	xxx
D e feruenti emendatione toti ⁹ vite nostre	c. xxv	xxxiii.

Capitula libri ii

De interna perversatōe. c. i. xxxvi

De humili s̄missione s̄ plati regi
mine c. ii. xxxix

De bono pacifico hoīe. c. iii. xxxix

De pura mente ⁊ simplici intentio
ne c. iiii. xli

De ppria p̄sideratōe c. v. xli

De leticia bōe p̄scie. c. vi. xlii.

De amore ihesu sup oīa. c. vii. xliii

De familiari amicitia ihu. c. viii. xlv.

De carētia oīs solatiij. c. ix. xlv

De ḡtitudine p̄ ḡtia dei. ca. x. xlix

De paucitate amatoꝝ crucis ihe-
su c. xi. li

De regia via s̄acte cru-
cis c. xii. lii

Capitula libri iiii

De interna xp̄i locutōe ad animaz
fidelem c. j. lvij

lvij

lvij

lvij

lvij

lvij

lvij

lvij

lvij

lvij

lvij

lvij

lvij

Q uod veritas intus loquitur sine strepitu verborum	c. ij	lviii
Q uod verba dei cum humilitate sunt au- dienda: et quod multi ea non ponde- rant	c. iij	lix
P ratio ad implorandum deus orationis gratiam	c. iij	lx
Q uod in veritate et humilitate coram deo persuadendum est	c. v	lxi
D e mirabili effectu divini amato- ris	c. vi	lxij
D e probatione veri amoris	c. vii	lxv
D e occultanda gratia sub humilitatis cu- stodia	c. viii	lxvij
D e vili estimatione sui proprius in oculis dei	c. ix	lxx
Q uod omnia ad deum sicut ad finem ultimum sunt referenda	c. x	lxx
Q uod spreto mundo dulce est servi- re deo	c. xi	lxxi
Q uod desideria cordis examinan- da sunt et mode		

anda c. xii lxxij
De informatione patientie ⁊ lu-
cramine aduersus con-
cupiscentias c. xiii lxxiii
De obediētia humilis s̄diti ad ex-
emplum ihesu chri-
sti c. xiiii lxxv
De occultis dei iudicijs con-
siderandis ne extollamur in bo-
nis c. xv lxxvi
Qualiter standū sit ad dicendū in
ōi re desiderabili c. xvi lxxvii.
Ratio pro beneplacito dei perfici-
endo c. xvii lxxviii
Quod verū solatiū in solo deo est
querendū c. xviii lxxviii
Quod omnis sollicitudo in deo po-
nenda est ca. xix lxxix
Quod tpales miserie chri-
sti exemplo equanīmi-
ter sunt ferende ca. xx lxxx
De tolerantia iniuriarum ⁊ q̄sver-
ūij.

patiens pbeſ c. xxi lxxxi
De confessione pprie infirmitatis z
hui⁹ vltre miseris c. xxii lxxxii
Quod in deo sup oia bona z dona re-
quiescedu e c. xxiii lxxxiii.
De recordatõe beneficiorz dei mul-
tipliciu c. xxiiii lxxxvii
De quatuor magnam importanti-
bus pacem c. xxv lxxxviii
Pratio contra cogitationes ma-
las c. xxvi lxxxix
Pratio pro illuminatione mentis
deuotissima c. xxvii lxxxix
De euitatõe curiose inquisitõis sup
alteri⁹ vita ca. xxviii xc
In quib⁹ firma pax cordis z verus
pfect⁹ p̄sistit c. xxix lxxxxi
De eminentia libere metis z q̄ sup
plex oratio magis meretur q̄ le-
ctio c. xxx lxxxxiij.
Quod priuat⁹ amor a summo bo-
no maxie retardat. c. xxxi. lxxxxiij

**Oratio p purgatione cordis z cele
sti sapientia** c. xxxii lxxxiiii
Cōt linguas obrectatoꝝ, c. 33. xcvi.
**Qualiter instante tribulatione de
us invocandus est z benedicen
dus** c. xxxiiii lxxxv.
**De diuino petendo auxilio z confi
dentia recuperande gra
tie** c. xxxv xcvi.
**De neglectu omnis creature vt cre
ator possit in
uenti** c. xxxvi xcviij.
**De abnegatōe sui z abdicatōe ois
cupiditatis** c. xxxvii C
**De instabilitate cordis et de inten
tione finali ad deum haben
da** c. xxxviii. Cij
**Quod amanti sapit deus sup oia et
in omnibus** c. xxxix Cij
**Quod non est securitas a tentatōe
in hac vita** c. xl Cij
Cōtra vana hoiz iudicia, c. xli. Cij.

De pura et integra resignatione sui
ad optinendam cordis li-
bertatem c. xlii Cvi

De bono regimine in externis et re-
cursu ad deum in periculo c. xliii. Cvi

Quod homo non sit imprudens in ne-
gociis c. xliiii Cvii

Quod homo nihil boni ex se habet
de nullo gloriari potest c. xlv Cvii

De contemptu omnis temporalis
honoris ca. xlvi Cix

Quod pax non est ponenda in homi-
nibus c. xlvii Cix

Contra vanam et secularem scienti-
am c. xlviii Cx

De non attrahendo sibi res extero-
res c. xlix Cxi

Quod omnibus non est credendum
et de facili lapsu verborum ca. l Cxii

De confidentia in deo habenda quan-
do insurgunt verborum ia-

cula ca. li Cxiii

Quod omnia gratia pro eterna vita

sunt toleranda ca. lii **Cxv**
De die eternitatis z huius vite angu-
stis c. liii **Cxvii**
De desiderio eterne vite z quanta sint
certantibus bona pro-
missa c. liiii **Cxix**
Qualiter homo desolat⁹ debeat in ma-
nu⁹ dei se offerre c. lv **Cxxii**
Quod humilib⁹ insistendum e opibus
cum deficit a sumis. c. lvi. **Cxxiiii**
Quod homo non reputet se psolatione di-
gnum sed magis verberi-
bus reum ca. lvii **Cxxv**
De gratia que non miscet terrena sa-
pientibus. c. lviii **Cxxvi**
De diversis motibus nature z gra-
tie c. lix **Cxxviii**
De corruptione nature z efficacia g-
tie diuine ca. lx **Cxxxi**
Quod nosipos abnegare z christum
imitari debemus per cru-
cem c. lxi **Cxxxiiij**

13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
cm

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 cm

Quod homo non sit nimis defectus
quando in aliquos labitur defe-
ctus c. lxij. Cxxxiiij.

De altioribus rebus et occul-
tis iudicijs dei non scrutan-
dis c. xliij. Cxxxv.

Quod ois spes et fiducia in solo deo e-
st figenda c. lxiij. Cxxxix.

Capitula libri. iiii.

Cum quanta reuerentia christus sit
suscipiendus c. j. Cxxxix.

Quod magna bonitas et charitas
dei in sacramento exhibetur ho-
mini c. ij. Cxxxxiij.

Quod utile sit sepe cōdicare c. 3. Cxlviij.

Quod multa bona prestant deuote
cōdicantibus c. iij. Cxlviij.

De dignitate sacri et statu sacerdo-
ti c. v. Cxlviij.

Interrogatio de exercitio ante com-
munionem c. vi. Clij.

De discussione proprie conscientie
et emendationis propo-
sito. **c.vij. Clj.**

De oblatōe xp̄i in cruce et pp̄ria resi-
gnatōe **c.vij. Clj.**

Quod nos et omnia nostra: deo de-
bem⁹ offerre et pro omnibus ora-
re. **c.ix. Clv.**

Quod sacra cōmunio de facili non
est relinquenda **c.x. Clvj.**

Quod corpus xp̄i et sacra scriptura
maxime sint anime fide-
li necessaria **c.xj. Clx.**

Quod cum magna diligentia se debe-
at communicaturus christo pre-
parare **c.xij. Clxij.**

Quod toto corde ania deuota xp̄i
unionem in sacramento affectare
debet **c.xij. Clxij.**

De quorundam deuotorum arden-
ti desiderio ad corpus chri-
sti **c.xiij. Clxv.**

Quod gratia deuotōis humilitate
z suūpius abnegatōe acqui-
ritur c. xv. Clxvi

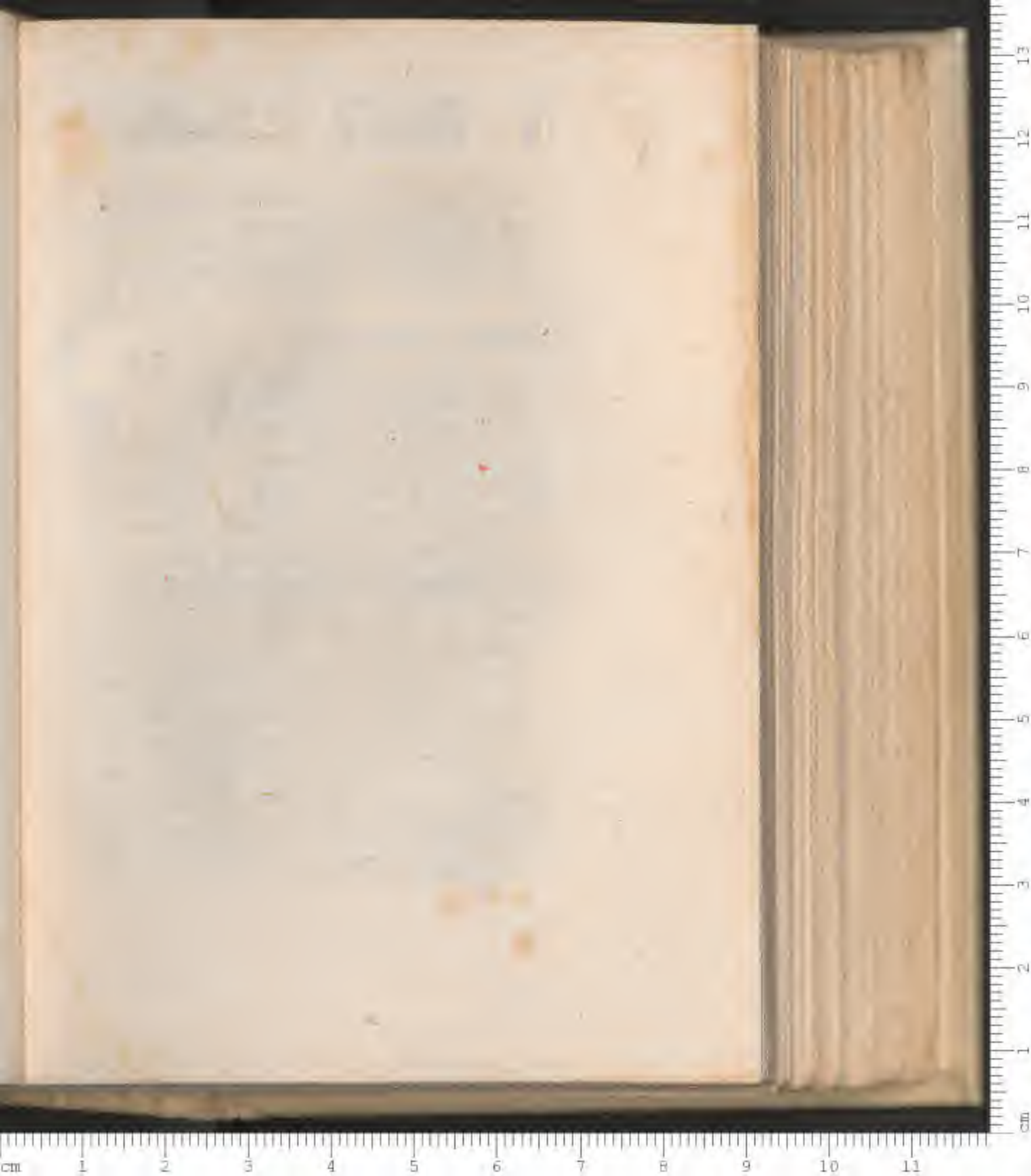
Quod necessitates nostras chri-
sto aperire z eius gratiam postu-
lare debemus ca. xvi Clxvii

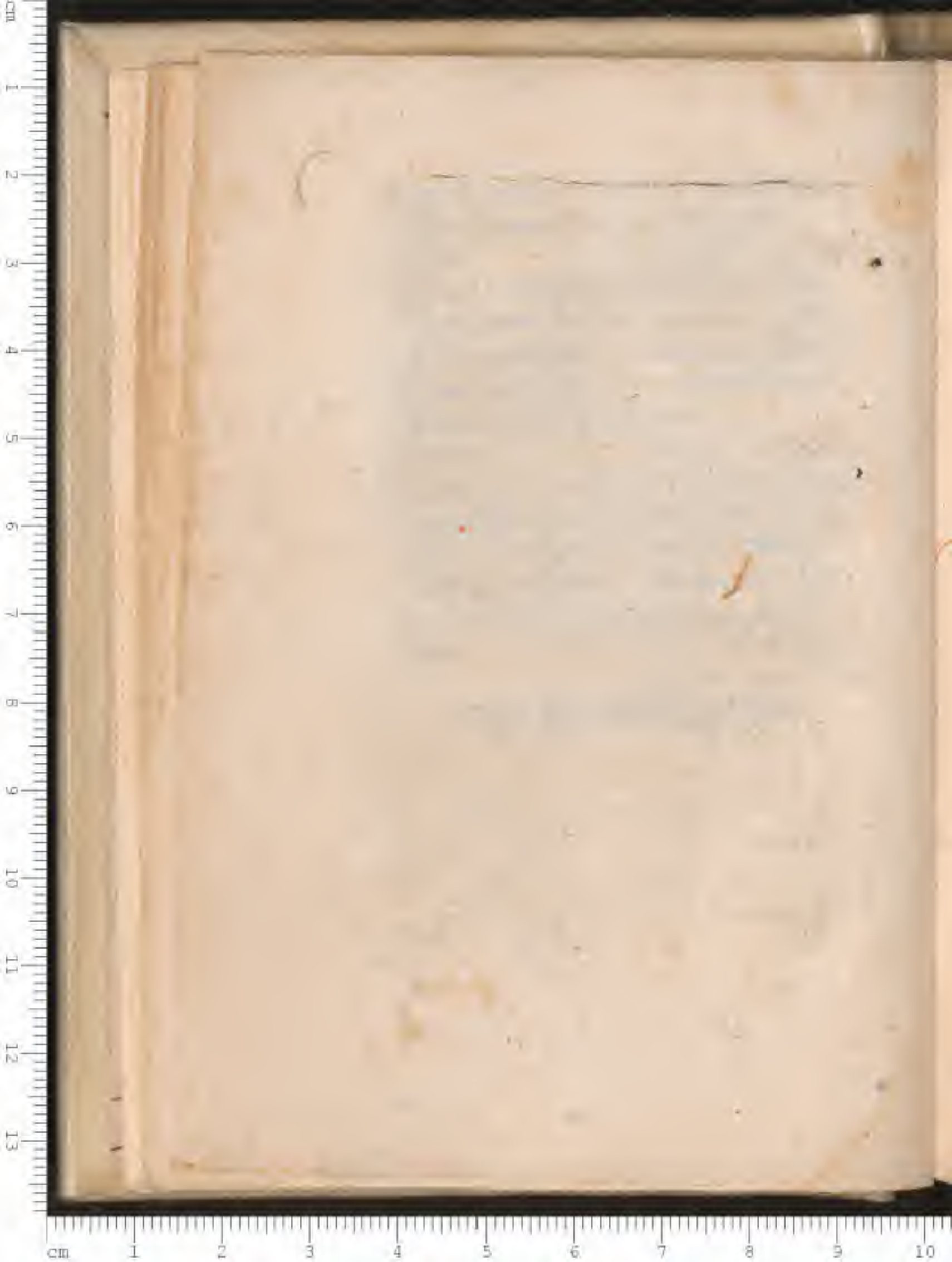
De ardenti amore z vehementi af-
fectu suscipiendi chri-
stum c. xvii Clxviii

Quod homo nō sit curiosus ser-
uator sacramenti: sed humilis imi-
tator christi subdendo sensum su-
um sacre fidei ca. xv. ii Clxix

Tractat⁹ de meditatōe co dis fo-
lio. Clxxij.

Finis Tabule, Deo Gras,

Liber i Foliū i

Tractatus aureus et peruti-
lis de perfecta ymitatione cri-
sti et vero mundi contemptu.

Capitulū primū ¶ Si sequitur

me non ambulat in tene-
bris: sed habebit lumē vi-
te dicit dñs. **H**ec sunt verba xp̄i qui-
bus amonemur quatenus vitā eius
et mores imitemur: si velim⁹ veraci-
ter illuminari: et ab omī cecitate cor-
dis liberari. **S**ummum igitur studi-
um nostrum sit in vitā ihu xp̄i medi-
tari. **D**octrina christi oēs doctrinas
sanctorum precellit: et qui spiritū xp̄i
haberet: absconditum ibi māna in-
ueniret. **S**ed cōtingit q̄ multi ex fre-
quenti auditu euangelij paruum de-
siderium sentiunt. quia spiritus xp̄i
non habent. **¶** Qui autem vult plene

et sapide xpi verba intelligere: oportet ut totam vitam suam illi studeat conformare. **Q**uid prodest tibi alta de trinitate disputare: si careas humilitate unde displiceas trinitati? **V**ere alta verba non faciunt sanctum et iustum: sed virtuosa vita efficit deo charum. **O**portet magis sentire compunctionem: quam scire eius diffinitiones. **S**i scires totam bibliam menterenus et oim philosophorum dicta quid totum prodesset sine charitate dei et gratia? **V**anitas vanitatum et omnia vanitas: preter amare deum et illi soli servire. **I**sta est summa sapia per contemptum mundi tendere ad celestia regna. **V**anitas igitur est diuitias perituras querere. et in illis sperare. **V**anitas quoque est honores ambire et in altum se extollere. **V**anitas est carnis desideria sequi. et illud desiderare unde postmodum grauiter oportet puniri. **V**ani

Liber i Foli 2

tas est longam vitam optare: et bona vita parum curare. Vanitas est presentem vitam solum attendere: et que futura sunt non previdere. Vanitas est diligere quod cum omni celeritate transit: et illuc non festinare ubi sempiternum gaudium manet. **R**ememto illi frequenter proverbij: quia non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu. **S**tude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere et ad invisibilia te transferre. **N**am sequentes suam sensualitatem: maculant conscientiam et perdunt dei gratiam.

De humili sentire sui ipsius

Capitulū secundū

Omnis homo

omnialiter scire desiderat: sed scientia sine timore dei quod importat: **M**elior est profecto humilis rusticus

qui deo seruit: q̄ supb⁹ philosoph⁹
qui se neglecto cursum celi p̄sidera.
Qui bene seipsum cognoscit sibip-
si vilescit. nec laudibus delectat hu-
manis. **S**i scirem omnia que i mū-
do sunt. et non essem in charitate: q̄d
me iuuaret coram deo. qui me iudi-
catur⁹ est ex facto: **Q**uiesce a nimio
sciendi desiderio: quia magna ibi in-
uenitur distractio et deceptio. **S**ciē-
tes libenter volunt videri. et sapien-
tes dici. **M**ulta ergo sunt que scire
parum vel nihil anime prosunt. **E**t
valde insipiens est qui alijs intēdit
q̄ his que saluti sue deseruiunt: **N**u-
ta verba non satiant animam: s̄ bo-
na vita refrigerat mentem: et pura
conscientia magnam prestat ad deū
confidentiam. **Q**uanto plus et me-
lius scis tanto grauius inde iudica-
beris nisi sanctius vixeris. **N**oli er-
go extolli d̄ vlla arte vel sciētia. sed

Liber i Foliū 3

potius time de data tibi noticia. Si tibi videtur q̄ multa scis z satis bñ intelligis. scio tñ qz sunt multo plura que nescis. Noli altū sapere: sed ignorantiam tuā magis fatere. Quid vis te alicui p̄ferre. cū plures doctiores te inueniant: et magis in lege periti? Si vis utiliter aliquid scire z discere: ama nesciri et p̄ nihilo reputari. Hec est altissima z utilissima lectio: superius vera cognitio z despectio. De seipso nihil tenere. z d̄ alijs semp bñ z alte sentire. magna sapia est z perfectio. Si videris aliquem aperte peccare vl̄ aliqua gravia p̄petrare. nō debes te tñ meliōrē estimare. qz nescis q̄ diu possis in bono stare. Omnes fragiles sumus. sed tu neminem fragiliozem teipso tenebis.

De doctrina veritatis.

Capitulum tertium

a iij

Veritas que veri-
tas per se docet non p figur-
ras & voces transeūtes. sed
sicuti se hz. Nostra opinio et nr sen-
sus sepe nos fallit: & modicū videt.
Quid pdest magna cauillatio d̄ oc-
cultis & obscuris reb⁹ de q̄bus nec
arguemur in iudicio qz ignorauim⁹
Grandis insipientia q̄ neglectis vti-
libus & necessarijs. vltro intendim⁹
curiosis & dānosis. **D**culos haben-
tes non videmus. **E**t quid cure no-
bis de generibus & speciebus? **C**ui
eternū verbū loquit: a multis opini-
onibus expedit. **E**x vno v̄bo omnia
& vnū loquūt oīa. & hoc ē p̄ncipium
qd̄ & loq̄t nob. **N**emo sine illo intel-
ligit. aut recte iudicat. **C**ui oīa vnūz
sunt & oīa ad vnū trahit & oīa in vno
videt. potest stabilis corde esse et in
deo pacificus permanere. **D** veri-
tas de⁹ fac me vnū tecū in charitate

Liber i Foli 4

ppetua. **T**edet me sepe multa legere
et audire. **I**n te est totum quod vo-
lo et desidero. **T**aceat oēs doctores
sileant vniuersae creature in cōspectu
tuo. tu mihi loquere solus. **Q**uāto
aliquis magis vnitus sibi: interius
simplificatus fuerit: tanto plura et al-
tiora sine labore. intelligit: qz desup
lumen intelligentie accipit. **P**urus
simplex et stabilis spiritus in multis
opibus nō dissipat. qz oīa ad dei ho-
nozem opatur: et in se ociosus ab oī
ppria exquisitōe esse nitit. **Q**uis te
magis ipedit et molestat q̄ tua imor-
tificata affectio cordis? **B**onus et de-
uotus homo opa sua prius intus dī
sponit que foris agere debet: **N**ec il-
la trahunt eū ad desideria viciose in-
clinationis: sed ipse inflectit ea ad ar-
bitrium recte rationis. **Q**uis h̄z for-
tius certamen. q̄ qui nititur vincere
seipm? **E**t hoc deberet esse negotiuz

a iiii

nostram. vincere videlicet seipsum et
quotidie seipso formosorem fieri: atque
in melius aliquid proficere. **D**is pfe-
ctio in hac vita quandam imperfectio-
nem sibi habet annexam et omnis speculatio no-
stra quadam caligine non caret. **H**u-
milis tui cognitio certior via est ad
deum. quam profunde scientie inquisitio.
Non est culpanda scientia. aut que-
libet simplex rei noticia que bona est
in se considerata et a deo ordinata: sed
preferenda est semper bona conscientia
et virtuosa vita. **Q**uia vero plures
magis student scire quam bene vivere. ideo
sepe errant: et pene nullum vel modicum
fructum ferunt. **S**i tantam adhiberent
diligentiam ad extirpanda vitia et vir-
tutes inserendas. sicuti ad mouendas
questiones: non fierent tanta mala
et scandala in populo. nec tanta disso-
lutio in cenobijs. **C**erte adueniente
die iudicij non queres a nobis quod le-

Liber i Foliū 51

gim^o s̄ quid fecimus: nec q̄ bñ dixi
m^o s̄ q̄ religiose viximus. Dic mihi
vbi sunt mō oēs illi dñi et magistri
quos bene nouisti dum adhuc uiue
rent ⁊ in studijs florent: Jam eorū
p̄bendas alij possident. ⁊ nescio vtz
de eis recogitent. In vita sua aliqd
videbant. et mō de illis taceat. **Q**uā
cito transit gloria mundi. **U**tinam
vita eorum: scie ipsorum p̄cordasset
tunc bñ studuissent ⁊ legissent. **Q**uā
multi pereunt p̄ vanaz sciam in hoc
eculo. qui paz curant de dei fuitio.
Et q̄ magis eligūt magni esse q̄ hu
miles. Ideo euanescent in cogitatōi
bus suis. **V**ere magnus est q̄ ma
gnaz habet charitatem. **V**ere ma
gn^o est qui in se paruus est: ⁊ pro ni
bilo om̄e culmē honoris ducit. **V**e
re prudens est q̄ oia terrena arbitrat̄
vt stercoza: vt xpm lucrifaciat. ⁊ vè
re bñ doctus est. qui dei voluntatem

facit et suam voluntatem relinquit.

De prudentia in agendis.

Capitulum quartum

Non est credendum

omni verbo nec instinctui sed
caute et longanimiter res est
sibi deum ponderanda. Proh dolor sepe
malum facilius quam bonum de alio cre-
ditur et dicitur. ita infirmus sum? Sed perfecti
virum non facile credunt omni enarranti: quia
sciunt infirmitatem humanam ad malum pro-
clivam et in verbis satis labilem. Magna
sapientia est non esse precipitem in agendis:
nec pertinaciter in propriis sensibus stare.
Ad hanc etiam pertinet non quibuslibet
hominum verbis credere: nec audita vel cre-
dita mox ad aliorum aures effundere.
Cum sapiente et conscientioso viro consilium
habe: et quere potius a meliori instrui
quam tuas adinventiones sequi. Bona vi

Liber i fo 6

ta facit hōiem sapientē fm deū. ⁊ ex
pertum in multis. **Q**uanto quis in
se humilior fuerit ⁊ deo s̄iectior: tā-
to in oībus erit sapientior ⁊ pacatior

**¶ De lectōne sanctarū scri-
pturarum. ¶ Ca. quintum.**

Veritas est in
scripturis sc̄is querēda: nō
eloquētia. **O**mnis scriptu-
ra sacra eo spiritu debet legi quo fa-
cta est. **Q**uerere potius debem⁹ uti-
litatē in scripturis q̄ subtilitatē fmo-
nis. **I**ta libenter deuotos et simpli-
ces libros legere debemus sicut al-
tos et profundos. **N**on te offendat
auctoritas scribentis vtrum parue v̄l
magne l̄ature fuerit: sed amor pure
veritatis te trahat ad legēdū. **N**ō q̄-
ras q̄s hoc dixerit: s̄ q̄d dicat̄ attēde
Poies trāseūt: s̄ veritas dñi manet

in eternum. Sine personarum acceptione
varijs modis loquit nobis deus. Curio-
sitas nostra sepe nos impedit in
lectioe scripturarum: cum volumus intel-
ligere et discutere. ubi simpliciter est tra-
seundum. Si vis profectum hauri-
re. lege humiliter simpliciter et fide-
liter: nec unquam velis habere nome sci-
entie. Interroga libenter: et audi ta-
cens verba sanctorum: nec displiceant ti-
bi parabole sanctorum: sine causa enim
non proferuntur.

De inordinatis affectibus

Capitulum sextum.

Quandocumque

quod homo aliquid inordinate appe-
tit. statim in se iudicatur fit. Su-
perbus et avarus nunquam quiescit. Pau-
per et humilis spiritu in multitudine pacis
conversantur. Homo qui necdum p-
fecte in se mortuus est: cito tentatur

Liber i fo 7

et vincit in paruis et vilsib⁹ reb⁹. Infirmus sum et quodammodo adhuc carnalis et ad sensibilia inclinatus. difficulter se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere: et ideo sepe hinc tristitiam cum se subtrahit. leuiter etiam indignatur si quis ei resistit. Si autem persecutus fuerit quod concipiscit: statim ex reatu conscie grauatur quia secutus est passionem suam quam nihil inuat ad pacem quam quesuit. Resistendo igitur passionibus inuenitur vera pax cordis, non autem seruiendo eis. Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito sed in seruido et spirituali.

De vana spe et elatione fugienda. Capitulum septimum

Vanus est qui
spem suam ponit in hominibus aut
in creaturis. Non te pudeat

alijs seruire amore ihu xpi: z paupe
re in hoc seculo videri. **N**on stes sup
teipm s; in deo spe tua pstitue. **F**ac
quod in te est: z deus aderit bonevo
luntati tue. **N**on confidas in tua sci
entia. vel cuiusq; astutia viuentis sed
magis in dei gra q; adiuuat huiles: z
de se psumentes humiliat. **N**e glori
eris in diuitijs si assunt: nec in ami
cis q; potetes sunt s; in deo q; oia pre
stat: z seipm sup oia dare desiderat.
Non te extollas de magnitudine vel
pulchritudine corporis que modica
infirmitate corrupit z defecat. **N**on
placeas tibiipm de habilitate aut ige
nio tuo. ne displiceas deo cuius e to
tum quicquid boni naturaliter ha
bueris. **N**on te reputes alijs meliore
ne forte cora deo deterior habearis:
qui scit quid est in homine. **N**on sup
bias de opibus bonis q; aliter sunt
iudicia dei q; hoim: cui sepe displicz

quod hominibus placet. Si aliqd
boni habueris crede de alijs melio-
ra vt humilitatem conserues. Non
nocet si omnib⁹ te supponas nocet
aut plurimū si vel vni te preponas.
Magis pax cū humili: in corde autē
superbi zelus z indignatio frequēs.
De cauenda nimia familia-
ritate.

Capit. octauum.

Non omni ho-
mini reueles cor tuū sed cū
sapiente z timente deū age
causam tuam. Cum iuuenibus z ex-
traneis rarus esto. Cum diuitibus
noli blandiri: z coram magnatis nō
libenter appareas. Cū hūilib⁹ z sim-
plicibus. cū deuotis z morigeratis
sociare: z q̄ edificatōnis sunt ptracta
Nō sis familiaris alicui mlieri s; in
cōi oēs bonas mlieres deo pmeda.

Soli deo et angelis eius opta famili-
aris esse: et hominum noticiam deni-
ta. Charitas habenda est ad omnes
sed familiaritas non expedit. Quis
accidit ut persona ignota ex bona fa-
ma luceat: cuius in presentia oculos in-
tuentium obfuscat. Putamus ali-
quando alijs placere ex coniunctioe nostra
et incipimus magis displicere ex mo-
ri improbitate in nobis considerata.

De obedientia et subiectione

Cap. ix.

Valde magnū
est in obedientia stare. sub pre-
lato vivere: et sui iuris non
esse. Multo tutius est stare in subiectione
quam in prelatura. Multi sunt sub obedi-
entia magis ex necessitate quam ex charita-
te: et illi penam habent et leuiter murmu-
rant: nec libertatem mentis acquirunt
nisi ex toto corde propter deum se

Liber i Fo 9

subijciant. **C**urre hic vel ibi: nō inue-
nies quietē nisi in humili sibiectōne
sub prelati regimie. **I**maginatio lo-
corū & mutatio multos fefellit. **V**e-
rum est q̄ unusquisq; libenter agit p̄
sensu suo: et inclinat ad eos magis
qui secum sentiunt. **S**ed si deus est
inter nos. necesse est vt relinquam⁹
etiā q̄ nos: um sentire p̄pter bo-
num pacis. **N**is est ita sapiēs qui
omnia plene scire potest. **E**rgo noli
nimis in sensu tuo confidere: sed ve-
lis etiā libenter aliorum sensum
audire. **S**i bonum est tuum sentire
et hoc ipsum propter deum dimit-
tis et alium sequeris. magis exinde
p̄ficiēs. **A**udiui enim sepe. securius
esse audire & accipere p̄silium q̄ dare.
Potest em̄ p̄tingere vt bonū sit vni
uscuiusq; sentire. sed nolle alijs acq-
uiescere. cum id ratio aut causa postu-
lat: signum est supbie et pertinacie.

b

De cauenda superfluitate
verborum **Cap. x.**

C Aueas tumul

Cū hōim quātū potes. mul-
tū em̄ impedit tractat⁹ secu-
lariū gestoz etiā si simplici intentōe
pferant. Cito em̄ inquinamur vani-
tate ⁊ captiuamur. **V**ellē me pluri-
es tacuisse ⁊ int̄ hoies nō fuisse. **S**z
quare tā libenter loquimur ⁊ inuicē
fabulamur. cū tñ raro sine lesiōe cō-
scie ad silentiū redimus. **I**deo tam
libenter loquimur. qz p mutuas locu-
tōes ab inuicē psolari quim⁹. ⁊ cor di-
uersis cogitatioibus fatigatum opta-
mus releuare. **E**t multū libenter de
his q̄ multū diligim⁹ vel cupimus:
vel q̄ nobis p̄ria sentim⁹: libet loqui
⁊ cogitare. **S**z phdolor sepe inanit̄
et frustra. **N**ā h̄ exterior consolatio
interioris ⁊ diuine psolatiois nō mo-

Liber i fo 10

diciū detrimentū est. Ideo vigilādū
est et orandū ne tps ociose trāseat. Si
loqui licet et expedit: q̄ edificabilia
sunt loq̄re. Malus usus et negligē-
tia p̄fecti n̄ri multū facit ad incusto-
diā oris n̄ri. Inuat t̄m nō paz ad p̄fe-
ctū spūalē deuota spūaliu rez colla-
tio maxime vbi pares animo et spū
in deo sibi sociantur.

De pace acquirenda et zelo
proficiendi.

Cap. xi.

Ultam posse

Minus pacē h̄re. si non velle-
mus nos cū alioz dictis et
factis q̄ ad n̄ram curā nō spectāt oc-
cupare. Quō p̄t ille diu in pace ma-
nere qui alienis curis se int̄miscet q̄
occasiones for̄insecus querit: q̄ paz
vel raro se intrinsecus colligit. Bea-
ti simplices. quoniam multaz paces
habebunt. Quare quidam scōrum

b ij

tas p̄fecti & p̄tēplatiui fuerūt. Quia
oīno seip̄os mortificare ab oīb⁹ terre
nis desiderijs studuerunt et ideo to-
tis medullis cordis deo inherere at
q̄ libere sibi vacare potuerunt. Nos
quidem nimis occupamur p̄p̄rijs
passionibus, & de transitorijs nimis
solicitamur. **R**aro etiam vnū viciū
perfecte vincimus, & ad quotidianū
p̄fectū nō accendimur: iō frigidi et
tepidi remanemus. **S**i essem⁹ nob̄
ip̄is p̄fecte mortui: & ulterius minie
implicati tunc possemus etiam diuī
na sapere & de celesti p̄tēplatione
aliquid exp̄iri. **T**otū & maximū im-
pedimentū est, q̄ non sumus a passi-
onibus & p̄cupiscētijs liberi: nec p̄fe-
ctam sc̄tōꝝ viam conamur ingredi.
Quando etiā modicum aduersita-
tis occurrit: nimis cito deijcimur: et
ad humanas p̄solatōes p̄uertimur.
Si miseremur sicut viri fortes stare

Liber i fo u

in prelio. perfecte auxiliū dñi videre-
mus sup nos de celo. **I**pse em certan-
tes et de grā sua sperantes paratus
est adiunare: qui nobis certandi oc-
casiones pcurat: vt vincam⁹. **S**i tm̄
in istis exterioribus obfuātijs pfe-
ctū religionis ponim⁹: cito finē ha-
bebit deuotio nra. **S**ed ad radicem
securim ponam⁹. vt purgati a passi-
onibus pacificā mentē possideam⁹.
Si oī anno vnū viciū extirparem⁹.
cito viri pfecti efficeremur. **S**z mō
ecōtrario sepe sentimus vt meliores
et puriores in initio persionis nos
fuisse inueniamus: q̄ post mltos an-
nos professionis. **F**eruior ⁊ profect⁹
noster quotidie deberet crescere sed
nunc pro magno videtur. si q̄s pmi
feruoris ptē possit retinere. **S**i mo-
dicā violentiā facerem⁹ in principio
tunc postea cūcta possem⁹ facere cū
leuitate ⁊ gaudio. **G**raue est assueta

dimittere: sed graui⁹ est contra ppri-
am voluntatē ire: Sed si nō vincis
pua & leuia. qñ supabis difficiliora.
Resiste in principio inclinātōni tue
& malā desiste psuetudinem ne forte
paulatim ad maiorē te ducat diffici-
tatem. **D** si aduerteres qñtā tibi pa-
cē & alijs leticiā faceres. teipm bene
hūdo: puto q̄ sollicitior esses ad spūa
lem profectum.

De utilitate aduersitatis.

Capit. xii.

Bonum est no-
bis q̄ aliquñ habemus ali-
quas grauitates & p̄rietates
q̄ sepe hoīem ad cor renocāt quate-
n⁹ se in exilio esse cognoscat nec spes
suam in aliqua re mundi ponat. **B**o-
nū est q̄ patiamur quandoq̄ p̄tradi-
tores & q̄ male & impfete d nobis
sentiañ. etiā si. bñ agim⁹ & intendim⁹

Ista sepe iuuant ad humilitatē. et a
 vana gloria nos defendūt. **T**ūc em̄
 meli⁹ iteriorē testē deū q̄rim⁹: q̄n fo
 ris vilipēdimur ab hōib⁹: et nō bene
 nob̄ credit. **N**ō d̄ret se hō i deo totalit̄
 ter firmare vt nō esset ei nc̄e mltas
 psolatōes q̄rere. **Q**ū hō bone volū
 tatis tribulat̄ vt tētat̄ aut mal̄ cogita
 tōib⁹ affligit̄ tūc deū sibi magis ne
 cessariū itelligit̄ sine q̄ nihil boni se
 posse d̄phēdit: **T**ūc eē tristat̄. gemit̄
 et orat̄ p̄ miserijs q̄s patit̄. **T**ūc redz
 cū diuiti⁹ viuē. mortē optat̄ inuenire
 vt possit̄ dissolui et cū xp̄o eē. **T**ūc eē
 bñ aduertit̄ perfectā securitatē et ple
 nā pacē in m̄do nō posse constare.

De tentatōibus resistēdis

Ca. xiii.

Quamdiu i mū

Quamdiu viuim⁹ sine tribulatōe et
 tētatōe eē nō possum⁹. **Qu**

b. iiii.

in **J**ob scriptū est. **T**entatio est vita
hōis sup terrā. **I**deo vnusquisq; soli
citus esse deberet circa tentatōes su-
as z vigilare in oñonibus ne diabo-
lus locum inueniret decipiendi qui
nunq; dormitat: sed circuit querens
quem deuoret. **N**emo tam pfect⁹ est
z scūis. q̄ nō habeat aliqñ tentatōes
z plene eis carere nō possum⁹. **S**ūt
tñ tentatōes hōi sepe valde vtilēs. li-
cet moleste sint z graues: quia i illis
hō hūiliaf purgaf z erudit. **O**mnes
sancti p multas tribulatōes z tenta-
tiones trāsierunt z p̄fecerunt. **E**t q̄
bñ tentatōes sustinere nequiuērunt
reprobi facti sunt z defecerunt. **N**on
est aliquis ordo tam sanctus nec lo-
cus tam secretus. vbi non sint tenta-
tiones vel aduersitates. **N**ō ē hō se-
curus a tētationibus totaliter q̄diu
vixerit: qz in nobis ē vnde tētamur.
exq; in p̄cupiscētia nati sum⁹. **O**na

tentatōe seu tribulatōne recedēte alia
supuenit: z semp aliquid ad pacien-
dum habebimus. **N**ā bonū salicita-
tis nre pdidimus. **M**ulti querunt
tētatōes fugere. z grauius incidunt
in eas. **P**er solā fugā nō possumus
vincere. sed p patiētiā z verā hūilita-
tē oibus hostibus efficimur fortio-
res. **Q**ui tantūmō exterius decliat
nec radicē euellit. parū pficiet: imo
citius ad eū tentatōes redient z pes-
sentiet. **P**aulatim z per patientiam
cū longanimitate deo iuuāte meli-
supabis. q̄ cū duricia z improbitate
ppria. **S**epius accipe cōsiliū in
tentatōe. z cum tentato noli duriter
agere: sed p solationē ingere. sicut ti-
bi optares fieri. **A**nimū oīm malārū
tentationū inconstancia animi z p-
na ad deū p fidentia: qz sicut nauis
sine gubernaculo hinc inde a flucti-
b⁹ impellit: ita hō remissus z suum

ppositū deserens varie tētat. **I**gnis
pbat ferrum: z tentatio hominē iu-
stū. **N**escim⁹ sepe qd possum⁹ s; ten-
tatio apit qd sumus. **D**igilandum
est tū p̄cipue circa initium tētatōnis
q; tunc facilius hostis vincit: si osti-
um mentis nullaten⁹ intrare sinit: s;
eē lumen statim **U**lauerit. illi ob-
uiatur. **N**ō quida **U**it: **P**rincipijs
obsta: sero medicina **P**arat. **C**ū mala
p longas pualuere moras. **N**am p̄-
mo occurrit menti simplex cogitatō
deī fortis imaginatio postea dele-
ctatio et motus prauus z assensio.
Sicq; paulatim ingredit hostis ma-
lignus ex toto. dum illi nō resistitur
in principio: **E**t quanto diutius q̄s
ad resistendū torpuerit: tanto i se q̄ti-
die debilior fit. z hostis contra eum
potentior. **Q**uidā in principio puer-
sionis sue grauiores tentatōes pati-
untur: quidam autem in fine: q̄dam
vero quasi per totā vitā suā male ba

Liber i fo i4

bēt. **N**onnulli satis leuiter tentāt fm
diuine ordinatōis sapiam z equitatē
q̄ statū z merita hōim pensat: z cun-
cta ad electoz suoz salutem preordi-
nat. **I**deo non debemus desperare
cum tentamur: sed eo feruentius de-
um exorare quatenus nos in omni
tribulatione dignetur adiuuare: quē
vtriq; fm dictum pauli talem faciet
cum tentatione prouentum vt possu-
mus sustinere. **H**umiliemus ergo
animas nostras sub manu dei i om-
ni tentatione et tribulatione: qz hūi-
les spiritu saluabit et exaltabit. **I**n
tentationibus et tribulationibus p-
batur homo quantum profecit z ibi
maius meritum existit et virtus me-
lius patescit. **N**ec magnum est si ho-
mo deuotus sit et feruidus cū grani-
tatem non sentit: sed si tempore ad-
uersitatis patienter se sustinet spes
magni profectus erit. **Q**uidam a
magnis tentatōibus custodiuntur

et in paruis quidiamis sepe vincunt.
vt huiliati nuq̄ de seip̄is in magnis
p̄fidant. q̄ in tā modicis infirmant.

**De temerario iudicio vitā
tando** **Cap. xiiii.**

Pro teipsū ocu
los reflecte. et aliorū facta
caueas iudicare. In iudicā
do alios hō frustra laborat. sepi⁹ er
rat et leuiter peccat. Seip̄m vō iudi
cando et disentiendo sp̄ fructuose la
borat. Sicut nob̄is res cordi ē. sic d̄
ea frequēter iudicam⁹. Quā vez iudi
ciū p̄pter priuatū amorē facili⁹ per
dimus si deus sp̄ esset pura intentio
n̄ri d̄siderij. nō tā facili⁹ turbaremur
p̄ resistētia sensus nostri. Sed sepe
aliqd̄ ab infra latet. vel etiā ab ex̄ cō
currit qd̄ nos etiā parit̄ trahit. Multi
oculte seip̄os querūt in rebus quas
agunt et nesciunt. Videntur etiā in

Liber i fo is

bona pace stare: quoniam res pro eorum velle
fiunt et sentire. Si autem aliter sit quam cu-
pimus, cito mouentur et tristes fiunt.
Propter diuersitatem sensuum et opinio-
num, satis frequenter oriuntur dissensio-
nes inter amicos et cives, inter religi-
osos et deuotos. Antiqua consuetudo
difficiliter relinquitur et ultra pro-
uidere nemo libenter ducitur. Si ratio-
ni me magis inniteris vel industrie
quam virtuti subiectiue ihesu christi: raro et
tarde eris homo illuminatus quia deus
vult nos sibi perfecti subijci, et omnem
rationem pro inflammati amore transcendere.

De operibus ex charitate fa-
ctis.

Capit. xv.

Pro nulla re

Pro mundi et pro nullius hominis
dilectione aliquid malum est fa-
ciendum sed pro utilitate in indigentis
opus bonum aliquando intermitte

dū est aut etiam pro meliori mutan-
dum: hoc em̄ facto. opus bonū non
deferitur. sed in melius cōmutatur.
Sine charitate opus externū nihil
prodest. q̄cquid aut ex charitate agi-
tur q̄ntūcuq; etiam paruum sit ⁊ de-
spectū. totū efficiē fructuosum. **M**a-
gis siquidem de⁹ pensat ex q̄nto q̄s
agit: q̄s quantū q̄s facit. **M**ultū facit
qui multū diligit. **M**ultū facit q̄ rē
bñ facit. **B**ñ facit q̄ magis cōitati q̄
sue voluntati seruit. **S**epe videt esse
charitas: ⁊ est magis carnalitas. q̄
carnalis inclinatio. ppria voluntas
spes retributōis. affectus cōmodita-
tis raro abesse volunt. **Q**ui veram ⁊
perfectam charitatem habet: in nul-
la re seipm querit: sed dei solummo-
do gloriā in omnibus fieri deside-
rat. **N**ulli etiā inuidet: quia nullum
p̄uatum gaudiū amat. nec in seipō
vult gaudere. sed in deo sup omnia

Liber i Foliū iō

bona optat beatificari. Memini ali-
quod boni attribuit: sed totaliter ad de-
um refert a quo fontatur oia. procedunt: in quo
finaliter omnes sancti fruuntur quod escunt. Sed qui sancti
tillam habet vere charitatis: perfecto omnia
terrena sentiret plena fore vanitatis

De sufferentia defectuum alio-
rum. Capitulum xvi.

De homo in se

Quod vel in alijs emendare non va-
let debet patienter sustinere.
donec deus aliter ordinet. Cogita quod
forte sic melius est pro tua probatōe
et patientia. sine qua non sunt mul-
tum ponderanda merita nostra. De-
bes tamen pro talibus impedimentis sup-
plicare. ut deus tibi dignetur subvenire et
possis benigne portare. Si quis se-
mel aut bis admonitus non acquiescit

nolī cum eo p̄cedere: sed totum deo
cōmitte vt fiat voluntas eius et ho-
nor in omnib⁹ seruis suis: qui scit be-
ne mala in bonum p̄uerrere. **S**tude
patiens eē in tolerando aliorū defe-
ct⁹ et q̄le: cūq; infirmitates: q̄z tu mlt̄
ta hēs q̄ ab alijs oportet tolerari. **S**i
non potes te talem facere qualē vis
quomodo poteris alium habere ad
tuū bñplacitū? **L**ibenter habemus
alios perfectos: et tamen p̄prios non
emēdam⁹ defectus. **N**olum⁹ q̄ alij
stricte corrigant: et ip̄i corrigi nolu-
mus. **D**isplicet larga aliorū licentia:
et tñ nob̄ nolum⁹ negari qd̄ petimus.
Alios restringi per statuta volum⁹:
et ip̄e nullaten⁹ patimur ampli⁹ co-
hiberi. **S**ic ergo p̄z q̄s caro p̄ximuz
sicut nos ipsos pensamus. **S**i essent
oēs perfecti: quid tñ haberem⁹ ab
alijs p̄ deo pati? **N**ūc aut̄ de⁹ sic or-
dinauit: vt discamus alter alterius

onera portare: qz nemo sine defectu
nemo sine onere: nemo sibi sufficiens
nemo sibi satis sapiens: sed oportet
nos inuicē portare: inuicem consola
ri pter adiutare instruere et admo
nere. Quāte aut virtutis q̄sq̄ fuerit
melius patet occasione aduersitatis
Occasiones nāq̄ hominē fragilem
nō faciunt sed qualis sit ostendunt.

De monastica vita

Cap. xvii:

Oportet ut di
scas teipm in multis frange
re. si vis pacē z p̄cordiā cum
alijs tenere. Nō est parū in mona
sterijs vel in p̄gregatōne habitare. z ibi
sine querela p̄uersari. z vsq̄ ad mor
tē fidelis p̄seuerare. Hūis quidē qui
ibi bñ vixit: z feliciter consumauit.
Si vis debite stare z p̄ficere teneas

te tanq̄ exulē z pegrinū sup terram.
Oportet te stultū fieri p̄t̄ xp̄m: Si
vis religiosaz ducē vitā. **H**ic z tōsu
ra modicū p̄ferūt: s̄ mutatio moꝝ et
intēgra mortificatio passionū veruz
faciūt religiosum. **Q**ui aliud q̄rit q̄
pure deū z aie sue salutē. nō inuēiet
nisi triblatōz z dolorē. **N**ō p̄t etiā diu
stare pacific⁹: q̄ nō nitit̄ eē minimus
z oib⁹ s̄biect⁹. **A**d seruiendū vēisti:
nō ad regendū. **A**d patiendū z labo
randū scias te vocari: nō ad ociādū
vl̄ fabulandū. **H**ic ergo p̄ban̄t hōi
nes sic̄ sup i somace. **H**ic nemo p̄t
stare: nisi ex toto corde se voluerit p̄
pter deum humiliare.

De exemplis sctōrū patrū.

Cap. xviii.

Atuere sctō
rū patrū seruida exempla:
in quib⁹ vera p̄fectio resul-

fit et religio: et videbis quod modicum sit
et pene nihil quod nos agimus. **Deu**
quid est vita nostra si illis fuerit com-
parata? Sancti et amici christi domino
seruierunt in fame et siti: in frigore et
nuditate: in labore et fatigatione: in vi-
gilijs et ieiunijs: in orationibus et san-
ctis meditationibus: in persecutioni-
bus et opprobrijs multis. **De** quibus mul-
tas et graues tribulationes passi sunt
apostoli: martires: confessores: uirgines
et reliqui omnes: qui christi uestigia uo-
luerunt sequi. **Quia** anias suas in hoc
mundo oderunt: ut in eterna uita eas
possiderent. **De** quibus strictam et abdic-
tam vitam sancti patres in heremo
duxerunt: quibus longas et graues tenta-
tiones pertulerunt: quibus frequenter ab
inimico vexati sunt: quibus crebras et fer-
uidas orationes deo obtulerunt quibus
rigidas abstinentias peregerunt: quibus
magnum zelum et seruerem ad spirituale

profectū habuerūt: q̄ forte bellū ad-
uersus edomatōz vitioꝝ gesserūt q̄
puram ⁊ rectam intentōnem. ad de-
um tenerūt. Per diem laborabāt
⁊ noctib⁹ orōni diuine vacabāt. quā-
q̄ laborando ob orōne mentali mi-
nime cessarēt. Om̄e t̄ps vtilit̄ expen-
debāt: ois hora ad vacandū deo bre-
uis videbat̄: ⁊ p̄ magna dulcedie cō-
templatōis etiā obliuioni tradebat̄
necessitas corporalis refectōis. **D**ibus
diuitijs. dignitatib⁹ honoribus. ami-
cis et cognatis renunciabant: nil de
mōdo h̄re cupiebāt: vix nec̄cia vite su-
mebant: corpori seruire etiā in neces-
sitate dolebant. **P**aup̄es igit̄ erant
rebus terrenis. sed diuites valde in-
gratia et virtutibus. **F**oris egebant
sed intus gratia ⁊ solatōe diuina re-
ficiēbant. **M**undo erant alieni: sed
deo p̄imi ac familiares amici. **S**i
bijs videbantur tanq̄ nihili ⁊ huic

mundo despecti sed erant in oculis
dei preciosi et electi. In vera humili-
tate stabant in simplici obedientia
viuebant. in charitate et paciētia am-
bulabant. et ideo quotidie in spū pfi-
ciebant et magnā apud deū gratiam
obtinebant. **D**ati sunt in exemplum
omnibus religiosis: et plus p̄uoca-
re nos debent ad bñ p̄ficiendū. q̄ te-
pidorum numerus ad relaxandum
Quāntus feruor omnium religio-
sorum in principio sue sancte institu-
tōis fuit. **Q**uānta deuotio orōnis:
quānta emulatio virtutis. q̄ magna
disciplina viguit: quānta reuerētia et
obedientia sub regula magistrī i om-
nibus effloruit. **T**estantur adhuc ve-
stigia derelicta q̄ vere viri sancti et p̄-
fecti fuerunt: qui tam strenuē militā-
tes mundū suppeditanerunt. **J**am
magis putat si q̄s transgressor nō fu-
erit: si quis quod accepit cū paciētia

tolerare potuerit. **I**n tepore z negli-
gentia stat⁹ nr̄i: q̄ tā cito decliam⁹ a p̄-
stino seruore: z iam tedet viuē p̄ lassī-
tudine z tepore: **D**ominā in te p̄it⁹ nō
dormitet p̄fect⁹ virtutū: q̄ multa se-
pi⁹ exempla vidisti deuotoꝝ.

De exercitijs boni religiosi

Capit. xix.

Uta boni reli-
giosi oib⁹ virtutib⁹ pollere
d³ vt sit tal⁹ interi⁹: q̄lis vide-
tur hōib⁹ exteri⁹ **E**t merito multo pl⁹
d³ esse intus: q̄s qd̄ cernit foris: qz in
spectoꝝ nr̄ est de⁹ quē sūmope reue-
rerī debem⁹ vbiq̄s fuerim⁹: z tāq̄s
angeli in p̄spectu ei⁹ mundi incedē.
Om̄i die renouare debem⁹ p̄positū
nostrū z ad seruorē nos excitare q̄si
hodie primū ad p̄uersionez venisse-
m⁹ atz dicē. **A**d diuua me dñe de⁹ me⁹

Liber i fo 26

in bono proposito et scilicet fuitio tuo: et
da mihi nuchodie pfecte incipe: quia
nihil est quod hactenus feci. **S**ecundum pro
positum nostrum cursus pfectus nostri et mul
ta diligentia opus est bene pfecte volen
ti: quod si fortiter propones sepe deficit: quod
ille qui raro aut minus fixe aliquid proponit.
Marius in modis attingit desertio pro
positi nostri et levis omissio exercitiorum
vix sine aliquo dispendio transit. **I**u
storum propositum in gratia dei potius
quam in propria sapia pendet ut quod se
confidunt quicquid arripiunt. **N**az
homo proponit: sed deus disponit nec est ut
habeat via eius. **S**i pietatis causa aut
fraterne utilitatis proposito quandoque
consuetum omnium exercitium: facile po
stea poterit recuperari. **S**i autem tedio
animi aut negligentia faciliter relin
quitur: satis culpabile est et nocivum
sentiet. **C**onemur quantum possumus
adhuc leuiter deficientes in multis

Semp tñ aliquid certi pponendus
est cōtra illa p̄cipue que ampli⁹ nos
impediūt: Exteriora nostra et interi
ora pariter a nobis scrutanda sunt et
ordinanda: quia vtraq; expediūt ad
profectū. Si nō p̄tinete vales col
ligere. saltem interdū: ⁊ ad m̄n⁹ se
mel in die. mane videlicet aut vespe
Mane p̄pone. vespe discute mores
tuos qualis hodie fuisti in v̄bo ope
et cogitatōe: q; in his sepius forsitan
deum offendisti et p̄ximā. Accinge
te sic vir cōtra diabolicas nequitiās
frena gulam. ⁊ omnē carnis inclina
tionem facilius frenabis. Nūq; sis
ex toto ociosus: s; aut legēs aut scri
bens aut orans aut meditās aut ali
quid vtilitatis pro communi labo
rans. Corporalia exercitia discrete
sunt agenda. nec omnib⁹ equaliter
assumenda. Que cōia nō sunt. non
sunt foris oñdenda: nam in secreto

Liber i fo 21

nutius exercentur priuata. **C**auēduz
tū ne piger sis ad cōiaꝝ ad singlaria
promptior: sed expletis integre ⁊ fi-
deliter debitis ⁊ iūunctis. si iā ultra
vacat. redde te tibi put deuotio tua
desiderat. **N**on pnt oēs h̄re vnum
exercitium: sed aliud istī. aliud illi
magis deseruit. **E**tiam pro tempoz
congruentia diuersa placent exerci-
tia: quia alia in festis: alia in feriatis
magis sapiūt diebus. **A**lijs indige-
mus tempore tentatōis: ⁊ alijs tēpo-
re pacis et quietis. **A**lia cum trista-
mur libet cogitare. ⁊ alia cum leti in
domino fuerimus. **C**ircā principa-
lia festa renouanda sunt bona exer-
citia et sanctorū suffragia feruentius
imploranda. **D**e festo in festum ppo-
nere debemus. quasi tunc de hoc se-
culo migraturi simus: ⁊ ad eternuz
festū puenturi. **I**deoz solicite nos
prepare debemus in deuotis t̄pibus

et deuoti⁹ puerfari atq; oem obfua-
tia stricti⁹ custodire taq; in breui pre-
miu laboris nri a deo pcepturi. Et si
dilatū fuerit credam⁹ nos min⁹ bñ
preparatos atq; indignos tate adhuc
glorie: q reuelabit in nob tpe pfini-
to: z studeam⁹ nos meli⁹ ad exitum
pparare. Huius fu⁹ ait euāgelista lu-
cas: quē cū venerit dñs inuenerit yi-
gilantem. Amen dico vobis sup oia
bona sua constituet eum.

**De amore solitudinis z si-
lenti.**

Cap. xx.

Quare aptū te
opus vacandi tibi: z de bñfi-
cijs dei frequenter cogita.
Relinque curiosa. Tales plege ma-
terias que compunctionem magis
pstat q; occupatōz. Si te sbraxeris
a supfluis locutōib⁹ z ociosis circuit

tionibus: nec nō a nouitatibus ⁊ ru-
moribus audiēdis: inuenies tps suffi-
ciēs ⁊ aptū p nobis meditatioibus
insistēdis. **M**axi scōpū hūana pfor-
tia ubi poterāt vitabāt ⁊ deo in secre-
to viuē eligebāt. **D**ixit quidā: Quo-
tiens inter hoies fui: minor hō redij.
Hoc quippe sepi⁹ exprimur: qñ diu
psabulamur. **F**acili⁹ est oīno tacere
q̄s uero nō excedere. **F**acilius est do-
mi latere: q̄s foris se posse sufficiēter
custodire. **Q**ui igitur intendit ad in-
teriora ⁊ spūritualia puenire: oportet
eum cū ihesu a turba declinare. **N**e-
mo secure apparet: nisi qui libenter
latet. **N**emo secure preest: nisi qui li-
benter subest. **N**emo secure precipit
nisi qui libenter obedire didicit. **N**e-
mo secure gaudet: nisi qui bone con-
scientie testimonium habet. **N**emo
secure loquitur: nisi qui libenter
tacet. **S**emper tamen sanctorum

securitas plena timoris dei extitit.
Nec eo minus solliciti et humiles in
se fuerunt: quia magis virtutibus et
gratia emicuerunt. **P**raiorum autem securi-
tas ex superbia et presumptione oritur
et in fine in deceptionem sui vertitur.
Nunquam permittas tibi securitatem in
hac vita: quis bonus videaris cen-
obita aut deuotus heremita. **S**epe me-
liores in estimatōe hominum grauius
periclitati sunt propter suam nimiam
confidentiam. **N**on multis utilius est ut
non penitus temptationibus careant:
sed sepius impugnentur. ne nimium secu-
ri sint: ne forte in superbiam eleuentur. ne
etiam ad exteriores consolationes licen-
tius declinent. **N**on qui nunquam transi-
toriam leticiam quereret. qui nunquam
cum mundo se occuparet: quam bonam
conscientiam seruaret. **N**on qui omnem
vanam sollicitudinem amputaret: et
dimitteret salutaria ac diuina cogi-

taret. et totam spem suam in deo con-
stitueret: quod magna pacem et quietem
possideret. **N**emo dignus est celesti
solatione nisi diligenter se exercue-
rit in sancta operatione. **S**i vis corde te-
nus compungi. intra cubile tuum et
exclue tumultus mundi. sic scriptum
est. **I**n cubilibus vestris compungimur
In cella inuenies quod de foris sepi-
us amittes. **C**ella pruinata dulcescit
et male custodita tedium generat. **S**i
in principio peruersionis tue bene eam
incolueris et custodieris: erit tibi po-
stea dilecta amica. et gratissimum sola-
rium. **I**n silentio et quiete perficit anima
deuota et discit abscondita scriptura-
rum. ibi inuenit fluentia lacrimarum
quibus singulis noctibus se lauet et
mundet ut patri suo tanto familia-
rius fiat. quanto longius ab omni se-
culari tumultu degit. **Q**ui ergo se
abstrahit a notis et amicis: appropi-

quabit illi de^o cū angelis sc̄tis. **M**eli⁹ est latere z sui curā agere: q̄ se neglecto signa facere. **A**udabile ē hōi religioso raro foras ire: fugere videri: nollī etiam hoīes videre. **Q**uid vis videre: qđ nō licet h̄re? **T**ransit mundus z p̄cupia eius. **T**rahūt desideria sensualitatis ad spectandum sed cū hora transierit: quid nisi grauitatem p̄scie z cordis disp̄sionē importas. **L**etus exitus tristē sepe reditū parit: z leta vigilia serotina: triste mane facit. **S**ic oē carnale gaudiū blāde irrat: s̄ in fine mordet z p̄mit. **Q**uid potes alibi vidē: qđ h̄ non vides? **E**cce celū: z trā z oīa elementa. nā ex istis oīa sunt sc̄a. **Q**uid potes alicubi vidē: qđ diu p̄t sub sole p̄manere? **C**redis te forsitā satiarī: s̄ n̄ poteris p̄tigē. **S**i cūcta vidēs p̄ntia: qđ eēt nisi visio vana? **A**ena oculos mos ad deū in excelsis: z ora p̄ p̄ctis tuis

z negligētis: dimitte vana vanis. nū
aūt itē de illis q̄ tibi p̄cepit de⁹. Clau
de sup te ostiū tuū z voca ad te ihm
dilectū tuū. Mane cū eo in cella: qz
nō inuēies alibi tantā pacē. Si mor
exisses: nec q̄cōz de rumorib⁹ audis
ses meli⁹ in bona pace p̄mansisses.
Ex q̄ nona delectat aliqñ audire op
tet exiū turbatōz cordis tolerare.

De compunctōne cordis

Cap. xxi.

Sis vis aliquid

pficere: p̄serua te in timore
dei: z noli esse nimis liber:
sed sub disciplina cohibe omnes sen
sus tuos: nec inepte te tradas leticie.
Date ad cordis compunctionem:
et inuenies deuotionem. Compun
ctio multa bona aperit: que dissolu
tio cito perdere consuevit. Mirū est
q̄ bō possit vnq̄z p̄fecte letari in hac

vita. qui suū exiliū ⁊ tam multa peri-
cula aīe sue p̄siderat ⁊ pensat. **P**ro-
pter leuitatē cordis ⁊ negligētā d̄fe-
ctū n̄roz. nō sentim⁹ aīe n̄re dolo-
res sed sepe vane ridem⁹ qm̄ merito
flere deberem⁹. **N**on est vera libtas
nec bona leticia. nisi in timore dei cū
bona p̄scia. **F**elix qui abijcere p̄t oē
impedimētum distractōis. ⁊ ad vni-
onem se redigere sc̄e p̄punctōis. **F**e-
lix q̄ a se abdicat quicquid p̄sciam su-
am maculare potest v̄l grauare. **C**er-
ta viriliter. p̄suetudo p̄suetudine vin-
cit. **S**i tu scis hoīes dimittē. ip̄i b̄n̄
te dimittent tua facta facere. **N**on at-
trahas tibi res aliorum: nec te impli-
ces causis maiorum. **H**abe semper
oculum super te p̄imum. ⁊ admo-
neas teipsum specialiter p̄e omni-
bus tibi dilectis. **S**i non habes fa-
uorē hoīs: noli ex hoc trīstari: s̄ hoc
sit tibi graue. qz nō hēs te satis bene

Liber i Fo 25

et circūspecte: sicut deceret dei seruū
et deuotū religiosum puerfari. **U**ti-
lius est sepe ⁊ securius q̄ hō nō hēat
multas p̄solationes in hac vita fin
carnem precipue. tñ q̄ diuinas non
habemus. aut rari⁹ sentimus nos in
culpa sum⁹. q̄ p̄punctōz cordis non
querimus. nec vanas ⁊ externas cō-
solatōes oīno abijcim⁹. **C**ognosce te
īdignū diuina p̄solatōe. sed magis di-
gnū multa tribulatōe. **Q**uī hō p̄fctē
ē p̄pūct⁹. tūc grauis ⁊ amarus est ei
tot⁹ mund⁹. **N**on⁹ hō sufficientē iū-
uenit materiā dolendi ⁊ flendi. **S**i-
ue em̄ se p̄siderat siue de p̄ximo pē-
sat scit q̄ nemo sine tribulatōe h̄ vi-
uit. **E**t q̄nto stricti⁹ sese p̄siderat. t̄nto
ampli⁹ dolet. **M**aterie iusti doloris
et interne p̄punctōis sunt peccata et
vicia nostra quibus ita inuoluti iace-
mus vt raro celestia p̄templari vale-
amus. **S**i frequēt⁹ d̄ morte tua q̄ d̄

longitudinē uite tue cogitares: non
dubiū quin feruenti⁹ te emendares
Si etiā futuras inferni siue purga-
torij penas cordialit̄ ppēderes: cre-
do q̄ libent̄ laborē z dolorē sustieres
z nihil rigoris formidares. Sz quia
ad cor ista nō trāseūt: z blādimenta
adhuc amant⁹ ideo frigidi z valde
pigri remanent⁹. Sepe ē inopia spi-
rit⁹ vñ tā leuīt p̄querit̄ miser corp⁹.
Ora igit̄ hūilit̄ ad dñz: vt det tibi cō-
pūctōnis sp̄m: z dic cū p̄pheta. **E**da
me dñe pane lacrimarū. z potus da
mibi in lacrimis in mensura.

De consideratōe hūane mi-
serie. **Cap. xxi.**

Miser es vbiq̄
m̄ q̄ fueris z q̄cūq̄ te verteris
nisi ad deum te conuertas
Quid turbaris q̄ nō succedit tibi si

Liber i Fo 26

cut visz desideras: **Q**uis ē q̄ h̄z oīa
sui suā volūtātē: nec ego nec tu: nec
aliq̄s hoīm sup̄ trā. **N**emo ē in mū-
do sine aliq̄ triblātōe v̄l angustia: q̄
uis rex sit vel papa: q̄s ē q̄ meli⁹ h̄z
v̄tq̄ q̄ p̄ deo aliq̄d pati valet. **D**icūt
multi ibecilles z infirmi: **E**cce q̄ bo-
nā vitā ille hō h̄z: q̄s diues: q̄s potēs:
q̄s excelsus: q̄s magnus z q̄s pulcher
Sz attēde ad celestia bona z videbis
q̄ oīa ista t̄palia nulla sunt: s̄ valde
incerta z magis grauātia: q̄ nūq̄s si-
ne sollicitudie z r̄iore possidēt: nō est
hoīs felicitas h̄re t̄palia ad abundā-
tiam: sed sufficit ei mediocritas. **V**e-
rē miseria est viūere sup̄ terrā. **Q**uā-
to homo voluerit esse sp̄ualior: tan-
to p̄sens vitā fit ei amarior: quia sen-
tit melius z videt clarius humane
corruptionis defectus. **N**am conie-
dere bibere vigilarē dormire quiesce-
re laborare z ceteris necessitatibus

D. ij

nature subiacere: vere magna miseria
est et afflictio homini deuoto: qui libenter
esset absolutus et liber ab omni peccato.
Valde enim grauatur interior homo ne-
cessitatibus corporalibus in hoc mundo. vnde
propheta deuote rogat quatenus liber ab
istis esse valeat. dicens: **D**e necessita-
tibus meis erue me domine. **S**ed venon
cognoscentibus suam miseriam. et amplius
ve illis qui diligunt hanc miseriam et corru-
ptibilem vitam: **N**am instantium quidam hanc am-
plectuntur. licet etiam vix necessaria laboran-
do aut mendicando habeant. ut si hoc
possent sepius viuere: de regno dei nihil
curarent. **I**nsani et infideles corde
qui tam profunde in terris iacent ut nihil
nisi carnalia sapiant. **S**ed miseri ad-
huc in fine grauiter sentient quod vile et
nihilum erat quod amauerunt. **S**ancti autem
dei et omnes deuoti amici christi non atten-
derunt quod carni placuerunt. nec que in
hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum et

Liber i fo 27

intentio ad eterna bona anhelabat .
ferebatur totū desiderū eorū ad mē-
sura z inuisibilia . ne amore visibiliū
traherentur ad infima . **N**oli frater
amittere pfidentia pficiendi ad spiri-
tualia . adhuc hēs tps z horā . **Q**ua-
re vis procrastinare ppositum tuū ?
Surge z in instāti incipez dic : **N**ūc
tempus est faciendū : nunc tps ē pu-
gnandi . nūc tps aptū est emendādi .
Quando male habes et tribularis
tunc tps est promerendi . **N** oportet te
transire per ignem z aquam anteq̄
venias in refrigerium . **N**isi tibi viz
feceris : viciū nō supabis . **Q**uamdiū
istud fragile corpus gerimus . sine
pctō esse non possumus : nec sine te-
dio z dolore vivere . **L**ibenter habē-
m⁹ ab oī miseria quietē : s̄ qz p̄ pecca-
tū perdidim⁹ innocentia . amissimus
etiā verā btitudinem : **I**deo oportet
nos tenere patiam z dei expectare

miseriordiã: donec transeat iniquitas
hec: et mortalitas absorbeat a vita
Quanta fragilitas humana que sem-
per prona est ad vicia. **H**odie confi-
teris pctã tuã: et cras iterũ perpetras
p̄fessa. **N**ũc p̄ponis cauere et p̄ ho-
rã agis quasi nihil p̄posuisses. **M**e-
rito ergo nosipos humiliare possumus
nec vnũs aliquid magni de nob̄ sen-
tire: q̄ tã fragiles et instabiles sumus
Cito etiã p̄t perdi p̄ negligentia: qd̄
multo labore vix tandẽ acquisitum
est per grã. **Q**uid fiat de nobis ad-
huc in fine q̄ tepescimus tam mane
De nobis si sic volumus decliare ad
quietẽ q̄si iam pax sit et securitas cũ
necdũ appareat vestigiũ vere sancti-
tatis in n̄ra p̄uersatõe. **H**ũ opus eẽt
q̄ adhuc iterũ institueremur tanq̄
boni nouicij ad mores optimos: si
forte spes esset de aliqua futura emẽ-
datione et maiori sp̄uali profectu.

De meditatioe mortis.

Capit. xxiii.

Valde cito erit

V tecū hic factū. Vide aliter
quō te hēas: hodie hō ē et
cras nō pparet. Cū autē solat^r fuerit
ab oculis cito etiā transit a mēte. **D**
hebetudo ⁊ duricia cordis hūani q̄
solū pntia meditat^r ⁊ futura nō ma-
gis puidet. Sic te in'oi facto ⁊ cogi-
tatu deberes tenere: q̄si statim esses
mortu^r. Si bonā psciam haberes
nō multū mortē timeres. Meli^r es-
set peccata cauere: q̄ mortez fugere.
Si hodie nō es parus: quō cras eris
Cras est dies incerta: et quid scis si
crastinus habebis: Quid pdest diu
viuere: q̄n tam parū emēdamur:
Sē longa vita non semper emēdat:
sed sepe culpā magis auget. **Orinā**
p vnā diem bene essem^r conuersatē

o iij

in hoc mundo. **M**ulti annos cōpu-
tant puerionis: sed sepe paruus est
fructus emendatōis. **S**i formidulo-
sum est mori. forsitan piculosius ē diu-
tius vivere. **H**ōis qui horarū mortis
sue sp̄ an̄ oculos h̄z: z ad moriendū
quōtidie se disponit. si vidisti aliquō ho-
minē mori: cogita qz z tu p̄ eandem
viā trāsibis. **C**ū mane fuerit. puta te
ad vesp̄rū nō peruenturū. **D**espere
aut̄ facto. mane nō audeas tibi polli-
ceri. **S**p̄ ergo parat⁹ esto. z taliter vi-
ue: vt nunq̄ te imparatū mors inue-
niat. **M**ulti subito z improuise mo-
runt nā hora qua nō putat: fili⁹ ho-
minis ventur⁹ est: **Q**ū illa extrema
hora venerit. multū aliter sentire in-
cipies de tota vita tua p̄terita: z valde
dolebis q̄ tam negligēs z remissus
fuisi. **Q**uā felix et p̄ens q̄ talis nūc
nititur esse in vita q̄lis optat inueni-
ri in morte. **D**abit nanq̄ magnam

Liber i Foli 29

psidentia fideliter moriendi pfectus
ptēptus mundi seruens desiderius
in virtutib⁹ pfitendi. amor discipline
labor pnie. pmpitudo obedientie:
abnegatio sui: et supportatio cuiusli
bet aduersitatis p amore xp̄i. **N**ul
ta bona potes operari dū san⁹ es: s̄
infirmatus nescio qd poteris. **P**au
ci ex infirmitate emendant: sic ⁊ qui
multū peregrinantur raro sc̄ificant̄
Noli p̄fidere sup amicos et p̄rimos
nec in futuris salutē tuā differas. q̄
citius obliuiscuntur tui hoies q̄ esti
mas: **M**elius est nūc tēpestiue pro
uidere ⁊ aliqd boni p̄mittere: q̄ sup
aliorum auxilio sperare. **S**i nō es p
teip̄o sollicitus modo. quis erit p te
sollicitus in futuro. **N**unc t̄ps ē val
de preciosum: sed prohdolor q̄ hoc
inutilius expendis. in quo promere
ri velis vnde eternaliter viuas: **D**e
niat quando vnum diem seu horas

pro emendatione considerabis et
nescio an impetrabis. **E**ya carissime
de quanto piculo te poteris liberare
de q̄s magno timore eripe: si mō sp̄ ti
moratus fueris ⁊ de morte suspect⁹
Stude nunc taliter vivere: vt in ho
ra mortis valeas potius gaudē q̄ ti
mere. **D**isce nūc mori mundo vt tūc
incipias viuere cum christo. **D**isce
nunc omnia cōtemnere: vt tunc pos
sis libere ad xp̄s p̄gere. **C**astiga nūc
corpus tuū p̄ p̄niam: vt tunc valeas
certam habere confidentiā. **N**ēb stul
te quid cogitas te diu victurum cuz
nullum diem habeas hic securum.
Quam multi decepti sunt: ⁊ inspe
rate de corpe extracti. **Q**uoties au
disti a dicētib⁹: quia ille gladio ce
cidit: ille submersus est: ille ab alto
ruens ceruicem fregit: ille mandu
cādo obrignit: ille ludendo finē fe
cit: ali⁹ igne: ali⁹ ferro: alius peste: et

Liber i Foliū 30

ali⁹ latrociniō perijt: z sic oīm finis
mors est: z vita hoīm tāq̄ vmbra su-
bito pertrāsit. **Q**uis memorabitur
tui post mortē z q̄s orabit p te? **A**ge
age nūc carissime qcqd̄ agere potes
qz nescis qn̄ morieris: nescis etiam
quid tibi post mortē sequet. **N**ū tē-
pus habes pgrega tibi diuitias im-
mortales. **P**reter salutē tuā nihil co-
gites: solū q̄ dei sunt cures. **F**ac nūc
tibi amicos venerando dei sc̄tōs: et
eorū act⁹ imitando: vt cū defeceris in
hac vita illi te recipiant in eterna ta-
bernacula. **S**erua te tāq̄ pegrinū z
hospitē sup̄ trā: ad quē nihil spectat
de mundi negocijs. **S**erua cor libe-
rum z ad deū sursum erectū: qz non
habes hic manentem ciuitatem. **I**-
lluc preces et gemitus quotidianos
cū lacrimis dirige: vt sp̄ritus tuus
mereat post mortem ad dominum
feliciter transire. **A**men.

De iudicio. et penis peccatorum

Capit. xxiiii.

In omnibus re-
bus respice finem: et qualiter ante
districtum iudicem stabis. cui
nihil est occultum. qui muneribus non
placatur: nec excusationes recipit: sed quod
iustum est iudicabit. **O** miserrime et insipi-
ens peccator: quod respondebis deo: omnia mala
tua scient: quod in corde formidas vultum
hominis irati. **U**t quid non provides
tibi in die iudicii: quando nemo po-
terit per alium excusari vel defendi
sed unusquisque sufficiens onus erit
sibiipsum. **N**unc labor tuus est fructuo-
sus: fletus acceptabilis: gemitus ex-
audibilis: dolor satisfactorius: et purga-
torius. **H**abet magnam et salubrem pur-
gationem patiens homo qui suscipiens iniurias
aspirat: dolet de alterius malicia quam de

Liber i **fo** 3

sua iniuria: qui p̄ priantibus sibi libenter orat et ex corde culpas indulget qui veniam ab alijs petere non retardat: qui facilius misereatur quam irascitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit: et carnem suam omnino spiritui subiugare conatur. melius est modo purgare peccata et vicia refecare. quam in futuro purganda reservare. Vere nos ipsos decipimus per inordinatum amorem quem ad carnem habemus. **Q**uid aliud ille ignis deuorabit nisi peccata tua? **Q**uanto amplius tibi ipsi nunc parcis et carnes sequis. tanto durius postea lues: et maiorem materiam comburendi seruas. **I**n quibus homo peccauit in illis grauius punietur. **I**bi accidiosi ardentibus stimulis pungentur et gulosi ingenti fame ac siti cruciabantur. **I**bi luxuriosi et voluptatum amatores ardenti pice et fetido sulphure profundentur. **E**t sicut furiosi canes pre

dolore inuidiosi vllulabūt. Nullus
viciū erit qđ suū ppriū cruciatū non
habebit. Ibi supbi oīpensione reple
būtur: z auari miserrima egestate ar
tabūtur. Ibi erit vna hora grauior
in pena: q̄ hic centū anni in amaris
sima pnia. Ibi nulla reges ē z nulla
psolatio dānatis. Ibi tñ interdū ces
satur a laboribus: atq; amicorū frui
tur solatijs. Esto modo sollicit⁹ z do
lens p peccatis tuis vt in die iudicij
sis secur⁹ cū bñs. Tunc enim iusti
stabunt in magna constantia aduer
sus eos qui se angustiauerunt et de
presserunt. Tunc stabit ad iudican
dum: qui modo se subicit humili
iudicijs hominū. Tunc magnam fi
duciam habebit paup z hūilis: z pa
uebit vndiq; superb⁹. Tūc videbit
sapientis in hoc mūdo fuisse: qui pro
xpo didicit stultus z despectus esse.
Tūc placebit omnis tribulatio pati

enter perpeffa: z ois iniquitas oppr
labit os fuū. **T**ūc gaudēbit omīs de
uot⁹ z merebit ois irreligiōs⁹. **T**ūc
pl⁹ exltabit caro afflicta: q̄ si in deli
tijs fuisset ſemper nutrita. tūc splen
debit habit⁹ vilis: et obtenebreſcet
veſtis ſtibilis. **T**unc plus laudabi
tur paupercul⁹ domicilium q̄ de
auratū pallatiū. **T**unc plus iuuabit
pſtans patia: q̄ omnis mundi potē
tia: **T**unc ampli⁹ exaltabit ſimplex
obedientia: q̄ ois ſecularis aſtutia.
Tūc plus letificabit pura et bona
pſciētia: q̄ docta philoſophia. **T**ūc
plus ponderabit p̄temp⁹ diuitiarū
q̄ totus theſaurus terrigenarum.
Tunc magis conſolaberis ſup de
uota oratione: q̄ ſuper delicata co
meſtione. **T**unc potius gaudebis
de ſeruato ſilentio: q̄ de longa fabu
latione. **T**ūc plus valebūt ſctā opa
q̄ multa pulcra verba. **T**unc plus

placebit stricta vita et ardua peniten-
tia: quoniam omnis delectatio freno. **D**isce nunc
in modico pati: ut tunc a prauioribus
vales liberari. **H**ic primo proba quid
possis pati postea. **S**i nunc tam parum non
vales sustinere: quanto poteris tunc eter-
na tormenta sufferre? **S**i modo modica
passio tam impatientem efficit, quod ge-
henna tunc faciet? **E**cce vere non po-
tes duo gaudia habere. delectari hic in
mundo et postea regnari in celo cum christo.
Si usque in hodiernum diem semper in hono-
ribus et voluptatibus vixisses: quod totum
tibi profuisset. si iam in instanti mori con-
tingeret? **N**on ergo vanitas propter ama-
re. deum et illi soli servire. **Q**ui enim de-
um ex toto corde amat. nec mortem
nec supplicium nec iudicium nec infer-
num metuit: quia perfectus amor securus
accessum ad deum facit. **Q**uoniam autem ad-
huc peccare delectat. non minus si mor-
tem et iudicium timeat. **H**onum tamen est: ut si nec

dū amor a malo te reuocat: saltem ti-
mor gehēnalis coerceat q̄ vō timo-
rē dei postpōit: diu stare in bono nō
valebit: s; diaboli laq̄os cui⁹ icurret

**De feruenti emendatōe to-
tus vite nostre. Ca. xxv.**

Esto vigilans

et diligens in dei fuitio et
cogita frequēter ad q̄d vēi-
sti ⁊ cur seculū reliquisti. Nonne vt
deo viueres: ⁊ spūalis homo fieres:
igit̄ ad p̄fectū serueas: qz mercedē
laborū tuorū ī breuī recipies: nec erit
tūc ampli⁹ tior aut dolor in fimbriis
tuis. Modicū nūc laborabis ⁊ magnā
requiē imo p̄petuā leticiā inuenies.
Si tu p̄māseris fidelis ⁊ seruid⁹ in
agendo. de⁹ p̄culdubio erit fidelis
⁊ locuples ī retribuēdo. Spē bonā
retinere debes qz ad palmā p̄uenies:

Ex lib. 1. y. eno. f. p. r. i. s. i. b. g. l. e.

si securitatē cape nō oportet ne tor-
peas aut elat⁹ fias. **Q**uē em̄ qdā anxī-
us int̄ metū z spem frequēter fluctu-
aretz qdā vice merore p̄fect⁹ in eccle-
sia añ qdā altare se in orōne p̄stra-
uisset: hec inter se reuoluit̄ dicēs. **D**
si scirē q̄ adhuc pseueraturus essem
statimq̄ audiuit̄ intus diuinū respō-
sum. **Q**uid si h̄ scires facere velles?
Fac nūc qd̄ tunc facere velles et bñ
secur⁹ eris: **M**oxq̄ psolat⁹ z p̄forta-
tus diuine se cōmisit voluntati: z ces-
savit anxīa fluctuatio: noluitq̄ curi-
ose inuestigare vt scirēt q̄ sibi essent
futura. **S**i magis studiant inquirere
q̄ eēt volūtas dei bñplacēs z p̄fecta
ad oē op⁹ bonū ichoandū z p̄ficien-
dū. **S**pera in dño z fac bonitatē aut
p̄pheta: z in hīta frā z pasceris in di-
nitijis ei⁹. **Q**uā est qd̄ multos a p̄fe-
ctu z seruētī emēdatōe retrahit hor-
ror difficultatis seu labor certamis.
Eniāero illi maxie p̄ alijs in virtuti

b⁷ p̄ficiūt q̄ ea q̄ sibi magis graua
z p̄ria sunt v̄rib⁹ vincē nitūtur. **Q**uā
ibi hō pl⁹ p̄ficit z gr̄am meret am-
pliorē: vbi magis seip̄m vincit et in
spū mortificat. **S**z nō oēs h̄nt eque
multū ad vincendū z moriendū.
Diligēs t̄n emulatoz volentioz erit
ad p̄ficiendū etiā si plures hēat pas-
siones: q̄ ali⁹ b̄n morigerat⁹: minus
t̄n feruēs ad v̄tutes. **D**uo t̄n sp̄calit̄
ad magnā emendatōz iuuāt videli-
cet s̄trahere se violenter ad; qd̄ na-
tura vitiose incliat: z feruēter instare
p̄ bono q̄ ampli⁹ q̄s idiget. **N**lla etiā
studeas magis cauē z vicē: q̄ tibi fre-
quēt⁹ in alijs displicēt: **O**btq̄ p̄fe-
ctū tua capias: vt si bona exēpla vi-
deas v̄l audias ad imitādū accēda-
ris: **S**i quid autem reprehensibile
consideraueris: caue ne idem facias
aut si aliquando fecisti: citius emen-
dare te studeas. **S**ic ocul⁹ tu⁹ alios

considerat: sic iterū ab alijs notatis
Quā iocundum et dulce vidē fer-
uidos et deuotos fratres bene mori-
geratos et disciplinatos: **Q**uam tri-
ste est et graue videre inordinate am-
bulantes: qui ea ad que vocati sunt
nō exercēt. **Q**uā nociuū est negligē
uocatiōis sue ppositū: et ad nō cōmis-
sa sensum inclinare. **M**emor esto ar-
repti ppositi: et imaginem tibi ppoē
crucifixi: **B**ene verecūdari potes in
specta vita ihu xpi: qz necdū magis
illi te pformare studuisti: licet diu in
via dei fuisti. **R**eligiosus qui se intē-
te et deuote in sanctissima vita et pas-
sione domini exercet: omnia vilia
et necessaria sibi abundanter ibi inue-
niet: nec opus est vt extra ihesum ali-
quid meli⁹ querat. **S**i ihesus cru-
cifixus in cor nostrum veniret: q̄ ci-
to et sufficienter docti essemus. **R**eli-
giosus feruidus omnia bene portat

z capit que illi iubentur **R**eligiosus
negligēs z tepid⁹ hz tribulatōz sup
tribulationem: z ex omni parte pati
tur angustiam: quia interiori conso-
latione caret z exteriorē q̄rere p̄hi-
betur. **R**eligiosus extra disciplinaz
uiuens graui ruine patet. **Q**ui laxi-
ora querit z remissiora: semper in an-
gustijs erit: qz aut vñū aut reliquūz
sibi displicebit. **Q**uo faciunt tāmūl-
ti alij religiosi qui satis artati sunt sibi
disciplina claustrali: **R**aro exeūt: ab-
stracte viuūt: pauprime comedunt:
grosse vestiuntur: multum laborant
parum loquuntur: diu vigilant: ma-
ne surgunt: orationes prolongant:
frequenter legunt: z se in omni disci-
plina custodiunt. **A**tende chartusi-
enses cistercienses z diuerse religio-
nis monachos ac moniales: quali-
ter omni nocte ad psallendum do-
mio assurgūt: z iō turpe est yt in de-
e iij

beres in tam sancto opere pigritare:
vbi tanta multitudo religiosorū in-
cipit deo iubilare. **¶** Si nihil aliud fa-
ciendū incūberet: nisi dñm deū no-
struz toto corde ⁊ ore laudare. **¶** Si
nunq̄ indigeres comedē nec bibere
nec dormire: sed sp̄ posses deū lau-
dare: ⁊ solūmō spūalib⁹ studijs va-
care: tūc multo felicioꝝ esses: q̄ mō
cū carnī ex qualicūq̄ necessitate ser-
uis. **¶** Quā nō essent iste necessita-
tes: sed solūmō spūales aīe refectio-
nes: quas heu satis raro degustam⁹
¶ Quando homo ad hoc peruenit q̄
de nulla creatura consolationē suaz
q̄rit: tūc ei deus primo perfecte sape-
re incipit: tunc etiā bene content⁹
de omni euentu rerum erit tunc nec
pro magno letabitur: nec pro modī-
co cōtristabitur: sed ponit se integre
⁊ fiducialiter in deo: qui est ei omnia
in omnibus: cui nihil vtiq̄ perit nec

Liber i fo 36

morit: s; oia ei viuūt z ad nutū incū-
cranter deseruiūt. **M**emento semp
finis: z qz perditū non redit tempus
Sine sollicitudie z diligētia: nūqz ac-
quires vtutes. **S**i incipis tepescere
incipies male h̄re **S**i aut dederis te
ad feruorē: inuenies magnā pacem
z senties leuiorē laborē pp̄ dei gr̄az
z virtutis amorē. **H**ō feruid⁹ z dili-
gēs ad oia ē pat⁹. **M**aior labor ē re-
sistere vitijs z passionib⁹: q̄z corpali-
b⁹ insudare laborib⁹. **Q**ui puos nō
vitat defect⁹: paulatim labit ad ma-
iores. **G**auderis sp̄ vespe: si diē ex-
pendas fructuose. **V**igila sup̄ teipz
excita teipm̄ admone teipm̄: z qcqd
de alijs sit nō negligas teipm̄. **T**an-
tū pficies: quantum tibiipi vim in-
tuleris.

Explicit Liber primus
Incipit Secundus
e liij

De interna conuersatione.

Capitulum primum

Regnum dei in

tra vos est dicit dñs. **C**onuertere te ex toto corde tuo ad dñm: et relinque hunc miserum mundum: et inueniet anima tua requiem. **D**isce exteriora pertinere et ad interiora te: dare et videbis regnum dei in te ventre. Est enim regnum dei pax et gaudium in spiritu sancto: quod non datur impijs. Veniet ad te christus ostendens tibi consolacionem suam: si dignam illi abintus paraueris mansionem. **D**is gloria eius et decor ab intra est: et ibi placet sibi. **F**requens illi visitatio cum homine interno: dulcis sermocinatio: grata consolatio: multa pax familiaritas stupenda nimis. **E**ya anima fidelis prepara huic sponso cor tuum: quatenus ad te venire et in

re habitare dignetur. Sic enim dicit
Si quis diligit me sermonem meum
seruabit: et ad eum veniemus: et mansi-
onem apud eum faciemus. Da er-
go christo locum: et ceteris omnibus
nega introitum. Cum christum habue-
ris: diues es et sufficit tibi. Ipse erit
promissor tuus: et fidelis procurator
in omnibus; ut non sit opus tibi in
hominibus sperare. Homines enim cito
mutantur: et deficiunt velociter. Chri-
stus autem manet in eternum et astat
usque in finem firmiter. Non est ma-
gna fiducia ponenda in homine fra-
gili et mortali: etiam si utilis sit et di-
lectus: neque tristitia multa capienda
ex hoc si interdum aduersetur et con-
tradicat. Qui hodie tecum sunt cras
contrariari possunt: et econuerso se-
pe ut aura vertuntur. Pone totam
fiduciam tuam in domino: et sit ipse
timor tuus et amor tuus. Ipse pro te

22. 12. 31. 15013

respondebit et faciet bene sicut melius fuerit. Non habes hic manentem civitatem: et ubicumque fueris extraneus et peregrinus: nec requiem aliquam habebis nisi christo intime fueris unitus. Quid hic circumspectis: cum iste non sit locus tue requiemionis. In celestibus debet esse habitatio tua: et sicut in transitu circumta terrena sunt aspicienda. Transeunt omnia et tu cum eis pariter. Vide ut non inhereas: ne capiaris et pereas. Apud altissimum sit cogitatio tua: et deprecatio tua ad christum sine intermissione dirigatur. Si nescis alta speculari et celestia: reqüesce in passione christi: et in sacris vulneribus eius libenter habita. Si enim ad vulnera et preciosa stigmata ihesu, devote confugis: magnam in tribulatione confortationem senties nec multum curabis hominum despectiones. Faciliterque verba detrahentium perfe-

Liber ii fo 58

res. **C**hristus fuit etiam in mundo
ab hominibus despectus: et in maxi
ma necessitate a notis et amicis inter
opprobria derelictus. **C**hristus pati
voluit et despici: et tu audes d' aliq' cō
queri? **C**hristus habuit aduersarios
et oblocutores: et tu vis oēs habere
amicos et benefactores? **U**nde coro
nabitur patientia tua: si nil aduersi
tatis occurrerit? **S**i nihil contrariuz
vis pati quomodo eris amicus chri
sti? **S**ustine te cum christo et p' chri
sto: si vis regnare cum christo. **S**i se
mel perfecte introisses in interiora
ihesu et modicum de ardente eius
amore sapuisses: tunc de pprio co
modo vel incomodo nihil curares:
sed magis de opprobrio illato gau
deres: quia amor ihu facit homines
seipm ptēnere. **A**mmator ihu et verus
internus et liber ab affectōibus! inoz
diatis p't se ad deū libere conuertere

z eleuare se supra seipz in spū ac fru-
itiue quiescere. **C**ui sapiunt omnia
prout sunt nō vt dicuntur aut estimāt
h̄ vere sapiens est z doctus magis a
deo q̄ ab hominibus. **Q**ui ab intra
scit ambulare z modicū res ab extra
ponderare: nō requirit loca: nec tpa
expectat ad hūda deuota exercitia.
Hō internus cito se recolligit: qz nū
q̄ se totū ad exteriora effundit. **N**on
illi obest labor exterior aut occupa-
tio ad tps necessaria: s̄ sicut res eue-
niunt sic se illis accomodat. **Q**ui in-
tus bene dispositus est z ordinatus
nō curat mirabiles z peruersos ho-
minum gestus. **T**antum homo im-
peditur et distrahitur: quātū sibi res
attrahit. **S**i recte tibi esset z bñ pur-
gatus esses: omnia tibi in bonum
cederent et profectum. **I**deo multa
tibi displicent et sepe cōturbat: quia
adbuc non es tibi ipsi perfecte mor-

tuis nec segregatus ab omnibus terrenis. Nihil sic maculat et implicat cor hois: sicut impurus amor in creaturis. Si renuis psolari exteri poteris speculari celestia: et frequenter interius iubilare.

De humili submissione sub prelati regimine. Ca. ii.

Non magnipē-

Non das q̄s p̄ te vel p̄ te sit: sed hoc age et cura. ut de⁹ tecus sit in omni re quā facis. Habeas cōsciam bonam: et de⁹ bñ te defensabit. Quē em̄ adiuuare voluerit: nullius pueritas nocere poterit. Si tu scis tacē et pati videb̄ p̄culdubio auxiliū dñi. Ip̄e nouit t̄ps et modū liberādi te: et iō debes te illi resignare. Dei ē adiuuare et ab oī pfusiōe libare. Sepe vald̄ p̄dest ad maiorē hūilitatem.

57. 11. 15.
pseruandā. q̄ defect⁹ nr̄os alij sciūt
z redarguūt. **Q**ñ hō p defectibus
suis se hūiliat: tūc facilt̄ altos placat
z leuiter satisfacit sibi trascētib⁹.
Humilē deus p̄regit z liberat: hu-
milē diligit z p̄solat: hūili hōi se in-
clinat hūili largit̄ gr̄am magnā: et
post suā dep̄ssionē leuat ad gloriā
hūili sua secreta reuelat: z ad se dul-
citer trahit z inuitat. **H**ūilis accep-
ta p̄tumētia z p̄fusione satis bñ ē in
pace: q̄ stat in deo z nō in mundo.
Nō reputes te aliqd̄ p̄fecisse: nisi oī-
bus inferiorē te esse sentias.

De bono pacifico homine

Capit. iiii.

Pone te primo

p̄ in pace: z tūc alios poteris
pacificare. **H**omo pacific⁹
plus prodest q̄ bene doctus: **De-**

Liber i Foli 46

mo passionatis etiam bonū in ma-
lum trahit: et facilliter malum credit
Bonus pacificus homo omnia ad
bonum conuertit. **Q**ui bene in pa-
ce est: de nullo suspicatur: qui autem
male contentus est et cōmotus: va-
rijs suspicionibus agitatur: nec ipse
quiescit: nec alios quiescere permit-
tit: dicit sepe quod dicere non debe-
ret: et omittit quod sepe sibi magis
facere expediret. **C**onsiderat quod alij
facere tenentur: et negligit quod ipse
facere tenetur. **H**abe ergo primum
zelum super te ipsum. tunc zela-
re poteris etiam iuste proximum tu-
um. **T**u bene facta tua scis excusare
et colorare: et aliorum non vis reci-
pere excusationes. **I**ustius esset ut
te accusares: et fratrem tuum excu-
sares. **S**i portare vis: porta et alium
Vide quod longe es adhuc a vera cha-
ritate et humilitate: que nulli nouit

in dignari v'l irasci nisi tm̄ sibi p̄i: nō
est magnū cū bonis z māstetis con
uersari: hoc em̄ oibus nāliter placet
et vnusquisq; libenter pacē hz secū
sentiētes magis diligit. **S**z cū duris
z peruersis aut in disciplinatis aut no
bis p̄trariātib⁹ pacifice posse viuere
magna gr̄a ē z laudabile nis virileq;
factū. **S**z sunt q; seip̄os in pace tenēt
z cū alijs etiaz pacē habent. **E**t sunt
qui nec pacem habēt nec alios i pa
ce dimittunt. Alijs sunt graues: sed
sibi sunt semper grauiorez. **E**t sunt
qui seip̄os in pace retinent: z ad pa
cem alios reducere student. **E**st tam̄
tota pax nostra in hac misera vita
potius in humili sufferentia ponen
da quā in non sentiēdo contraria.
Qui melius scit pati: paces tenebit
maiores. **I**ste est victor sui: et domi
nus mundi: amicus christi et heres
celi.

De pura mēte z simplici in-
tentione. Capit. iiii.

Debat⁹ alis hō
dobleuat a terrenis: simplici-
tate. s. z puritate. Simplicitas
dicitur esse in intētoe: puritas in affe-
ctione. Simplicitas intendit deus:
puritas apprehēdit z gustat. Nulla
bona actio te impediet: si liber intus
ab oī inordinato affectu fueris. Si ni-
hil aliud q̄ dei bñplacituz z primē
vilitatē intendis z queris: interna li-
bertate fruēris. Si rectū cor tuū eēt
tūc oīs creatura speculū vite z liber
sanctę doctrine esset. Nō est creatu-
ra tā pua z vilis q̄ bonitatē dei nō re-
presentet. Si tu esses intus bonus z
purus: tūc oīa sine impedimēto vī-
deres z bene capes. Cor purū pene-
trat celū z infernum. Qualis vnus

B. Sanctę Genovefę parisiensis.

quosq; intus est: taliter iudicat exteri-
us. Si est gaudium in mundo hoc
vix possidet puri cordis hō: & si est
alicubi tribulatio & angustia hō meli-
us nouit malicia. Sic ferrū mis-
sum in ignē amittit rubiginē & totū
candens efficit: sic hō ad deū se inte-
gre puerēs a torpore exuit & in no-
uū hoīem transmutat. Quā hō inci-
pit tepescere: tūc pūū metuit laborē
& libenter externā accipit psolatōnē
Sed quā pfecte incipit se vincere et
viriliter in via dei ambulare: tūc mi-
nus ea reputat: que sibi pri⁹ gratta
esse sentiebat.

De propria consideratōne

Capit. v.

Non debemus
nobis ipsis nimis credere:
qz sepe nobis grā deest et

Liber ii Fol 42

sensus. **M**odicum lumen est in no-
bis: et hoc cito per negligentiam amit-
timus. **S**epe etiam non aduertim?
quod tam ceci intus sumus. **S**epe ma-
le agimus: et peius excusamus: et
passione interdum mouemur et zelum
putamus. **P**arua in alijs reprehendi-
mus: et nostra maiora pertrahim?
Saris cito sentimus et poteramus
quod ab alijs sustinemus: sed quan-
tum alijs a nobis sustinent non aduer-
timus. **Q**ui bene et recte sua ponde-
raret: non esset quod de alio quicquam iudicaret
Internus homo sui ipsius curam omnibus curis
anteponit: et quod sibi ipsi diligenter intendit:
faciliter de alijs tacet. **Q**uoniam et is iter-
nus et deuotus: nisi de alienis siluerit
et ad seipsum specialiter respexerit. **S**i
tibi et deo totaliter intendis: modi-
cum te mouebit. quod foris perci-
pis. **O**bi es. quando tibi ipsi presens
non es. **E**t quando omnia percurristi

quid te neglecto proficisti. Si debes
habere pacem et unionem veram: oportet
quod totum adhuc postponas et te solum
pro oculis habeas. Multum proinde profici-
es: si te feriatum ab omni palii cura conser-
ues. Valde deficies: si aliquid ter-
rele reputaueris. Nil aliud nil magnum
nil gratum nil acceptum tibi sit: nisi pu-
re deus aut de deo sit. Totum vanum esti-
ma: quicquid consolationis occurrit de ali-
qua creatura. Amas deum aia: sed deo
despicit uniuersa. Solus deus eter-
nus et immensus implens omnia:
solatium est anime et vera cordis le-
ticia.

De letitia bone consciencie:

Cap. vi

Gloria boni ho-
minis testimonium bone con-
scientie est. Habe bonam con-
scientiam et spiritus habebis letitiam. **Bona**

Liber ii Fo 43

pscia valde multa potest portare. et
valde leta est inter aduersa. Mala
pscia sp timida est et inquieta. Sua-
uiter reqesceres: si te cor tuum non rep-
benderit. Noli letari: nisi cum benece-
ris. Mali nunquam habent veram letitiam nec
internam sentiunt pacem: quia non est pax im-
pijs dicit dominus. Et si dixerit in pace su-
m? non veniet super nos mala: et quis no-
bis nocere audebit. Ne credas eis: quia
repente exurget ira dei et in nihilum re-
digentur actus eorum: et cogitationes eorum
peribunt. Gloriarum in tribulatione non
est graue amanti: sic enim gloriarum est in
cruce domini gloriarum. Breuis glo-
ria que ab hominibus datur et acci-
pitur. Mundi gloriam semper co-
mitatur tristitia. Honorum gloria
in conscientijs eorum: et non in ore
hoim. Iustorum letitia de deo et in
deo est: et gaudium eorum de veritate
Qui veram et eternam gloriam desiderat.

temporalem non curat. Et qui tpa-
lem querit gloriã aut nõ ex animo
p̄tendit: minus amare conuincit cele-
stem. Magnã h̄ cordis tranquilli-
tatem: qui nec laudes curat nec vitu-
peria. Facile erit p̄tentus et pacatus
cuius conscientia munda est. Non
es sanctior si laudaris nec vilior si vi-
tuperaris. Quod es hoc es: nec ma-
ior dici vales q̄ deo teste sis. Si at-
tendis qd apud te sis intus: non cu-
rabis qd de te loquantur hoies foris.
Hõ videt in facie: deus aut in corde.
Homo p̄siderat actus: deus pensat
intentiones. Bene semper agere et
modicũ de se tenere: humilis aie iu-
diciũ est. Nolle p̄solari ab aliq̄ crea-
tura magne puritatis et interne fidu-
cie iudiciũ est. Qui nullũ extrinsec̄
p̄ se testimonium querit: liquet qd se
deo totalit̄ p̄misit. Nõ em̄ qd scip̄s cõ-
mendat ille probatus est ait beatus

Paulus: sed quae deus promittat. Ambulare
cum deo interius nec aliquam affectionem tenere
foris: status est interni hominis.

De amore ihesu super omnia

Capitulum vii.

Status qui inter

Bligit quid sit amare ihesum:
per tenere seipsum propter ihm.

Oportet dilectum pro dilecto omnia relin-
quere: quia ihesus vult solus super omnia amari.

Dilectio creature fallax est et instabi-
lis: dilectio ihesu fidelis et perseverabi-

lis. Qui adheret creature: cadet cum
labili: qui amplectitur ihm firmabitur

in eternum. **I**llum dilige et amicum tene tibi
qui omnibus recedentibus te non dere-

linquet nec patietur in fine perire. **A**d
hominibus oportet te aliquando separari: siue

velis siue nolis. **T**eneas te apud ihm
vivens et moriens: et illius fidelitati te

f. iiii

comite qui omnibus deficientibus
solus potest te inuare: **D**ilectus
tuus talis est nature ut alienum non velit ad-
mittere: sed solus vult cor tuum habe-
re: et tanquam rex in proprio throno sedere.
Si scires te bene ab omni creatura eua-
cuare: ihesus deberet libenter tecum ha-
bitare. **V**ene totum perditum inuenies:
quicquid extra ihesum in hominibus po-
sueris. **N**on perfidas nec inuitaris super
calamum ventosum: quia omnis caro senes
et omnis gloria etus ut flos veni ca-
det. **C**ito decipieris: si ad externam
hominum apparentiam tantum a-
spexeris. **S**i enim tuum in alijs quaeris
solacium et lucrum: senties sepe detri-
mentum. **S**i queris in omnibus ihe-
sum: inuenies utique ihesum. **S**i autem
queris te ipsum: inuenies etiam te ipsum
sed ad tuam perniciem. **P**lus enim
homo nocivus est sibi si ihesum non querit
quam totus mundus et omnes sui aduersarii.

De familiari amicitia ihesu

Capit. viii.

Vando ihesu?

Quod adest: totū bonū est nec quicquid difficile videtur. Quā vero ihesus non adest: totū durū est. Quā ihesus intus non loquitur: consolatio vilis est. Si autem ihesus unū verbū loquitur tantus magna consolatio sentitur. Nōne maria magdalena statim surrexit de loco ubi quae fleuit quā martha illi dixit: Magister adest et vocat te? Felix hora quā ihesus vocat de lacrimis ad gaudium spiritus. Quā aridus et durus es sine ihesu. Quā insipiens et vanus si cupis aliquid extra ihesum. Nōne verum est maius damnum quam si totū perderes mundum? Quid potest mors proferre sine ihesu? Esse sine ihesu gravis est infernus et esse cum ihesu dicitur paradysus. Si

fuērit tecū ih̄s null⁹ poterit nocē inī
mic⁹. **Q**ui inuēit ih̄m inuēit thesau
rū bonū imo bonū sup oē bonū: **E**t
q̄ pdit ih̄m: pdit nimis multū z plus
q̄ totū mōm. **P**auprim⁹ est qui vi
uit sine ih̄u z ditissim⁹ q̄ bñ est cum
ih̄esu. **M**agna ars ē scire cōuersari
cū ih̄esu: z scire ih̄esum tenē magna
prudētia. **E**sto hūilis z pacific⁹ z erit
tecū ih̄esus. **S**is deuot⁹ z q̄et⁹: z p
manebit tecū ih̄esus. **P**otes cito fu
gare ih̄esum z grām ei⁹ pdere: si vo
lueris ad exteriora decliare. **E**t si illū
effugaueris z pdideris: ad quē tunc
fugies: z quē tuc q̄res amicū. **S**ine
amico nō potes diu viuē: z si ih̄s nō
fuērit tibi p̄ oibus amic⁹ eris nimis
tristis z desolat⁹. **F**atue igitur agis:
si in aliquo altero confidis z letaris
Eligendū est magis totū mundum
h̄re contrariū: q̄ ih̄esum offensum.
Ex oibus ergo charis: sit ih̄s dilect⁹

Liber ii Fo 46

specialis: diligantur omnes ppter ihe-
sum: ihesus aut ppter seipm. Solus
ihesus xps singulariter est amicus
qui solus bonus et fidelis inuenitur
pre omnibus amicis. Propter ipm
et in ipso ta amici qz inimici tibi sunt
chari: et pro omnibus his exorandus
est vt omnes ipm cognoscant et dili-
gant. Quos cupias singulariter lau-
dari et amari: qz hoc solius dei e: q si-
mitem sibi non habet. Nec velis q
aliquis in corde suo tecu occupetur
neqz tu cu alicuius occuperis amo-
re: sed sit ihs in te et in omni bono ho-
mine. Esto purus et liber ab intus sine
aliquo creature implicamento. Optet
te esse nudum: et purum cor ad ihe-
sum gerere: si vis vacare et videre qz
suus est dominus. Et reuera ad h
non peruenies nisi gratia eius fue-
ris preuentus et intractus. vt omni-
bus euacuatis et licentiatis solus

cū sola vnlaris. Quā em̄ del gratiave
nit ad hoīem: tūc potēs fit ad oīa: et
qñ recedit tūc paup̄ ⁊ infirmus erit:
⁊ qñ tñ ad flagella relictus. In his
nō debes deici nec despare: sed ad
voluntatē dei equanimiter stare et
cūtra supueniētia tibi ad laudē ihu
xp̄i ppeti: qz p̄ h̄yemē sequit̄ estas:
post noctē redit dies ⁊ post tēpestatē
serenitas magna.

De carentia oīs solatiū:

Cap. ix:

Non est graue
hūanū p̄tēnē solatiū: cū ad
est diuinū. Magnuz est et
valde magnū tam humano q̄ diui
no posse carere solatio: ⁊ p̄ honore
di libēt exiliū cordis velle sustinēt ī
nullo seip̄z q̄rē nec ad p̄p̄riū meritū

Liber ii fo 47

respicere. **Q**uid magnus es si hilaris
sis: et deuotus adueniente gratia: op
tabilis cunctis hec hora: **S**atis sua
uiter equitat: que gratia dei portat.
Et quid mirum si onus non sentit:
qui portatur ab omnipotente et du
citur a summo ductore: **L**ibeter ha
bemus aliquid pro solatio: et difficulter
homo exiit a seipso. **D**icit sanctus martir
Laurentius seculum cum suo sacer
dote: quia omne quod in mundo de
lectabile videbatur desepit: et dei su
mi sacerdotem **S**ixtum que maxie
diligebat pro amore christi etiam a se
tollit clementer ferebat. **A**more igitur
creatoris amorem hominis supera
uit: et pro humano solatio diuinum
beneplacitum magis elegit. **I**ta et tu
aliquem necessarium et dilectum ami
cum pro amore dei disce relinquere.
Nec grauius feras cum ab amico de
relictus fueris: sciens quoniam oportet

74
tet nos oēs tandem ab inuicem se-
parari. **M**ultum z diu oportet ho-
minem in seipso certare: añq̄s discat
seipsum plene superare: z totum af-
fectum suum plene in deum trahē.
Quando homo stat super seipsum:
facile labitur ad consolatiōes huma-
nas. **S**z ver^o xp̄i amator z studios^o
sectator virtutuz nō cadit super illas
consolationes nec querit tales senti-
biles dulcedines: sed magis fortes
exercitationes: et pro christo duros
sustinere labores. **C**um igitur spiri-
tualis consolatio a deo datur: cum
gratiarū actione accipe eam: sed dei
manus intellige esse: non tuum me-
ritum. **N**oli extolli noli nimīū gau-
dere nec inaniter p̄sumere: sed esto
magis humilioz ex dono: cautioz q̄-
q̄z timoratioz in cunctis actibus tu-
is: quoniam transibit hora illa z seq̄-
tur tentatio. **C**um ablata fuerit con-

solatio: non statim desperes: sed cum
humilitate et patientia expecta cele-
stem visitationem: quia potens est deus
ampliorē tibi redonare gratiam et con-
solationem. **I**stud non est nouū nec
alienū viā dei expertis: quia in ma-
gnis sanctis et in antiquis prophetis fuit
talis sepe alternationis modus. **Q**uā-
dam presente iam gratia dicebat
Ego dixi in abundantia mea: non mo-
uebor in eternū: **A**bsente autē gratia
quid in se fuerit expertus adiungit
dicens. **A**uertisti faciem tuam a me
et factus sum conturbatus. **I**nter
tamen nequaquam desperat sed instan-
tius dñm rogat: et dicit: **A**id te domi-
ne clamabo et ad deū meū deprecā-
bor. **D**enique orationis sue fructū repor-
tat et se exaudiri testatur dicens. **A**udi-
uit dñs et miseratus est mei: dominus
factus est adiutor meus. **S**ed in quo
Conuertisti inquit placenti meū in

gaudium mihi ⁊ circūdedisti me le-
titia. **E**t si sic actū est cū magnis san-
ctis: non est desperandum nobis in-
firmis ⁊ paupibus si interdū in fri-
giditate ⁊ interdum in feruore sum⁹
qm̄ spūs venit ⁊ recedit fm̄ sue volū-
tatis beneplacitum. **U**nde beatus
Job ait. **V**isitas euz diluculo: ⁊ su-
bito p̄bas illum. **S**uper qd̄ igit̄ spe-
rare possum aut in q̄ p̄fidere debeo:
nisi in sola magna misericōdia dei et in
sola spe gr̄e celestis. **S**ive enim as-
sint hoies boni siue deuoti fratres ⁊
amici fideles: siue libri sc̄ri vel tracta-
tus pulcri: siue dulcis cātus ⁊ hym-
ni: oia hec modicū iuuant ⁊ modicū
sapiunt: qm̄ desertus sum a gr̄a et in
propria paup̄tate relictus. **T**unc nō
est melius remediū: q̄ patientia ⁊
abnegatio mei in voluntate dei. **Q**ū-
q̄ iueni aliquē tā religiosū ⁊ deuotū
q̄ nō habuerit in dū gratie s̄tractōz

aut non senserit seruoꝝis diminutio
nem. Nullus sanctus fuit vnq̃ tam
alte raptus ⁊ illuminatus: qui prius
vel postea nō fuit tentatus. Nō enī
dignus est alta dei contemplatione:
qui pro deo non est exercitatus ali-
qua tribulatōne. Solet enim sequē-
tis consolationis: tentatio precedēs
esse signum. Nam tentationibus p̃-
batis: celestis promittitur consolatio
Qui vicerit inquit dabo ei edere de
ligno vite. Datur etiam consolatio
diuina vt homo fortior sit ad sustinē-
dum aduersa. Sequitur etiam tēta-
tio: ne se eleuet de bono. Non dor-
mit dyabolus: nec caro adhuc mor-
tua est: ideo non cesses preparare te
ad certamē: q̃a dextris ⁊ a sinistris
sunt hostes q̃ nunq̃ quiescunt.

De gratitudine pro gratia
dei.

Capit. x.

5

Quid queris

Quierē cū nat⁹ sis ad labo-
rem? Pone te ad patienti-
am magis q̄ ad psolatōz: z ad crucē
portandā magis q̄ ad letitiā. **Q**uis
em̄ seculariū nō libent̄ psolatōnem
et letitiā spūalē accipet: si sp̄ obtine-
re possit: excedūt em̄ spūales psola-
tōes oēs mundi delitias z carnisvo-
luptates. **N**ā oēs delitie mundane:
aut turpes sunt aut vane. Spūales
vero letitie sole iocūde et honeste ex
virtutib⁹ p̄genite z a deo puris mē-
tibus infuse. **S**ed istis diuinis psola-
tionib⁹ nemo sp̄ p̄ suo affectu frui
valet: qz t̄ps tentatōis nō diu cessat.
Multū p̄riatur superne visitationi
falsa libertas ani: z magna p̄fidentia
sui. **D**e⁹ bene facit psolatōnis gr̄am
dando s̄ hō male agit nō totum deo
cū gr̄a p̄actōe retribuendo. **E**t iō nō

Liber ii fo 50

possunt in nobis dona gratie fluere
q; ingra sum? auctori nec totū refun-
dimus fontali origini. **S**p em debet
gra digne gratias referenti: z auferē
ab elato quod dari solet humili. **N**o
lo consolationem que mihi auferit
compunctionem: nec affecto ptepla-
tionem que ducit in elationem. **N**ō
enim omne altum sanctum: nec oē
desiderium purum: nec omne dul-
ce bonū: nec omne charū deo gratū
Libenter accepto gratiam unde hūi-
lior z timoratioz inueniar: atq; ad re-
linquendū me paratioz fiaz. **D**oct?
dono gratie: z eruditus subtractōis
verberē: nō sibi audebit quicq; boni
attribuere: sed potius se pauperez et
nudū pfitetur. **D**a deo quicquid
dei est: et tibi ascribe quod tuū est h
est: deo gratias p gratia tribue tibi
autem soli culpam: z dignam penā
p culpa deberi sentias. **D**one te sp

ad infimū z dabitur tibi summū: nā
summū non stat sine infimo. Summi
sancti apd̄ deū, minūmi sunt apd̄ se
et quanto gloriosiores: tanto in se
humiliiores: pleniveritate z gloria ce
lesti non sunt vane glorie cupidi.
In deo fundari z confirmari: nullo
mō possunt eē elatiz qui deo totum
ascribūt q̄cqd̄ boni acceperūt glori
am ab invicem nō querūt: sed glori
am q̄ a solo deo est volunt z deum
in se z in omnibus sc̄tis laudari sup
omnia cupiunt: z semp̄ in idē m̄ ten
dunt. Esto igitur gratus in minimo
z eris dignus maiora accipe. Sit ti
bi minūm et̄iā p̄ maximo z magis
contēptibile pro speciali dono. Si
dignitas datoris inspiciē: nullū da
tū puū aut mun⁹ v̄ le videbit. Non
em̄ puū mun⁹ ē qd̄ a summo deo do
nat et̄iā si penas z verbera dōnerit
gratū esse d̄z: qz sp̄ p̄ salute n̄ra facit

Liber ii fo si

quicquid nobis aduenire permittit
q̄ gr̄am dei retinere desiderat: sit gra-
tus p̄ gr̄a dei data: patiens p̄ sublata
oret vt redeat: caut⁹ sit ⁊ humilis ne
amittat.

De paucitate amatoꝝ crucis ihesu. **Capit. xi.**

Habet ihesus

h nunc multos amatores re-
gni sui celestis: sed paucos
baniatores sue crucis. **H**abet mul-
tos desideratores solatōnis: s̄ pau-
cos tribulatōis. **P**lures inuenit so-
cios mēse: s̄ paucos abstinentie. **O**m-
nes volunt cū xp̄o gaudere: s̄ pauci
volunt p̄ ip̄o aliqd sustinere. **M**ul-
ti sequuntur ihesum vsq; ad fractōnez
panis: s̄ pauci ad bibendum calicē
passionis. **M**ulti miracula ei⁹ vene-
rantur: s̄ pauci ignominia crucis se

g iij

quuntur. **M**ulti ihm diligunt: quod
aduersa non contingunt: **M**ulti illum
laudant et benedicunt: quod diu consolatio
alijs ab ipso recipiunt. **S**i autem se
absconderit et modicum eos relinque
rit: aut in querimoniam aut in deiectionem
nimiam cadunt: **Q**ui autem ihm pro
pter ihesum et non propter suam aliquam
consolationem propriam diligunt: ipsum in tribu
latione et in angustia cordis sicut in
summa consolatione benedicunt. **E**t si nunc
quod eis consolationem dare vellet: ipsum tamen
semper laudarent et semper gratias
agere vellet. **N**on quantum potest amor
ihesu purus: nullo proprio comodo vel
amore permixtus. **N**one omnes merce
narij sunt dicendi: qui consolationes se
querunt: **N**onne amatores sui magis
quam christi probantur: qui sua como
da vel lucra sepe meditantur: **N**on
uenietur talis qui velit deo fuisse gra
tis: **R**aro inuenitur tam spiritualis

Liber ii fo 52

aliquis: qui oibus sit nudatus. **N**ā
verum spiritum pauperem: et ab om-
ni creatura nudum quis inueniet?
Procul z de vltimis finibus p̄ciuz
cuius: **S**i dederit hō oēm substātiāz
suam: adhuc nihil est: etsi fecerit pe-
nitentiam magnam adhuc exiguus
est: etsi apprehenderit oēm scientiāz
adhuc longe est: z si habuerit virtu-
tem magnam et deuotionem nimis
ardentem: adhuc multum sibi deest
vntum scilicet quod sibi summe ne-
cessarium est. **Q**uid illud? **E**t oib⁹
relictis se relinquat et a se totalit̄ exe-
at nihilq; de privato amore retineat
Cum omnia fecerit que facienda no-
nerit: nihil se fecisse sentiat. **N**ō grā-
de ponderet q; grandis estimari pos-
sit: sed in veritate seruum inutilem
se pronunciet: sicut veritas ait. Cum
feceritis omnia que precepta vobis
sunt: adhuc dicite quia serui inuiles

sumus. Tunc vero paup̄ z nudus
sp̄ritu esse poterit z cum p̄pheta di
cere. Quia unicus z paup̄ sum ego
Nemo isto ditior: nemo t̄m liberior:
nemo potentior illo qui scit se z oīa
relinquere: z ad infimū se ponere.

De regia via sancte crucis
Capit. vii.

Orus hic mul
Oris videtur fmo: Abnega
temerip̄m tolle crucē tuā
z sequere ih̄m: Sed multo durius
erit audire illud extremū v̄bū. Di
scedite a me maledicti in ignē et̄nuz
Qui em̄ modo libenter audīt z se
quūtur verbū crucis: tūc nō r̄iebūt
ab auditione mala eterne damnatō
nis. Hoc signū crucis erit ī celo cū
dñs ad iudicandū venerit. Tūc oēs
seruī crucis qui se crucifixo p̄forma

Liber ii fo 33

uerit in vita: ad xpm accedet iudice
cu magna fiducia. **Q**uid igit times
tollere crucē: p quā itur ad regnum
In cruce salus: in cruce vita: in cru-
ce pectio ab hostib?: in cruce infu-
sio supne suauitatis: in cruce robur
mentis: in cruce gaudiū spūs: i cru-
ce virt? sūma: in cruce pfectio sancti-
tatis. **N**ō est sal? aie nec spes eterne
vite: nisi in cruce. **T**olle ergo crucez
tuam z sequere ihm: z ibis in vitam
eternam. **P**recessit ille baiulans si-
bi crucē z mortu? est p te in cruce:
vt tu etiā portes crucez z mori affe-
ctes in cruce: qz si cōmortu? fueris:
etiam cum illo pariter viues: z si so-
cius fueris pene socius eris z glie.
Ecce in cruce totū pstat z in moriē-
do totum iacet: z non est alia via ad
vitam z ad veram internam pacem
nisi via scē crucis z quotidiane mor-
tificatōis. **A**mbra vbi vis: qre qd cū-

q̄ volueris: z non inuenies altiores
viā supra: nec securiorē viā infra: nisi
viā sc̄e crucis. **D**ispone z ordina oia
fm̄ tuū velle z videre: z nō inuenies
nisi sp̄ aliqd̄ pati debere aut sponte
aut inuite: z ita crucem sp̄ inuenies.
Nut enim in corpore dolorem senti
es: aut in anima sp̄s tribulatōnem
sustinebis. **I**nterdum a deo relinque
ris: interdum a pximo exercitaberis
z qd̄ amplius est sepe tibi meripi gra
uis eris: nec tñ aliquo remedio v̄ so
latio liberari seu alleviari poteris s̄
donec deus voluerit oportet q̄ susti
neas. **V**ult em̄ deus vt tribulatōne
sine p̄solatōe discas pati: z ut illi ro
taliter te subicias z humilior ex tri
bulatione fias: **N**emo ita cordialiter
sentit passionem christi: sicut is cui
contigerit similia pati. **C**ruc̄ igit̄ sp̄
parata est z vbiq̄ te expectat. **N**ō po
tes effugere vbiq̄ cucurreris: q̄

vbicunq; veneris: teipm tecum por-
tas: et semper teipsum inuenies. Co-
uertere te supra: conuerte te infra con-
uertere te extra: et intra: et in his omni-
bus inuenies crucem: et necesse e te
vbicunq; tenere patiam si internā vis
hēre pacem et ppetuam pmereri co-
ronam. Si libenter crucem portas
portabit te et deducet te ad desidera-
tū finē: vbi scilicet finis patiendi erit
q̄uis hic non erit. Si inuite portas:
onus tibi facis: et teipm magis gra-
uas: et tñ oportet vt sustineas. Si
abijcis vnā crucē aliā procl̄dubio
inuenies: et forsitan grauiorem. Cre-
dis tu euadere: quod nullus morta-
lium potuit preterire? Quis sancto-
rū in mdo sine cruce et tribulatōe fu-
it? Nec em̄ dñs nr̄ ihs xp̄s vna hora
sine dolore passiois fuit: q̄ diu in h̄
mdo vixit. Optebat aut xp̄m pati et
resurgere a mortuis: et ita ire i gliaz

suam. Et quō tu aliā viam queris q̄s
hanc regiam viā que est via sc̄tē cru-
cis: **T**ota vita christi crux fuit et mar-
tiriū: et tu tibi queris requiē et gaudi-
um: **E**rras erras si aliud queris q̄s
pati tribulatōes: quia tota ista vita
mortalis plena miserijs et circūsigna-
ta crucibus. **E**t quāto alti⁹ q̄s in spū
p̄fecerit: tanto grauiōres cruces se-
pe inueniet: q̄s exilij sui pena magis
ex amore crescit. **S**ed tū iste sic mul-
tipliciter afflictus nō est sine leuamī-
ne consolatiōis: quia fructum ma-
gnū sibi sentit accrescere ex sufferē-
tia sue crucis. **N**ā dū spōte illi se su-
bicit: oē on⁹ tribulatōis in fiducia
diuine consolationis conuertit. **E**t
quanto caro magis p̄ tribulationes
atteritur: tanto amplius sp̄rit⁹ per
internam consolationem roboratur.
Et nō nūq̄ intantū p̄fortatur ex af-
fectu tribulatōis et aduersitatis ob

Liber ii fo 55

amorem conformitatis crucis christi: ut non
sine dolore et tribulatione esse vellet
quoniam tanto se acceptiorem deo
credit quanto plura et grauiora pro eo
proferre poterit. Non est illud virtus
hominis: sed gratia christi: que tanta potest
et agit in carne fragili: ut quod natu-
raliter semper abhorret et fugit. hoc ser-
uore spiritus aggrediatur et diligat
Non est solum hominem crucem portare:
crucem amare corpus castigare: et
seruituti subijcere honores fugere:
contumelias libenter sustinere: seip-
sum despiciere et despici optare: aduer-
sa quecumque cum dantur perpeti: et nihil pro-
speritatis in hoc mundo desiderare
Si ad teipsum respicis: nihil homini ex-
te poteris: sed si in domino confidis
dabitur tibi fortitudo de celo et subij-
cietur ditioni tue mundus et caro.
Sed nec inimicum dyabolum timebis
si fueris fide armatus: et ihesu cruce

signatus. **P**one ergo te sicut fidelis
et bonus seru^s xpi ad portandū viri
liter crucē dñi tui: p te ex amore cru
cifixi. **P**repara te ad toleranda mul
ta aduersa et varia incōmoda in hac
miserā vita: qz sic tecū erit vbicumqz
fueris: z sic reuera euz inuenies vbi
cumqz latueris. **O**portet te ita esse et
non est remedium euadendi a tribu
latōe malorum z dolore qz vt te pati
aris. **C**alicem dñi affectanter bibe si
amicus eius esse z partē cū eo habe
re desideras. **C**ōsolatōnes deo con
mitte: faciat ipse cū talibus sicut sibi
magis placuerit. **I**n vō pone te ad
sustinendum tribulationes: z repu
ta eas maximas p̄solationes: qz nō
sunt condigne passionēs huius tem
poris ad futuram gloriam: q̄ reuela
bitur in nobis p̄merendam: etiaz si
solus omnes posses sustinere. **Q**uā
do ad hoc veneris qz tribulatio tibi

Liber ii Fol 56

dulcis est et sapit pro xpo tunc bene
tecum esse estimas: quia inuenisti pa
radisum in terra. **Q**uam diu pati ti
bi graue est fugere queris: tam diu ma
le habebis: et sequetur te ubique fuga
tribulationis. **S**i ponis te ad quod
esse debes: videlicet ad patien dum et
moriendum fiet cito melius et pacem
inuenies. **E**tiam si raptus fueris in
tercium celum cum paulo: non es
propterea securatus de nullo dno su
stinendo. **E**go inquit ihs ostendam
illi quanta oporteat eum pro nomine
meo pati. **P**ati ergo tibi remanet: si ihs
diligere et perpetuo illi seruire placet.
Utinam dignus esses pro nomine ihesu
aliquid pati: quia magna gloria remane
ret tibi: quanta exultatio omnibus sanctis
dei: quanta quoque edificatio esset proximi.
Nam patientiam omnes recomendant
quibus pauci tamen pati velit. **M**erito de
beres libenter modicum pati pro xpo

cum multi grauiora patiuntur pro mundo
Scias pro certo quod morientem te oportet
ducere vitam et quanto plus quis sibi
sibi moritur: tanto deo magis viuere
incipit. **N**emo aptus est ad apprehen-
dendum celestia: nisi se submiserit ad
portandum pro christo aduersa. **N**ihil deo
acceptius: nihil tibi salubrius in mun-
do isto: quam libenter pati pro christo. **E**t si eli-
gendum tibi esset: magis optare debe-
res pro christo aduersa pati: quam multis con-
solationibus recreari: quod christo similior es-
ses et omnibus scriptis eius magis confor-
mior. **N**on enim stat meritum nostrum et pro-
fectus statum nostri in multis suauitatibus
et consolationibus: sed potius in magnis
grauitatibus et tribulationibus per-
ferendis. **S**iquidem aliquid melius
et utilius saluti hominum quam pati fu-
isset: christus utique uerbo et exemplo ostendit
ser. **Q**uam et sequentes se discipu-
los omnesque cum sequi cupientes

manifeste ad crucē portandā hortat
et dicit. Si quis vult venire post me: ab
neget semetipsum et tollat crucē suam
et sequatur me. **D**ib⁹ ergo plectis et scruta-
tatis: sit ista finalis conclusio. Quoni-
am per multas tribulationes oportet
nos intrare in regnum dei.

ExPLICIT LIBER SECUNDUS
INCIPIT TERTIUS.

De interna christi locutione ad
animam fidelem. **C**a. i.

Adiam quid
loquat in me dominus deus. **H**ic
sua quae dominum in se loquentem
audit et de ore eius verbum consolationis
accipit. **H**ic aures quae venas divini su-
surrus suscipiunt: et de mundi huius susur-
rationibus nihil advertunt. **H**ic plane
aures quae non vocem foris sonan-
tem: sed interiorius auscultant veritatem

b

loquentem et docentem. **B**eati oculi qui exterioribus clausi: interioribus autem sunt intenti. **B**eati qui interna penetrant: et ad capienda archana celestia magis ac magis per quotidiana exercitia se student preparare. **B**eati qui deo vocare gestiunt: et ab omni impedimento seculi se excutiunt. **N**on inaduerte hec o anima mea et claude sensualitatis tue ostia ut possis in te audire: quod loquatur dominus de te. **H**ec dicit dilectus tuus **S**alus nostra ego sum: pax tua et vita tua. **S**erua te apud me: et pacem inuenies. **D**imitte omnia transitoria et quere eterna. **Q**uid sunt omnia temporalia nisi seductoria. **E**t quod inuadant omnes creature: si fueris a creatore deserta. **D**ibus ergo abdicatis: creatori tuo te redde placidam ac fidelem: ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

Quod veritas intus loqui

tur sine strepitu verborum.

Cap. ii.

Quere domi

Ine qz audit seru^s tu^s. Seruus tu^s ego sum da mihi intellectū: vt scia testimonia tua. Inclina cor meū in verba oris tui: sicut vt ros eloquiū tuū. Dicebāt oli filij israhel ad moysen loqre nobis tu et audiem⁹: nō loqē nobis dñs ne forte moriemur. Nō sic dñe nō sic oro: sed magis cū samuele ppheta hūilit ac desideranter obsecro. Loqre dñe quia audit seruus tuus: non loquat mihi moyses aut aliquis ex pphetis sed potius tu loquerē: domine deus inspirator et illuminator omniū pphetarum: quia tu solus sine eis potes me perfecte imbuere: illi autem sine te nihil proficient: possunt quidem verba sonare sed spiritum non

h ij

proferunt. **P**ulcerrime dicunt: sed te tacere
cor non accendunt. **L**itteras tradunt:
sed tu sensum aperis. **M**ysteria proferunt:
sed tu referas intellectum signatorum.
Mandata edicunt: sed tu iuuas ad proficiendum.
Viam ostendunt: sed tu profortas ad ambulandum.
Illi foris tantum agunt: sed tu corda instruis
et illuminas. **I**lli exterius rigant: sed tu
secunditatem donas. **I**lli clamant verbis:
sed tu auditui intelligentiam tribuis.
Non ergo loquar mihi moyses:
sed tu domine deus meus eterna veritas:
ne forte moriar et sine fructu efficiar.
Si fuero tantum foris admonitus et intus
non accessus ne sit mihi ad iudicium
verbum auditum et non factum: cognitum
nec amatum: creditum et non seruatum.
Loquere igitur domine quia audit seruus tuus.
Verba enim vite eterne habes:
loquere mihi ad quaecumque

Liber iiii Fo 59

aie mee psolatōem : ⁊ ad totius vite
mee emendatōz: tibi aut ad gloriam
et perpetuum honorem.

Quod verba dei cū humili
tate sunt audiēda: et q̄ multi
ea non ponderant Cap. iiii:

Adi fili miver

Aba mea: verba suauissima
oēm phōz ⁊ sapiētū hui⁹
mōi sciam excedentia. Verba mea
spūs ⁊ vita sunt: nec hūano sensu pē
sanda. Nō sunt ad vanā p̄placētāz
trahēda: s̄ in silentio audiēda ⁊ cū
oīi humilitate atq; affectu magno
suscipiēda: ⁊ dixi. Beatus ē quem
tu erudieris dñe ⁊ de lege tua docue
ris eum: vt mitiges ei a dieb⁹ malis
et non desoletur in terra Ego inquit
dñs docui p̄phetas ab initio: ⁊ vsq;
nūc nō cesso oib⁹ loq; s̄ multi ad vo

b. liij

cem meum surdi sunt & duri. **P**lu-
res mundū libentius audiūt q̄ deū
facilius sequūtur carnis sue appeti-
tū q̄ dei bñplacitū. **P**romittit mū-
dus temporalia et parua: et seruitur
ei auaritate magna. **E**go promitto
summa et eterna: et torpescunt mor-
talium corda. **Q**uis tanta cura mi-
hi in omnibus seruit & obedit: sicut
mundo et dominis eius seruit. **E**ru-
besce sydon ait mare. **E**t si causam
queris audi quare. **P**ro modica p̄-
benda longa via curritur: et p̄ etna
vita vix a multis pes semel a tra le-
uatur. **D**ile precū queritur: p̄ vno
nūmismate interdū turpiter litiga
et pro vana re et parua promissione
die noctuq̄ fatigari non timet. **S**ed
pro dolo: pro bono incōmutabili:
pro premio inestimabili: pro sūmo
honore et gloria interminabili v̄ ad
modicū fatigari pigritatur. **E**ru-
be-

Liber tii fo 66

scē ergo serue piger et querulose quā
li paratiores inueniuntur ad perdi-
tionem quā tu ad vitam. **N**audent il-
li amplius ad vanitatem quā tu ad ve-
ritatem. **S**quidem a spe sua nonnū-
quā frustrantur: sed promissio mea ne-
minem fallit: nec confidentem mihi
ibi dimittit inanem. **Q**uod promisi da-
bo quod dixi implebo: si tamen usque in
finē fidelis in dilectōe mea quā permā-
serit. **E**go remunerator um omni-
um bonorum: et fortis probator om-
nium deuotorū. **S**cribe verba mea
in corde tuo: et pertracta diligenter
erunt enim in tempore tentationis
valde necessaria. **Q**uod non intelli-
gis cum legis: cognosces in die visi-
tationis. **D**upliciter soleo electos me-
os visitare: tentatione scilicet et con-
solatione. **E**t duas lectiones eis quā-
tū die lego: vnam increpando eorum
vitia, alteram exhortando ad virtutē

b iij

incrementa. Qui h3 vba mea z sper
nit ea: h3 q̄ iudic3 eū i nouissimo die
¶ Oratio ad implorandū de
uotionis gratiam. ¶ Ca. iiii.

Domine de^s me
us oīa bona mea tu es. Et
quis ego sum vt audīā ad
te loquī? Ego sum pauprūm^s seruu-
lus tu^s z abiect^s vnicul^s multo pau-
perior z p̄tēribilior: q̄ scio z dicere
audeo. **M**emēto m̄ dñe qz nihil suz
nihil habeo nihilq; valeo. **T**u solus
bonus iustus z scū^s: tu omnia po-
tes: omnia prestas: omnia imple^s:
solū peccatorem inanē relinquens.
Reminiscere miserationum tuarū
dñe: et imple cor meum gratia tua q̄
non vis vacua esse opera tua. **¶** Quo
modo possum me tolerare i hac mi-
sera vita: nisi me confortauerit mise-
ricordia z gratia tua? **¶** Noli auertere

Liber iiii fo 6i

faciem tuam a me. noli visitationem
meam plorare: noli solationem meam abstra-
here: ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi.
Domine doce me facere voluntatem
tuam: doce me coram te digne et humiliter
conversari: quia sapientia mea tu es: qui in ve-
ritate me cognoscis: et cognovisti animum
quod fieret in corde et animum natum eum in modo

Quod in veritate et humi-
litate coram deo conversandum
est.

Cap. v.

Alii ambula cor-
am me in veritate: et in sim-
plicitate cordis tui quaere me
spiritus. Qui ambulat coram me in verita-
te tutabitur ab incursum malis: et veri-
tas liberabit eum a seductoribus et a de-
tractionibus iniquorum. Si veri-
tas te liberaverit: vere liber eris et non
curabis de vanis hominum verbis. Do-

mūteverum est sicut dicis: ita quiesco
mecum fiat **V**eritas tua me doceat
ipsa me custodiat: et usque ad salutarem
finem in e cōducatur. **I**psa me liberet
ab omni affectōe mala et inordinata
dilectōne: et ambulabo tecū in ma-
gna cordis libertate. **E**go te docebo
ait veritas que recta sunt et placita
corā me **C**ogita peccā tua cū displicē-
tia magna et inere: et nunquā repu-
tes te aliquid esse ppter opera bona
Retura peccator es: et multis passio-
nibus obnoxius et implicatus. **E**t
te semper ad nihil tendis et cito labe-
ris: cito vinceris: cito turbaris: cito
dissolueris. **N**on habes quicquā vi-
de possis gloriari sed multa unde te
debes vilificare: quia multo infirmi-
or es: quā vales comprehendere. **N**u-
hil ergo magnum tibi videat ex oi-
bus que agis: nihil grande: nihil p-

Liber iiii fo 62

clorum et ad mirabile: nihil reputa-
tione appareat dignum: nihil alius
nihil vere laudabile et desiderabile
nisi quod eternum est: placeat tibi
super oia eterna veritas displiceat ti-
bi sup oia vilitas maxima tua. **N**ihil
sic timeas: nihil sic vituperes et fugi-
as sic vitia et peccata tua: que magis
displicere debent q̄ q̄libet rex dāna
Quidam non sincere coram me am-
bulant: sed quadam curiositate et
arrogantia ducti volum secreta mea
scire et alta dei intelligere: se et suam
salutem negligentes. **D**i sepe in ma-
gnas tentationes et peccata propter
suam superbiam et curiositates me-
eis adversante labuntur. **T**ime iudi-
cia dei expauesce irā omnipotentis: noli
aut discutē opa altissimi: s; tuas ini-
quitates psrutare: in quantis deliquisti
et q̄ multa bona neglexisti. **Q**uidam

solū portāt suā deuotōz in libris & q̄-
dā in imaginib⁹: quidā aut̄ in signis
exteriorib⁹ & figuris: quidā hñt mei
ore: sed modicū in corde. Sūt & alij
q̄ intellectu illūinati & affectu purga-
ti: ad eterna sp̄ anhelāt: de terrenis q̄
niter audiūt necessitatib⁹ nature do-
lenter inserviūt & hij sentiunt qd̄ ve-
ritatis spūs loquit̄ in eis: qz q̄ docet
eos frena despiciere & amare celestia
mundum negligere et celum tota
die ac nocte desiderare.

**De mirabili effectu diuini
amoris.**

Cap. vi.

Benedico te pa-
ter celestis p̄r dñi mei ihesu
xp̄i: qz mei pauperis dig-
natus es recordari. **D**e p̄r miar̄ & de-
us toti⁹ psolarōis grās ago tibi q̄ me
i dñgnū oī psolarōe quāqz tua recreas

Liber iiii fo 63

psolatione. **B**enedico te semp ⁊ glo-
rifico cum vnigenito filio tuo et spū
scō paraclito in secula seculor. **E**ya
dñe deus amator sancte meus: cum
tu veneris in cor meum exultabunt
oia interiora mea. **T**u es gloria mea
⁊ exultatio cordis mei. tu spes mea
⁊ refugium meum in die tribulatōis
meae. **S**ed qz adhuc debilis sum in
amore ⁊ imperfect⁹ in virtute: ido ne-
cesse habeo a te psortari ⁊ psolari pp-
terea visita me sepius ⁊ instrue disci-
plinis sanctis. **L**ibera me a passiōi-
bus malis: ⁊ sana cor meum ab om-
nibus affectionibus inordinatis et
vitijs: vt intus sanatus et bene pur-
gatus: aptus efficiar ad amandum
fortis ad patiendū: stabilis ad pseue-
radū. **M**agna res est amor: magnū
omnino bonum: quod solum leue
facit omne onerosum: ⁊ fert equalit⁹
omne inaequale. **Q**ā on⁹ sine onere

portat: et omne amarum dulce ac sa-
pidum efficit. **A**mor ihesu nobilis
ad magna opanda impellit: et ad de-
sideranda sp̄ p̄fectiora excitat. **A**mor
vult esse sursum nec vllis infimis re-
bus retineri. **A**mor vult esse liber et
ab omni mundana affectōne alien⁹
ne internus ei⁹ impediatur aspect⁹
ne per aliqđ comodū tp̄ale implica-
tiones sustineat aut p̄ incōmodum
succūbat. **N**ihil dulci⁹ est amare: ni-
hil fortius: nihil alti⁹: nihil lati⁹: ni-
hil iocundius: nihil pleni⁹: nihil
melius in celo et in terra: qz amora
deo natus est: nec potest nisi in deo
super oīa creata requiescere. **A**mās
volat: currit letatur: liber est et nō te-
netur: dat omnia p̄ omnibus et ha-
bet omnia in omnib⁹: qz in vno sum-
mo bono super omnia quiescit: ex q̄
omne bonum fluit et p̄cedit. **N**ō re-
spicit ad dona: s̄ ad donantē se p̄uer

Liber iiii fo 64

rit sup omnia bona. **A**mor modum
semper nescit. sed sup oem modum
feruescit. **A**mor onus non sentit: la-
bores nō reputat: plus affectat q̄ va-
let de impossibilitate nō causat quia
cuncta sibi posse et licere arbitratur.
Valeat igit̄ ad oia: et multa implet et
effectui mācipat: vbi nō amans defi-
cit et iacet. **A**mor vigilat: et dormiēs
nō dormitat. **F**atigatus nō lassatur
arratus non artatur: territus nō con-
turbatur: sed sicut vinax flāma et ar-
dens facula sursum erumpit: secure
q̄ p̄transit. **S**i quis amat: nouit qd
hec vox clamet. **M**agnus clamor ī
auribus dei est: ipse ardens affectus
anime que dicit. **D**eus meus amor
meus: tu totus meus et ego: tuus.
Dilata me in amore: vt discam inte-
riora cordis ore degustare: q̄ suaue
sit amare et in amore liquefieri et na-
rere. **T**eneat amore vadens supra

me pre nimio seruire et stupore: **C**an-
tem amoris canticum: sequar te dile-
ctum meum in altum: deficiat in lau-
de tua anima mea iubilans ex amore.
et in te plus quam me: nec me nisi pro-
pter te: et omnes in te qui vere amant te:
sicut iubet lex amoris lucens ex te.
Est amor velox: sincerus: pius: iocun-
dus: et amicus: fortis patiens: fide-
lis: prudens: longanimis: virilis: et
seipsum nunquam querens. **U**bi enim seipsum
aliquis querit: ibi ab amore cadit.
Est amor circumspectus: humilis et
rectus: non mollis: non lenis: nec
vanis intendens rebus: sobrius: ca-
stus: stabilis: quietus: et in cunctis
sensus custoditus. **E**st amor subie-
ctus et obediens prelati: sibi vilis et
despectus: deo deuotus et gratificus
confidens et semper sperans in eo etiam
cum sibi non sapit deus: quia sine do-
lore non vivit in amore. **Q**ui non est

Liber iiii Fo 65

paratus oia pati ⁊ ad voluntatē stare dilecti: nō est dignus amator appellari. **P**oportet amantē oia dura et amara ppter dilectū libenter amplecti: nec ob q̄ria accūtia ab eo deflecti.

**De probatōe veri amato-
ris.** **Capit. vii:**

Fili non es ad huc fortis ⁊ prudens amator: **Q**uare dñe: **Q**uia ppter modicā q̄rietatez deficiis a ceptis: et nimis auide p̄solatōz queris. **F**ortis amator stat in tētatioib⁹: nec callidis credit p̄suasionib⁹ inimici: sicut i p̄speris ei placeo: ita nec in aduersis displiceo. **P**rudēs amator: nō tā donum amantis considerat q̄ dantis amorē. **A**ffectū potius attendit q̄ cēsum: et infra dilectum omnia data ponit. **N**obilis amator: non quiescit

in dono: s; in me sup oē donū. Non
ē iō totū pditū: si quāq; min⁹ bñ d me
vel de sc̄tis meis sentis q̄ velles. Af
fect⁹ ille bon⁹ dulcis quē interdū p
cipis: affectus gr̄e p̄ntis ē ⁊ quidam
p̄gustus p̄rie ceseſtis. sup q̄ nō nimi
um imitendū qz vadit ⁊ v̄it. Certa
re aut aduersus incidētes malos at
motie suggestionēq; sp̄nere dyabo
li insigne est virtutis ⁊ magni meri
ti. Non ergo te conturbent aliene fā
tasie de quacūq; materia ingeste.
Forte serua propositum et intentio
nem rectam ad deū. Nec est illusio
q̄ aliqui in excelsum subito raperis:
⁊ statim ad ineptias solitas cordis
reuerteris. Illas enim inuite magis
p̄ateris q̄ agis: ⁊ q̄dū displicent et
reniteris: meritum est et non perdi
tio. Scito q̄ antiqu⁹ inimicus om
nino n̄ritur impedire desiderū tuū
in bono et ab omni deuoto exercitio

Liber iiii Fo 66

evacuare: a sanctorū scilicet cultu a
pie passionis mee memoria: a pecca-
torum vtili recordatione a propriū
cordis custodia: et a firmo propo-
sito proficiendi in virtute. **M**ultas
malas cogitationes ingerit vt rediū
tibi faciat et horrorem vt ab oratōne
reuocet et sacra lectione. **D**isplicet sī
bi humilis confessio ⁊ si posset: a cō-
munionē cessare faceret. **N**ō credas
ei neq; cures illum: licet sepius tibi
deceptionis tetenderit laqueos. **S**i
bi imputa cū mala ingerit et immū-
da: dicito illi **V**ade immunde spiri-
tus erubescē miser: valde immund⁹
es tu qui talia infers auribus meis.
Discede a me seductor pessime: nō
habebis in me partem vllam: s; tibi
mecū erit tanq; bellator fortis: et tu
stabis confusus. **M**alo poti⁹ mori
oēm penam subire q̄ tibi cōsentire

Tace et obmutesce nō audia te am-
plius: licet mihi plures moliris mo-
lestias. Dñs illuminatio mea ⁊ sal⁹
mea quem timebo: Dominus pte-
ctor vite mee: a quo trepidabo: Si
consistant aduersum me castra: non
timebit cor meū. Dñs adiutor me⁹
⁊ redemptor me⁹. Certa tanq̄ miles
bon⁹: ⁊ si interdū ex fragilitate cor-
ruis resume vires fortiores priorib⁹
p̄fidens de ampliori gr̄a mea: ⁊ mul-
tū p̄caue a vana p̄placencia ⁊ super-
bia: p̄pter hoc multi in errorem ducun-
tur ⁊ in cecitatem pene incurabilem quā
labunt. Sit tibi in cautela ⁊ p̄petua
humilitatem ruina hec superborum
de se stulte presumentium.

**De occultanda gratia sub
humilitatis custodia. Ca. viij.**

Fili utilius est
tibi et securius deuotōis gr̄-
tiam abscondere nec in al-
tum te efferre nec multū inde loqui
neq; multū ponderare: sed magis te
metipm despiciere et tanq; indigno
datā timere. Non est huic affectioni
tenari⁹ inherendū: q̄ citius p̄t muta-
ri in s̄ruū. Cogita in gr̄a q̄ miser et in-
ops esse soles sine gr̄a. Nec est in eo
tantū spūalis vite p̄fect⁹ cū p̄solatio-
nis habueris gr̄am: sed cū hūilit̄ et
abnegate patienterq; tuleris ei⁹ sub-
tractōem: ita q̄ nūc ab oꝝonis studio
nō torpeas nec reliq; opa tua ex v̄su
faciēda oīno dilabi p̄mittas: s; sicut
melius potueris et intellexeris: libē-
ter qd̄ in te ē facias: nec p̄pter aridita-
tē seu anxietatē mentis quā sentis
te totaliter negligas: Multi em̄ sūt
qui cū non bene eis successerit: statim
i iiii

impatientes sunt aut desideres. Non enim semper est in potestate hominis via eis : sed dei est dare et consolari quando vult et quantum vult et cui vult: sicut sibi placuerit: et non amplius. Quidam incauti propter deuotionis gratiam seipsos destruxerunt: quia plus agere voluerunt quam potuerunt. Non pensantes sue paruitatis mensuram sed magis cordis affectum sequentes quam rationis iudicium. Et quia maiora presumpserunt quam deo placitum fuit idcirco gratias cito perdididerunt. Facti sunt inopes et viles relictii: qui in celum posuerunt nidum sibi: ut humiliati et depauperati discant non in alis suis volare sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc noui sunt et imperiti in via domini nisi consilio discretorum se regant: facilius decipi possunt et elidi. Quod si suum sentire magis sequi

Liber iiii Fo 68

q̄ alijs exercitatis credere volunt:
erit eis periculosus exitus: si tum re-
trahi a proprio conceptu non value-
rint. **R**aro sibiipsis sapientes ab a-
lijs regi humiliter patiuntur. **M**eli-
us est modicum sapere cum humi-
litate: parua intelligentia: q̄ magni
scientiarum thesauri: cum vana cō-
placencia. **M**elius est tibi min⁹ ha-
bere: q̄ multum vnde posses super-
bire. **N**on satis discrete agit qui se-
torum leticie tradit: obliuiscens pri-
stine inopie sue: et casti timoris do-
mini: qui timet gratiam oblatam a-
mittere. **N**ō etiā satis vtuose sapit q̄
tpe aduersitatis z cuiusq̄ grauitatis
nimis desperare se gerit z minus fi-
denter de me q̄ oportet recogitat ac
sentit. **Q**ui tempore pacis nimis se-
curus esse voluerit. sepe tpe belli ni-
mis deiectus z formidolosus repiet

i iiii

Si scires sp̄ hūllis z modicus in te
permanere: nec nō sp̄m tuū bñ mo-
derare ac regere: non incideres tam
cito in periculū z offensam. **C**ōsiliū
bonū est: vt feruoris spū p̄cepto me-
diteris quid futurum sit absceden-
te lumine. **Q**uod dū p̄tigerit: reco-
gita et denuo lucē posse reuertī: quā
ad cautelam tibi: mihi aut ad gloriā
ad tempus subtraxi. **V**tilior est em̄
sepe talis probatio q̄ si sp̄ prospera
pro tua haberes voluntate. **Q**uā me-
rita non sunt ex hoc estimanda si q̄s
plures visiones aut p̄solatōes habe-
at: vel si peritus sit in scripturis aut
in altiori ponatur gradu: sed si vera
fuerit humilitate fundatus z diuina
charitate repletus: si dei honorē pu-
rez integre sp̄ q̄rat: si seipm̄ nihil re-
putet: z in veritate despiciat atq̄ ab
alijs etiaz despici et hūllitari magis
gaudeat q̄ honorari.

De vili estimatōe sui ipsius
in oculis dei. **C**api. ix.

Loquor ad do-
minū meū cū sum pulvis et
cinis. Si me ampli⁹ repu-
tauerō: ecce tu stas p̄ me: et dicunt te-
stimoniū verū iniquitates mee: nec
possum p̄dicere. Si autē me vilifica-
uerō et ad nihilū redegero et ab om-
ni p̄pria reputatione defecero atq; si-
cut sum puluericauerō: erit mihi p̄-
pitia gr̄a tua et vicina cordi meo lux
tua et oīs estimatio quātulacūq; mi-
nima in valle nihilitatis mee sub-
mergetur et p̄ibit in eternū. Ibi ostē-
des me mihi quid sum: qd̄ fui et d̄ qd̄
veni: qz nihil et nesciui. Si mihi p̄i
relinquor: ecce nihil et tota infirmitas
Si autē subito me respexeris: statim
fontis efficio et nouo repleor gaudio

Et mirum valde q̄ sic repente sble-
uor: etā benigne a te p̄plector: q̄ pro
prio p̄dere sp̄ ad ima feror. Facit b̄
amor tuus gratis p̄ueniens me et
in tam multis subueniens necessi-
tatibus: a granibus quoq; custodiēs
me piculis et ab innumeris vt vere
dicam eripiens malis. **N**e siquidē
male amando me perdidisti et te solus
querendo et pure amando me et te
pariter inueni: atq; ex amore p̄fun-
dius ad nihilum meredegi. **Q**uia
tu o dulcissime facis mecum supra
meritū om̄e: et supra id quod audeo
sperare vel rogare. **B**enedict⁹ sis de-
us meus quia licet ego omnib⁹ bo-
nis sim indignus: tua tamen nobili-
tas et infinita bonitas nunq̄ cessat
benefacere etiam ingratis et longe a
te auersis. **C**onuerte nos ad te: vt si-
m⁹ q̄t: hūiles et deuotī: quia salus
n̄ra tu es: virtus et fortitudo nostra

Quod oia ad deū sicut ad
finem vltimum sunt referen-
da.

Capit. x.

Hilii ego debeo

esse finis tu^s sup^m z vlti-
mus si vere desideras eē be-
atus. Ex hac intentōe purificabitur
affect^{us} tu^s sepi^{us} ad seipm z ad crea-
turas male incuruat^{ur}. Nā si teipm
in aliq̄ q̄ris statū in te deficiat z arescis
Via ergo ad me p̄cipaliter referas
quia ego sum qui omnia dedi. Sic
singula considera: sicut ex summo
bono manantia: z ideo ad me tanq̄
ad suā originē cuncta sunt reducen-
da. Ex me pusillis et magnus pau-
per et diues tanq̄ ex fonte viuo aquā
hauriunt vitam: et qui mihi spon-
te et libere deseruiunt: gratiam pro
gratia accipient. Qui autem extra

me voluerit gloriari vel in aliq̄ p̄ua-
to bono delectari: nō stabiliet̄ in ve-
ro gaudio neq̄ in corde suo dilatabit̄
tur: sed multipliciter impediet̄ ⁊ an-
gustiabitur. **N**ihil ergo tibi de bono
ascribere debes: nec alicui hōi virtu-
tem attribuas: sed totum da deo: si-
ne quo nihil habet homo. **E**go totū
dedi: ego totum re habere volo: ⁊ cū
magna districtione gratiarum actio-
nes requiro. **H**ec est veritas qua su-
gatur glorie vanitas. **E**t si intrauerit
celestis gratia et vera charitas: non
erit aliqua inuidia nec cōtractō cor-
dis: neq̄ priuatus amor occupabit.
Hinc enim omnia diuina charitas
et dilatat omnes anime vires. **S**i re-
cte sapias: in me solo gaudebis: in me
solo sperabis: quia nemo bonus ni-
si solus deus: qui est super oia lau-
dandus et in omnibus b̄ndicēdus.

Liber iiii Fo 7i

Quod spreto mūdo dulce
est seruire deo. **Ca. xj.**

Nunc iterū lo-

quor dñe z nō silebo: dicas
in aurib⁹ dei mei: dñi mei
z regis mei q̄ ē in excelso. **D** q̄ ma-
gna multitudo dulcedinis tue dñe:
quā abscondisti timētib⁹ te. **S**z qd
es amantibus: qd toto corde tibi ser-
uientibus: Vere ineffabilis dulce-
do contēplatiōis tue: quam largiris
amātib⁹ te. **I**n h̄ maxime ostendisti
dulcedinē charitatis tue: qz cū non
essem: fecisti me z cū errarem longe a
te reduxisti me: vt seruire tibi z preci-
pisti vt diligā te. **F**ons amoris per-
petui qd dicam d̄ te: quō potero tui
oblivisci: q̄ mei dignat⁹ es recorda-
ri. **T**riā postq̄ p̄tabui z pij: fecisti vl-
tra oēm spem misericordiam cū fuo tuo

et ultra omne meritum gratiam et amicitiam exhibuisti. **Q**uid retribuam tibi pro gratia ista? **N**on enim omnibus datum est ut omnibus abdicatis seculo renuncient et monasticam vitam assumant. **Q**uidquid magnum est ut tibi serviam cui omnis creatura fuisse tenetur? **N**on magnum mihi videre debet servire tibi. sed potius hoc mihi magnum et admirandum apparet: quod tam pauperem et indignum dignaris in servum recipere: et dilectis servis tuis adunare. **E**cce omnia tua sunt que habeo et unde tibi fuis. **P**ermitte tamen viceversa tu magis mihi servis quam ego tibi. **E**cce celum et terram que in ministerio hominis creasti preesto sunt et faciunt quotidie quecumque mandasti. **E**t hoc parum est: quin etiam angelos in ministerio hominis creasti et ordinasti. **T**ranscendit autem hec omnia quia tu ipse fuisse homini di-

Liber iiii Fol 72

gnatus es et teipm ei daturum pro-
misisti. Quid dabo tibi pro omni-
bus istis milibus bonis? Utinam
possem tibi fuisse cunctis diebus vite
mee vtinam vel vno die dignum fuitum
exhibere sufficerem. Vere tu es di-
gnus omni seruitio: omni honore et
laude eterna. Vere dñs meus es et
ego paup seruus tuus: qui totis viri-
bus teneor tibi fuisse: nec vnq̄ in lau-
dibus tuis debeo fastidire. Sic volo
sic desidero: et quicquid mihi deest
tu digneris supplere. Magnus ho-
nor magna gloria tibi seruire et om-
nia ppter te contemnere. Habebunt
em̄ gram magnam qui sponte se sub-
iecerunt tue sanctissime seruituti. In-
uenient suauissimam sancti spiritus
consolationem qui pro amore tuo
carnalem abiecerunt delectatōz con-
sequens magnam cordis libertatē: q̄ ar-
tam p̄noie tuo ingrediunt viãz oem̄

mundanā neglexerint cūrā. **Q**uāta z
iocunda dei seruitus: qua hō veraci-
ter efficiē liber z scūs. **S**acer stat⁹
religiosi famulat⁹ q̄ hoīem angelis
reddit eqlē: deo placabilē demōib⁹
terribilē: z cūctis fidelib⁹ p̄mēdabi-
lē. **A**mplectendū z sp̄ optandum
seruitiū quo summū p̄meret bonū
z gaudiū acq̄rit sine fine mansurū.
Quod desideria cordis ex-
amināda sunt z moderanda.

Cap. xij.

Fili oportz te
habuc multa addiscē q̄ nec-
dum bene didicisti: **Q**ue
sūt h̄ dñe: **O**t desideriū tuū ponas
totalit̄ fm̄ bñplacitū meū: z tuūpius
amator nō sis: s̄ mee volūtatis cupi-
dus amator et emulatoz. **D**esideria
te sepe accendunt: z vehementer in-

pellunt: sed considera an propter honorem meum an propter tuum commodum magis mouearis. Si ego sum in causa: bene contentus eris quomodo cumque ordinauero. Si autem de proprio quesitu aliquid later: ecce hoc est quod te impedit et grauat. Cane ergo ne nimium inuitaris super desiderio pro concepto pro me non consulto: ne forte postea peniteat et displiceat quod primo placuit et quasi pro meliore zelasti. Non enim omnis affectio que videtur bona statim est sequenda: sed nec omnia affectio ad primum fugienda. Expediunt interdum refrenatione vitii: etiam in bonis studiis et desideriis: ne pro importunitatem mentis distractiones incurras: ne alijs pro indisciplinatis scandalum generis: vel etiam pro resistenciam aliorum subito turberis et corruas. Interdum vero oportet violentia vitii et viriliter appetitui sensitivo

k

20 07 11: 25 013

Sire: nec admittere qđ velit caro et
qđ nō velit: s; h; magis satagē vt sbe
cta sit etiā nolens spūi: z tā diu casti
gari dz et cogi fuituti sbeē donec pa
rata sit ad oia paucisq; ptētari discat
z simplicibus delectari: nec q̄ aliqđ
inconueniens murmurare.

De informatōe patientie z
luctamine aduersus concupi
scencias.

Ca. xiiij.

Domine domine
Deus vt audeo patia est mi
hi valde necessaria: multa
enī in hac vita accidūt q̄ria. Nā qua
litercunq; ordinauero de pace mea:
non pōt esse sine bello z dolore vita
mea. Ita est fili. Nō aut volo te talē
querere pacē q̄ tentationibus care
at aut contraria non sentiāt: s; tūc eti
am estimare te pacem inuenisse: cuz

Liber iiii Fol 74

fuertis varijs tribulatōibus exercita-
tus z in multis ōrietatibus probat?
Si dixeris te nō multa posse pati: q̄
modo tunc sustinebis ignez purga-
torij: **D**e duobus malis semper mi-
nus malum est eligendum. **E**t er-
go eterna futura supplicia possis e-
uadere: mala presens studeas pro
deo equanimiter tolerare. **N**on putas
q̄ homines seculi huius nihil aut
parum patiuntur: **N**ec hoc inueni-
es etiā si delicatissimos q̄sieris. **S**z
habent inquis multas delectatōnes
z p̄prias sequuntur voluntates: idō
q̄ parum ponderant suas tribulati-
ones. **E**sto q̄ ita sit vt habeant quic-
quid voluerint sed q̄dū putas du-
rabit: **E**cce quemadmodum sum?
deficiēt abūdātes in seculo: z nulla
erit recordatio p̄teritorū gaudiorū.
Sz z cū adhu cūuūt: nō sine amari-
tudine et tedio actiore in eis q̄escūt
k. lū

Ex eadem namque re unde delectationem concipiunt: sibi inde doloris penam frequenter recipiunt. Iuste illis fit ut quae inordinate delectationes querunt et sequuntur: non sine amaritudine et confusione eas expleant. Quae breues: quae false: quae inordinate et turpes omnes sunt. Veruntamen pro ebrietate et cecitate non intelligunt: sed velut muta animalia propter modicum corruptibilis vite delectamentum, mortem anime incurrunt. Tu ergo fili post concupiscentias tuas non eas: et a voluntate tua auertere. Delectare in domino: et dabit tibi petitiones cordis tui. Etenim si veraciter vis delectari et abundantius a me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum et in abscissione omnium infimarum delectationum erit benedictio tua: et copiosa reddet tibi consolatio. Et quanto plus te

ab oī creaturaz solatō sōtraxeris: tā
to in me suauiores ⁊ potētiores con
solatōes inuēies. Sed p̄ non sine q̄
dā tristitia ⁊ labore certamis ad has
p̄tinges. **O**bsistet inolita psuetudo
s̄ meliori psuetudie deuincetur. **R**e
murmurabit caro: s̄ seruoze spūs re
frenabit. **I**nstigabit te ⁊ exacerbabit
serpēs antiqu⁹: s̄ oīone fugabit: isu
per ⁊ labore vtili aditus ei magnus
obstruetur.

De obediētia hūilis subdi
ti ad exēplū iesu xpi. Ca. xiiii

Ali qui se sub
trahere nititur ab obedien
tia: ip̄e se sōtrahit a gratia.
Et qui querit h̄e priuata: amittit cō
munia. Qui nō libēter ⁊ sponte suo
superiori se sōdit: signū ē q̄ caro sua
necdum perfecte sibi obedit: s̄ sepe

k iij

recalcitrat et mormurat. **D**isce ergo
celeriter superiori tuo te submittē: si car-
nem propriam optas subingere. **C**itius
namque exterius vincitur inimicus: si in-
terior homo non fuerit devastatus.
Nō est molestior et peior anime hostis
quam tu ipse tibi: nō bene recordās spiritum
Oportet enim verum te assumere tu-
ipsum preptum: si vis prevalere ad-
versus carnem et sanguinē: quia ad-
huc nimis inordinate te diligis: ideo
pleno te resignare aliorum voluntati tre-
pidas. **S**ed quid magnū tu quod pulvis
es et nihil: si propter deum te subdis ho-
mini: quando ego omnipotens et al-
tissimus quod cuncta creavi ex nihilo:
me hominī propter te humilitate subieci
Factus sum omnium humilimus et infi-
mus: ut tuā superbiā mea humilitate vi-
ceres. **D**isce obtemperare pulvis: di-
sce te humiliare terra et limus et sub
omnium pedibus incurvare. **D**isce volū-

tates tuas frangere et ad omnem subiectionem te dare. **E**xardescere contra te nec patiaris tumorem in te vivere sed ita subiectus et paruulus te exhibe ut omnes super te ambulare possint: et sicut lutum platearum calcare. **Q**uid habes homo inanis queris? **Q**uid sordide peccator potes predicere exprobrantibus tibi: qui totiens deum offendisti: et totiens infernum meruisti? **S**ed peccat tibi oculus meus quia preciosa fuit anima tua in conspectu meo ut cognosceres dilectionem meam et gratis semper beneficiis meis existens: et ad veram subiectionem et humilitatem te iugiter dares: patienterque proprium contemptum ferres.

De occultis dei iudiciis considerabis ne extollamur in bonis.

Capit. xv.
k iiii

Intonas super
me iudicia tua dñe: et tior
ac tremere cōcutis oīa ossa

mea et expauescit anima mea valde.
Sto attonitus et p̄sideo: quia celi non
sunt mundi in p̄spectu tuo. Si in an-
gelis reperisti prauitatē nec tū peccā-
sti: quod fiet de me. Ceciderūt stelle de
celo: et ego puluis quod p̄sumo. Quo-
rū opa videbantur laudabilia cecide-
runt ad infima: et qui comedebāt pa-
nē angelorum: vidi si quis delectari
porcorū. Nulla est ergo sanctitas: si
manū tuā dñe retrahas. Nulla sapi-
entia p̄dest: si gubernare desistas.
Nulla inuat fortitudo: si cōseruare
desinas. Nulla secuta castitas: si eā
nō p̄tegas. Nulla p̄pria p̄dest cu-
stodia: si nō assit tua sacra vigilātia.
Nā relictī mergimur et perimur: visi-
tati vero viuimus et erigimur. In

stables quippe sum⁹: s; per te cōfir-
mamur: tepescimus: s; a te accendi-
mur. **D** q̄ humiliter ⁊ abiecte mihi
de me ip̄o sentiendum est: q̄ nihili-
pendendum si quid boni videoz ha-
bere. **D** q̄ pfunde me submitte de-
beo s; abissalibus iudicijs tuis dñe
vbi nihil aliud me esse inuenio q̄ ni-
hil ⁊ nihil. **D** pondus immensum
o pelagus intransitabile: vbi nihil
de me reperio q̄ in toto nihil. **V**bi est
ḡ latebra glorie: vbi pfidentia d̄ glia
pcepta: **A**bsorpta est ois glia vana
in pfunditate iudicioꝝ tuoz super
me. **Q**uid est omnis caro in conspe-
ctu tuo. **Q**uid gloriabitur lutū con-
tra formantē se: **Q**uid pōt erigi vani
loquio: cuius cor: in veritate subie-
ctum est deo: **N**on eum totus mun-
dus erigeret quem sibi subiecit veri-
tas: nec oim laudantiū ore mouebit
qui totam spem suā in deo firmavit

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

72 ill 254/5

Nam et ipsi qui loquuntur ecce oēs
nihil: et deficient cū sonitu verborū
Veritas autē dñi manet in eternum.
Qualiter standū sit ac dicē
dum in oī re desiderabili.

Capit. xvj.

Fili sic dicas i
oī re. **D**ñe si tibi placitū fue
rit fiat h̄ ita. **D**ñe si sit ho
nor tu⁹ fiat h̄ in noīe tuo. **D**ñe si mi
hi videris expedire ⁊ vtile eē p̄baue
ris tūc da mihi h̄ vti ad honorē mū:
h̄ si mihi nociuum fore cognoueris
nec anime mee salutē p̄desse: aufer
a me tale desiderū. **N**ō em̄ oē desi
derū a spū sc̄to ē: etiā si hōī videat
rectū aut bonū. **D**ifficile ē p̄ vō iū
dicare an spūs bon⁹ aut alien⁹ te im
pellat ad desiderandū h̄ vel illō: an
etiā ex pp̄io mouearis spū. **M**ulti

Liber iiii fo 78

in fine sunt decepti: q̄ p̄ bono spū v̄l
deban̄t inducti. Igitur sp̄ cum tiorē
vel z cordis hūilitate desideranduz
ē z petēdū quicqd̄ desiderabile mē-
ti occurrit: maxieq; cū pp̄ria resignatōe
mibi totū p̄mittendū est atq; dicen-
dū. Dñe tu scis q̄liter meli⁹ est fac B
vel illud sicut volueris. Da qd̄ vis z
quantū vis z qñ vis. Fac mecū sic
scis z sic tibi magis placuerit: z ma-
ior honor tuus fuerit. Pone me vbi
vis z libere age mecū in oibus. In
manu tua ego sum: gyra z reuersa
me per circuitum. En ego seru⁹ tu⁹
parat⁹ ad oia: qm̄ nō desidero mibi
vivē: sed tibi vtinā digne et perfecte.

**Oratio p̄ bñplacito dei p̄
ficiendo.**

Capi. xvij.

Quoncede mibi
benignissime ihu gram tu

sm. ut mecum sit et mecum laboret: me-
cumque usque in finem perseveret. Da mihi
spiritum desiderare et velle: quod tibi magis
acceptum et carum placet. Tua voluntas
mea sit: et mea voluntas tuam sequatur
spiritus: et optime ei concordet. Sit mihi
vnum velle et nolle tecum nec aliud posse
velle ac nolle nisi quod tu vis et nolis.
Da mihi omnino mori quae in mundo sunt: et
propter te amare certum et nesciri in hoc
seculo. Da mihi super omnia desiderata in
te quiescere et cor meum in te pacificare.
Tu vera pax cordis: tu sola requies
extra te omnia sunt dura et inquieta. In
hac pace in idipsum: hoc est in te vno sum-
mo et eterno bono: dormiam et requiescam.
Quod verum solatium in solo
deo est querendum. **Ca. xviii.**

Quicquid desi-
derare vel cogitare possis

Liber iiii fo 79

ad solatiū meū: nō hic expecto s; in
posterū. Qd si oīa solatia mundi so-
lus haberem et omībus delitijs frui
possez certū est q; diu durare nō pos-
sent. Vnde non poteris anima mea
plene consolari nec perfecte recreari
nisi in deo consolatore pauperum &
susceptore humilium. Expecta mo-
dicū aīa mea: expecta diuinū pmis-
sum & habebis abundantīā oīm bo-
norum in celo. Si nimis inordinate
ista appetis pntia: perdes eterna et
celestia. Sint tēporalia in vsu: eter-
na in desiderio. Non potes aliquo
bono tpali satiari: quia ad hec fruen-
da non es creata. Etiaz si omnia bo-
na creata haberes: nō posses eē felix
et beata: sed in deo qui cuncta crea-
uit: tua beatitudo tua & felicitas con-
sistit: non qualis videtur & laudatur
a stultis mōdi amatorib;: sed quales
expectāt boni xpī fideles & p̄gustāt

interdū spūales ac mōi corde quoz
puersatio est in celis. Vanū ē z bre
ue oē hūanū solatiū. Bm̄ z ver so
latiū: qđ intus a veritate p̄cipit. De
uor⁹ hō vbiq; secū fert p̄solatorē suū
ih̄m z dicit ad eū: Adesto mihi dñe
ih̄u in oī loco z tpe. Hec mihi sit cō
solatio: libenter velle carere oī hūa
no solatio. Et si tua defuerit p̄solatō
sit mihi tua volūtas z iusta p̄batio
p̄ summo solatio. Nō em̄ in p̄petu
uz irasceris: neq; in efnū p̄miaberis.
Quod oīs sollicitudo i deo
ponenda est. **Ca. xix.**

Hgli sine me te
cu agē qđ volo: ego scio qđ
expediat tibi. Tu cogitas
vt homo: in multis sentis sicut tibi
humanus inadet affectus. **Domie**
verum est quod dicitis. **Malor**: est so
licitudo tua pro me q̄ omnis cura

Liber iiii fo 20

quam ego possum gerere pro me.
Nimis enim causaliter stat qui non
proiicit omnem sollicitudinem suam
in te. **D**omine dummodo voluntas
mea recta et firma ad te permaneat
fac de me quicquid tibi placuerit.
Non enim potest esse nisi bonum:
quicquid de me feceris. **S**i me vis
esse in tenebris: sis benedictus: et si
me vis esse in luce: sis iterum bene-
dictus. **S**i me dignaris consolari sis
benedictus: et si me vis tribulari: e-
que sis semper benedictus. **F**ili sic
oportet te stare: si mecum desideras
ambulare. **I**ta promptus debes esse
ad patiendum: sicut ad gaudendum.
Ita libenter debes esse inops et pau-
per sicut plenus et dives. **D**ne libenter
patiar pro te: quicquid volueris venire su-
per me. **I**ndifferentem volo de manu
tua bonum et malum: dulce et amarum: le-
tium et triste suscipere: et pro omnibus mihi

65 17 11 25015
p̄tingētib⁹ ḡias agē. Custodī me ab
oī pctō: z nō t̄nebo mortē nec ifernū:
dū mō in etnū me nō p̄icias: nec de
leas me de libro vite: nō mibī noce-
bit q̄cqd̄ ven erit t̄bulatōis sup me.
¶ Quod t̄pales miserie. xpi
exēplo equanimiter sunt ferē
de.

¶ Capi. xx.

Hili ego descē
di de celo p̄ tua salute: su-
scepi tuas miserias non ne-
cessitate s̄ charitate trahēte: vt patias
disceres z t̄pales miserias non indi-
gnanē ferres. **¶** Quā ab hora ortus mei
vsq̄ ad exitū ī cruce nō defuit mibī
tolerantia doloris. **¶** Defectū rex t̄pa-
lū magnū habuī: multas querimo-
nias de me frequenter audiui: con-
fusiones z opprobria benigne susti-
nuī: p̄ b̄nificijs ingrātudinē recepi

Liber iiii Fo 8i

pro miraculis blasphemias: pro doctrina reprehensiones. Domine quod fuisti patiens in vita tua: in hoc maxime implendo preceptum patris tui: dignum est ut ego miserimus peccator secundum voluntatem tuam patienter me sustineam: et donec ipse volueris: omnino corruptibilis vite pro salute mea portem. Nam et si onerosa sentitur penitus vita facta est tamen iam per gratiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo et sanctorum tuorum vestigijs infirmis tolerabilior et clarior: sed et multo magis consolatoria: quam olim in lege veteri fuerat: cum porta celi clausa persisteret: et obscurior etiam via videbatur quam tam pauci regnum celorum quere curabant sed neque qui tunc iusti erant et salvandi: ante passionem tuam et sacre mortis debitum celeste regnum poterant introire. De quantas tibi gratias teneo referre: quod rectam et bonam viam dignatus es

18 27 III 1011
mibi et cunctis fidelibus ad eternum regnum tuum ostendere. Nam vita tua via nostra: et per sanctam patriam ambulamus ad te quod es corona nostra. Nisi tu nos precessisses et docuisses: quos sequi curaret? Ne quantum longe retroque manerent: nisi tua preclara exempla inspicerent. Ecce adhuc te pescimus? auditis tot signis tuis et doctrinis: quod fieret si tantum lumen ad sequendum te non haberemus.

**De tolerantia iniuriarum
et quis verus patiens probetur.**

Capitulum. xxi.

Quid est quod loqueris fili: Cessa conqueri: Considera meam et aliorum sanctorum passionem. Non dum visus ad sanguinem restitisti. Parum est quod tu patris in comparatione eorum qui tam multa passi sunt: tam fortiter tentati: tam graui

Liber iiii Fo 82

ter tribulati: tã multipliciter pbatiz
exercitati. **O**ptz te igit̃ aliorũ graui
ora ad mētē reducere: vt leui⁹ feras
tra minima. **E**t si tibi minima non
vident̃: vide ne z b̃ tua faciat ipatia.
Siue tñ pua siue magna sint: stude
cũcta patient̃ ferre. **Q**uãto melius
te ad patiendũ dispõis: tãto sapien⁹
agis z ampli⁹ pmereris z feres leui
us: aĩo z vsu ad b̃ nõ segnit̃ paratis.
Nec dicas nõ valeo b̃ ab homie tali
pati: nec huiuscemodi mibi patien
da sunt graue em̃ intulit dãnũ z im
pperat mibi q̃ nũq̃ cogitauerã: sed
ab alio libenter patiar z sicut patie
da videro. **I**nsipiens est talis cogi
tatõ q̃ virtutē patie non considerat
nec a quo coronanda erit: sed magis
psonas z offensas sibi illatas perpẽ
dit. **N**õ est ver⁹ paties: qui non vult
pati nisi quãtũ sibi visum fuerit z a
quo sibi placuerit. **V**erus at̃ paties

I si

non attendit a quo homine: vtrū a p̄-
lato suo an ab aliquo equali aut in-
feriori vtrum a bono z sancto viroꝝ
a peruerso z indigno exerceat: s̄ in-
differenter ab omni creatura q̄tum-
cunq; z quocūq; ei aliqd aduer-
si acciderit: totū hoc gratā d̄ manu
dei accipit z ingens lucrum reputat
quia nihil apud deum q̄ntūlibet p-
uū p̄ deo tñ passum poterit sine me-
rito transire. **E**sto igit̄ expeditus ad
pugnā: si vis h̄re victoriā. **S**ine cer-
tamine non poteris venire ad patie
coronā: si pati nō vis recusas coro-
nari: si aut̄ coronari desideras: certa
virilit̄: sustie patiēter. **S**ic labore nō
tēdit̄ ad requiē: nec sine pugna que-
rit̄ ad victoriā. **F**ac mihi dñe possi-
bile p̄ gr̄az: quod mihi impossibile
videtur per naturam. **T**u scis q̄ mo-
dicū possū pati: z q̄ cito diſtor̄ leui
exurgēte aduersitate. **E**fficiat̄ mihi

quelibet exercitatio tribulatiois pro
nomine tuo amabilis et optabilis: nam
pati et vexari pro te valde salubre est
anime mee.

De confessione proprie infir-
mitatis et huius vite miseris.

Ca. xxij.

Confitebor ad
uersum me iniustitiam meam
confitebor tibi domine infirmita-
tem meam. Sepe parua res est que me
deicit et perstrat. Propono me forti-
ter acturum: sed cum modica tentatio ve-
nerit: magna mihi fit angustia. Val-
de vilis quicquid res est vni grauis tenta-
tio puenit: et dum puto me aliquan-
tulum tutum cum non sentio inuenio me non
numquam pene deuictum ex leni flatu. Vi-
de ergo domine humilitatem meam et fragilitatem
tibi vniuersis notam. Misere mei et

eripe me de luto vt nō ifigat: nō per
manea deuict⁹ vsq⁹ q⁹. **H**oc est qd
me frequer reuerberat z corā te con
fundit q⁹ tā labilis sū z infirm⁹ ad re
sistēdū passionib⁹. **E**t si nō oīno ad
cōsensionē trahit: tū mibi etiā mole
sta z grauis ē eorū insectatio: z redet
valde sic q⁹tidie viuere in lite. **E**xhic
nota sit mibi ifirmitas mea: qz mltō
facili⁹ irruūt abomināde sp⁹ fantasie
q⁹ discedūt. **D**inā fortissime de⁹ is
rael zelator: aiarū fidelium respicias
serui tui laborē z dolorē: assistasq⁹ il
li i oib⁹ ad q⁹cūq⁹ prexerit. **R**obora
me celesti fortitudine: ne vet⁹ hō misē
ra caro spūi necdū plene sbiecta va
leat dñari: aduersus quā certare op
tebit q⁹ diu spirat in hac via miseria
Heu q⁹lis est hec vita: vbi nō desunt
tribulatōes z miserie: vbi plene laq⁹
is z hostib⁹ sunt oīa. **N**ā vna tribu
latōe sep tentatōe recedēte alia acce

Liber iii Fo 84

dit sed adhuc p̄tore durate p̄ficiu:
alii plures supueniunt & insperate.
Et quō potest amari vita habens tā
tas amaritudines et tot subiecta ca-
lamitatibus et miserijs: **Q**uomodo
etiam dicitur vita tot generans
morres & pestes: & tamen amatur et
delectari in ea a multis querit: **R**e-
prehenditur frequēter mūdus q̄ fal-
lax sit & vanus: nec tamen facile reli-
quitur qz p̄cupiscētie carnis nimis
vñantur: **S**ed alia trahunt ad amā-
dū: alia ad p̄tinnendū. **T**rahūt ad
amorem mundi desiderium carnis
desiderium oculorum: et supbia vi-
te: h̄ p̄te ac miserie sequētes ea: odi-
um mōdi parit et tediū. **S**z vicit p̄h-
dolor delectatio prana mentē mōdo
deditam & esse sub sensibus delicias
reputat: qz dei suauitatē & internam
virtutis amenitatem nec vidit nec
gustavit. **Q**ui aut mundum p̄fecte

contemnūt z deo vivere s̄b sc̄tā disci-
plina studēt: isti diuinā dulcedinem
veris abrenūciatorib⁹ pmissam nō
ignorāt: z q̄ q̄uiter mōs errat z va-
rie fallitur vident.

Quod in deo super omnia
bona dona requiescendū est.

Ca. xxij.

Super omnia
et in oib⁹ requiesce aia mea
in dño sp: qz ip̄e est sc̄tōrū
eterna requies. Da mihi dulcissime
z amātissime ih̄u in te sup oēm crea-
turā requiescere: sup oēm salutem z
pulchritudinē: sup oēm gloriā z ho-
norē: sup oēm potentiā z dignitates
sup oēm sciam z subtilitatē: sup oēs
diuitias z artes: sup oēm leticiā z ex-
ultationē: sup oēm famā z laudem:
sup oēm suauitatē z psolatōz: super

Liber iii fo 85

oem spem et pmissione: sup oem me-
ritu et desideriu: sup oia dona et mu-
nera que potes dare et infunde: sup
omne gaudium et iubilacione qua
potest mens capere et sentire. Deni-
q; super omnes angelos et archan-
gelos et super omnem exercitum ce-
li: super omnia visibilia et invisibilia
et super omne quod tu deus me? no-
es: q; tu deus meus sup omnia op-
timus es: tu solus altissimus: tu so-
lus potentissimus: tu solus sufficien-
tissimus et plenissimus: tu solus su-
avisimus et solatiofissimus: tu solus
pulcerrimus et amantissimus: tu so-
lus nobilissimus et gloriosissim? su-
per oia: in quo cuncta bona sil? perfe-
cte sunt fuerunt et erunt: atq; io min?
est et insufficiens quicqd pter teipm
mibi donas aut vt de teipso reuelas:
vel pmittis te no viso nec plene ade-
pto. **Q**m quide no pt cor meū vera

28 01 11 2003

citer requiescere nec totaliter contentari: nisi in te requiescat: et oia dona omniumque creaturam transcedat. **D**omi dilectissime spose ihu xpe amato: purissime dnato: vniuersae creature: quis mihi det penas vere libertatis ad volandum et pausandum in te? **D** quoniam ad plenum dabitur vacare mihi: et videre quod suavis es dno deus meus? **N**on ad plenum recolligam me in te: ut per amorem tuo non sentiam me: sed te solum super omnem sensum et modum in modo non omnibus noto? **Q**uoniam autem frequenter gemo et infelicitatem meam cum dolore porto: quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt quae me sepius turbant tristant obnubilant sepius impediunt et distrahant: alliciunt et implicat ne liberum habeam accessum ad te: et ne locundis fruatur amplexibus pro se semper bonis spiritibus. **R**oueat te suspiri

Liber iiii fo 86

um meū ⁊ ⁊ desolatio multiplex in
terra. **D** ihu splēdor etne gl'ie: sola-
mē pegrinātis aīe: apd te ē os meuz
sine voce: ⁊ silentiū meū loquē tibi
D iſq̄quo tardat venire dñs meus:
Veniat ad me paupculū suū ⁊ letū
faciat: **M**ittat manū suā: ⁊ me mise-
rū eripiat de omni angustia. **V**eni
veni quia sine te nulla erit q̄eta dies
aut hora: quia tu leticia mea ⁊ sine te
vacua ē mēsa mea. **M**iser sū ⁊ q̄dā-
mō icarcerat⁹ ⁊ p̄pedib⁹ q̄uatis do-
nec luce p̄sentie tue me reficias ac li-
bertati dones: vultūq̄ amicabilē de-
monstres. **Q**uerāt alij p̄ te aliū qd̄
cūq̄ libuerit: ⁊ mihi aliud interi nll
placet nec placebit nisi tu de⁹ meus
spes mea: salus eterna. **N**ō reticebo
nec deſp̄cari cessabo donec gr̄a tua re-
uertatur mihiq̄ tu int⁹ loq̄ris. **E**cce
assuz. **E**cce ego ad te quia inuocaſti
me: lacrimę tue ⁊ desideriu⁹ anime

me: hūiliatio tua z stricō cordis in-
clinauerūt me z adduxerunt ad te.
Et dixi dñe inuocaui te z desiderauī
frui te: parat⁹ oīa respuere prop̄ te.
Tu em̄ prior excitasti me ut quere-
re te. **S**is ergo bñdictus dñe: q̄ fecisti
hanc bonitatē cū seruo tuo fm multi-
tudinē misericōdie tue. **Q**uid h̄z ultra
dicere dñe seru⁹ tuus corā te: nisi ut
hūillet se valde an̄te memor sp̄ pro-
prie iniquitatis z vilitatis? **N**ō enī
est similis tui in cūctis mirabilibus
celi et terre. **S**unt opa tua bona val-
de dñe: iudicia vera: z puidētia tua
regūtur vniuersa. **L**aus ḡ tibi z glo-
ria o p̄ris sapia: te laudet z bñdicat
os meū: aīa mea z cūcta creata sīl.

**De recordatōe bñficiorū
dei multipliciū. Cap. xxiiii.**

Aperi domine

cor meū in lege tua et in p̄ceptis tuis doce me ab̄l̄are

Da mihi intelligere voluntatē tuā et cum magna reuerentiā ac diligenti p̄sideratōe beneficia tua tam in generali q̄ in speciali memorari: ut digne tibi ex hīc valeā gr̄as referre. verū scio et p̄fiteor: nec p̄ minimo puncto me posse debitas gr̄arū laudes persolvere. **M**inor ego sum omnibus bonis mihi p̄stitis: et cū tuā nobilitatem attendo: deficit p̄e magnitudine illius spiritus meus. **O**mnia que in anima habemus et in corpore et quecūq; exterius vel interi⁹ naturaliter vel supernaturaliter possidemus: tua sunt beneficia: et te beneficium piū ac bonū p̄mendant: a q̄ bona cuncta accepimus. **E**t si alius plura: alius pauciora accepit: omnia

73 09 III 1515
tū tua sunt: & sine te nec minimum
hūi p̄t. Ille q̄ maiora accepit nō pōt
merito suo gloriari nec sup̄ alios ex
tollī nec minori insultare: q̄ ille ma
ior & melior qui sibi minus ascribit
& in regratiādo humilior est atq; de
notior. Et qui oībus viliorē se existi
mat & indigniorē se iudicat: aptior ē
ad percipiendū maiora. Qui autē
pauciora accepit: contristari non de
bet nec indignanter ferre neq; ditio
ri inuidere: sed te potius attendere &
tuam bonitatem maxime laudare
q̄ tam affluenter tam gratis tam li
benter sine personarum acceptione
tua munera largiris. Omnia ex te:
& ideo in oībus es laudandus. Tu
scis quid vn̄cuiq; donare expediat:
et cur iste minus & ille amplius ha
beat non nostrum sed tuum est hoc
discernere: apud quē singulorū dis
tincta sunt merita. Unde domine de

Liber iiii Fol 88

us pro magno etiam reputo benefi-
cio non multa habere: unde exteri
et sine homines laus et gloria appa-
reat. Ita ut quis considerata paup-
tate et vilitate persone sue non modo
gravitatem aut tristitiam vel deiectionem
inde concipiat: sed potius con-
solationem et hilaritatem magnam
quia tu deus pauperes et humiles
atque huic mundo despectos tibi ele-
gisti infamiliares et domesticos. Te-
stes sunt ipsi apostoli tui quos prin-
cipes super omnem terram consti-
tuisi fuerunt tamen sine querela con-
versari in mundo tam humiles et sim-
plices sine omni malitia et dolo: ut
etiam pati contumelias gauderent pro
nomine tuo: et quod mundus abhorret: ipsi
amplecterentur affectu magno. **N**ihil
ergo amatorem tuum et cognitorem bene-
ficiorum tuorum ita letificare debet
sicut voluntas tua in eo et beneplacitum.

eternae dispositōis me: de q̄ t̄m cōter
tari d̄z z p̄solari: vt ita libenter velit
esse minimus sic aliquis optaret eē
maxim⁹: z ita pacific⁹ z p̄ter⁹ in no-
uissimo sic in loco primo: atq; ita li-
benter despiciabilis z abiectus: nul-
lius q̄z nois z fame: sicut ceteris ho-
norabilior z maior in mundo. **Q**uā
volūtas tua z amor honoris tui om-
nia excedere d̄z z pl⁹ eū p̄solari ma-
gisq; placere: q̄ oia b̄nficia sibi data
vel danda.

De quatuor magnā impo-
tibus pacem. Ca. xxv.

Fili nūc doce-
bo te viā pacis z vere liber-
tatis. **F**ac dñe qđ dicis: qz
hoc mihi gratum est audire. **S**tude
filii alterius potius facere voluntatē
q̄ tuam. **E**lige semper minus q̄ pl⁹

M

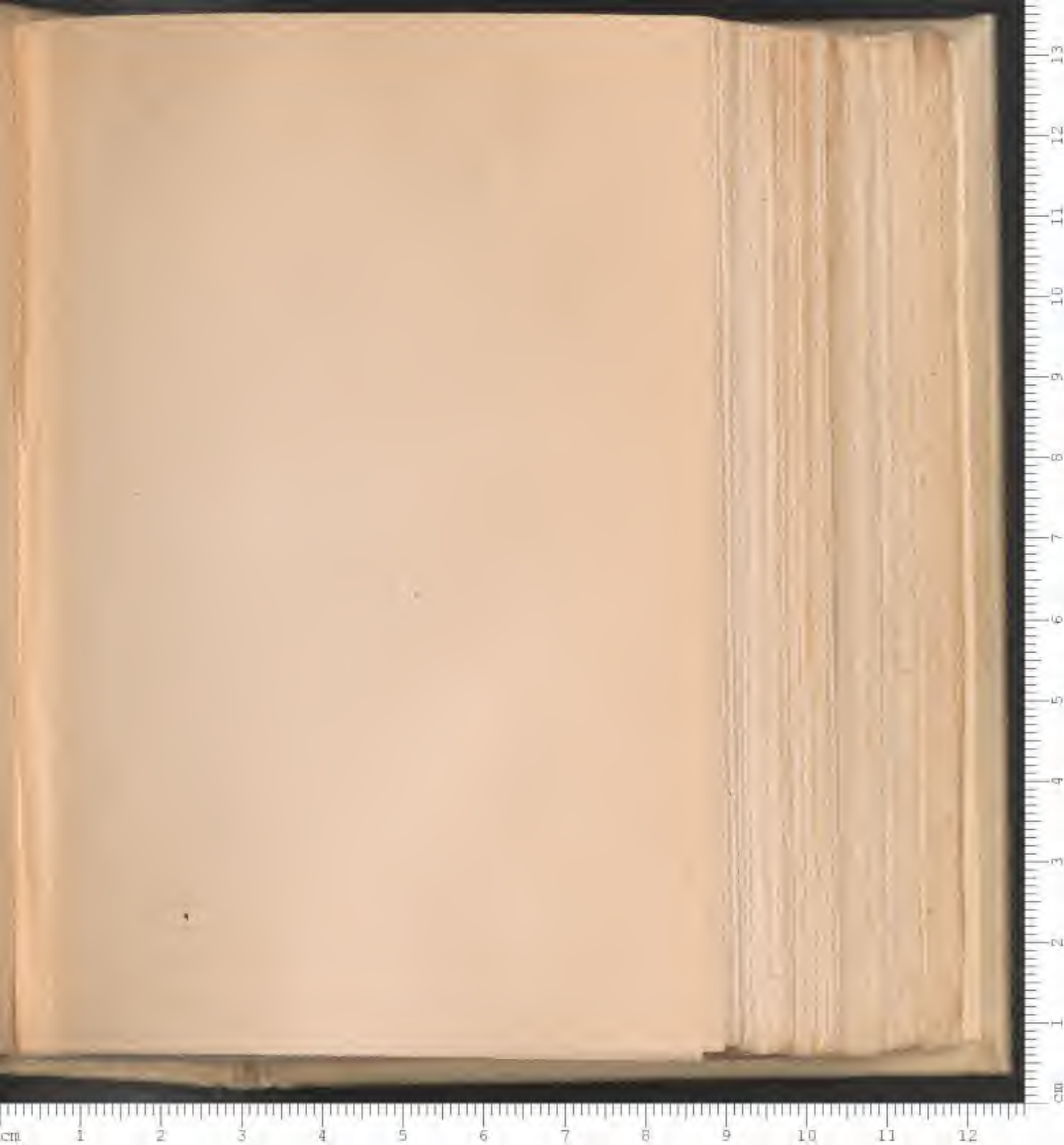

Liber iiii fo 97

habeas: Sufficit diei malitia sua.
Vanū est et inutile de futuris pertur-
bari vel gratulari quā forte nunquā eve-
nient. Sed humanū est huiusmodi
imaginationibus illudi: et pravi ad-
huc aī signū tā leuiter trahi a sugge-
stione inimici. Ipse enim nō curat
an veris an falsis illudat et decipiat
et vtrū presentū amore vel futuroū
formidine p̄sternat. Nō ergo turbe-
tur cor tuū nequē formidet. Crede in
me: et in misericordia mea habeto fiduciam.
Quasi tu te elongatū estimas a me: se-
pe sū p̄pinq̄or. Quasi tu estias totum
perditū: tunc sepe magis merendi
instat lucrū. Nō est totū perditum:
quā res accidit in contrariū. Non de-
bes iudicare s̄m p̄ns sentire nec sic
grauitati alicui v̄i decūq̄ venienti i-
berere et accipere: tāquā ois spes sit abla-
ta emergendi. Noli putare te dereli-
ctum ex toto: quāuis ad t̄ps miserum

tibi aliquā tribulationem vel etiam
optatam subtraxerim consolatiōes
sic enim transitur ad regnum celo-
rum. **E**t hoc sine dubio magis expe-
dit tibi ⁊ ceteris seruis meis vt exer-
citemini aduersis: q̄ si cuncta ad li-
bitū h̄eritis. **E**go noui cogitatōes ab-
sconditas: q̄ multū expedit p̄ salu-
te tua vt interdū sine sapore relinq̄-
ris: ne forte eleueris in bono succes-
su: ⁊ tibi ip̄i placere velis in eo quod
nō es. **Q**uod dedi auferre possum:
⁊ restituere cū mibi placuerit. **C**um
dederō meū est: cū subtraxero tuum
nō tult: q̄ meū ē oē datū bonū ⁊ oē
donū p̄fectū. **S**i tibi admiserō gra-
uitatē aut quālibet p̄rietatē nō indi-
gneris neq̄ cōcidat cor tuus: et ego
cito subleuare possum ⁊ oē onus in
gaudiū trāsmutare. **V**eruntamē tu-
stus sum ⁊ recōmendabilis multus
cū sic facio tecū. **S**i recte sapis ⁊ in

veritate aspicias: nūq̄ debes p̄ ad-
uersa tā directe tristari: sed magis
gaudē z gr̄as agē: imo h̄ vnicū repu-
tare gaudū z affligens te doloribus
nō p̄co tibi. Sic dilexit me p̄ ego di-
ligo vos: dixi dilectis discipulis me-
is: q̄s vtiq̄ nō misi ad gaudia tpalia
s̄ ad magna certamia: nō ad hono-
res s̄ ad despectōes: nō ad ociaz sed
ad labores: nō ad requiē s̄ ad afferē-
dū fructum multum in patria: Ho-
rū memento fili mi verborum.

Beneglectu ois creature vt
creator possit iuēiri. C. xxxvi

Omine mi ad
hoc bñ indigeo maiori gr̄-
tia si debeā illuc puenire:
vbi manere nemo poterit nec vlla
creatura ipedire. Quā q̄dū res aliq̄
me retinet: nō possū libē ad te volare
n n

Cupiebat libere volare qui dicebat
Quis dabit mihi penas sic columbe
et volabo et requesca. Quid simplici
oculo quierit? et quod liberius nil
desideranti in terris. Optet igitur omnes
pertransire creaturam: et se ipsum perfecte
deserere ac in excessu mentis stare
et videre te omnino perditorem cum
creaturis nil simile habere. Et nisi quis
ab omnibus creaturis fuerit expeditus
non poterit libere intendere divinis.
Ideo enim pauci inveniuntur
contemplativi: quia pauci sciunt se a
perituris creaturis ad plenum sequestrari.
Sed hoc magna requiritur gratia
que animam levet et supra seipsum rapiat.
Et nisi homo sit in spiritu elevatus et
ab omnibus creaturis liberatus: ac
deo totus unitus: quicquid scit: que
etiam habet: non est magni ponderis.
Dum parvus erit et in terra iacebit:
quod aliquid magni estimat nisi solus

Liber iiii fo 99

unum immensum eternū bonū. Et
quicquid de^o non est: nihil est: et p̄ ni-
hilo computari debet. Est quippe ma-
gna differentia sapientia illuminati
et deuoti viri: et scientia litterati et stu-
diosi clerici. Multo nobilior ē illa
doctrina que desursum ex diuina in-
fluentia manat: quā laboriose hūa-
no acquiritur ingenio. Plures rep̄-
untur p̄tēplatorū desiderare: sed qui ad
eam requiruntur nō studēt exercere
est et magnum impedimentum quā
in signis et in rebus sensibilib⁹ stat
et parum de p̄fecta mortificatōe ha-
betur. Nescio quid est et quo spiritu
ducimur et quid pretendimus quā spi-
rituales dici videmur: quod totum la-
borem: et ampliorē sollicitudinē pro
transitorijs et vilib⁹ rebus agim⁹: et
de interioribus nr̄is vix raro plene
recollectis sensib⁹ cogitam⁹. Prob
dolor statim post modicā collectiōz

foras erūpim⁹: nec opa nra districta
examinatōe trutinam⁹. **U**bi iacent
affect⁹ nri nō attēdim⁹: ⁊ q̄s impura
sint oia nostra nō deploram⁹: **D**is
quippe caro corrupat viā suā: ⁊ iō se
q̄bat diluuiū magnū. **Q**uā ḡ iterior
affect⁹ nri corrupt⁹ sit: necē ē vt actio
seq̄ns in dex carētie interioris vigo-
ris corrupat. **E**x puro corde pcedit
fruct⁹ bone vite. **Q**uantū q̄s fecerit
querit: s; ex q̄nta v̄tute agit nō tam
studiose pensat. **S**i fuerit fortis: di-
ues: pulcer habilis: v̄l bon⁹ scriptor
bon⁹ cātor: bon⁹ laborator iuestigat
q̄s paup sit spū q̄s patiens ⁊ mis: q̄s
deuot⁹ ⁊ intern⁹ a multis taceat. **N**ā
exteriora hōis respicit: ḡtia ad interi-
ora se puertit. **I**lla freq̄nter fallitur:
ista in deo sperat vt nō decipiatur.

**De abnegatōe sui ⁊ ab dica-
tōe ois cupiditat. C. xxxviii**

Liber iiii Fo 100

Fili nō potes
pfecte possidere libertatez:
nisi totalit abneges temet-
ipm. Cōpediti sunt oēs pprietarij z
inijpius amatores cupidi: curiosi:
gyrouagi querētes sp mollia: non q̄
ibū xp̄i: s̄ sepe h̄ fingentes z pponē-
tes qd̄ nō stabit. Peribit em̄ totum
qd̄ nō est ex deo ortū. Tene breue z
plūmatū v̄bū. Dimitte oia: z inueni-
es oia. Dimitte cupiditatē: z inueni-
es requiē. Hoc mēte ptracta: z cum
impleueris oia itelliges. Dñe h̄ nō ē
op⁹ vni⁹ diei nec lud⁹ puuloꝝ: imo
in h̄ breui includit̄ ois pfectio religi-
osoꝝ. Fili nō debes auerti nec statis
deici audita via pfectoꝝ: sed magis
ad sublimiora prouocari z ad min⁹
ad hec ex desiderio suspicare. Sti-
nam sic tecum esset z ad hoc puenis-
ses vt inijpi⁹ amator nō esses: s̄ ad
nam̄ meū pure stares: z ei⁹ quē tibi

preposui p̄ris: tūc mibi valde place-
res: z tota vita tua eū gaudio z pace
trāsiret. **H**abes adhuc multa ad re-
linquēdū: q̄ nisi mibi ex integro re-
signaueris nō acq̄res qd̄ postulas.
Suadeo tibi a me emere aux̄ igni-
tū vt locuples fias. i. sapiam celestes
oia infūna cōculcantē. **P**ostpōe ter-
renā sapiam: oēm humanā p̄placē-
tiam z p̄p̄riā. **D**ixi tibi fili ora emen-
da p̄ p̄ciosis z altis in reb̄ hūanis.
Nā valde vilis z pua ac pene obliuī
onī tradita videt̄ v̄a celestis sapien-
tia: nō sapiēs alte de se nec magnifi-
cari q̄rēs i fra: quā multi oreten̄ p̄-
dicāt: s̄ vita longe dissentiūt: ip̄a tū
ē p̄ciosa margarita a mltis abscondita
De instabilitate cordis et
de intentōe finali ad deū ha-
benda. **Ca. xxxviij.**

Liber iiii fo 101

Fili noli crede
re affectui tuo q̄ nūc ē: cito
mutabit̄ in aliud. **Q**uam-
diu em̄ vixeris mutabilitati subiectus
eris etiā nolēs vt mō letus: mō tristis
mō pacatus: mō turbatus: nūc deuotus:
nūc in deuotus: nūc studiosus: nūc
accidiosus: nūc quies: nūc leuis inue-
niaris. Sed stat sup̄ h̄ mutabilia sa-
piens et bñ doctus in spū: nō attendens
qd̄ in se sentiat vel qua pte flet v̄tus
instabilitatis: sed vt tota intentō mē-
tis eius ad debitū et ad optimū p̄fi-
ciat finē. **Q**uā sic poterit vnus et idem
inconcussus p̄manere: simplici intē-
tōis oculo p̄ tot varios euēctus ad me
imp̄retermissis directo. **Q**uanto aut̄
purior fuerit intentōis oculus: t̄nto
cōstantius inter diuersas itur p̄cellas
Sed in multis caligat oculus pure
intētōis: respicit em̄ cito in aliquod

delectabile qđ occurrit: z raro tot^{us} li
ber qđ inenit a neno pprie exq̄sitōis
Sic iudei oli venerāt in betbaniaz
ad marthā z mariā: nō pp̄t ihm tm̄
s̄ vt lazarū viderēt. **Q**uidā^{us} ē ḡ in
tentōis ocul^{us}: vt sit simplex z recus
atq; vltra omnia varia media ad me
dirigendus.

Quod amanti sapit de^{us} su
per oia z i oib^{us}. **C**api. xxxix.

Acce deus me
us z oia. **Q**uid volo am
plius: z qđ felici^{us} desidera
re possuz: **D** sapidum z dulce ver
q̄s: s̄ amāti verbū nō mundum nec
ea q̄ in mōdo sunt: de^{us} me^{us} z oia. **I**n
telligētī satis dictū est: z sepe repetē
iocū dū ē amāti. **T**e siquidē p̄te to
cūda sunt oia te aut absente fastidi
unt cūcta. **T**u facis cor tranquillus:
z pacē magnā leticiāq; festinas. **T**u

Liber iiii fo 192

facis bñ sentire de oib⁹ ⁊ in omnib⁹
te laudare: nec potest aliquid sine te
diu placere: s; si d; gñū eē ⁊ bñ sapē:
optet grām tuā adesse ⁊ condimēto
tue sapiēdi. **Q**ui tu sapis. qđ ei re
cte nō sapiet: ⁊ cui tu nō sapis: qđ ei
ad iocūditatē eē poterit: **S**ed defici
unt i tua sapia mūdi sapiētes ⁊ q̄ car
nē sapiūt: q; ibi plurima vāitas et h
mors inuēit. **Q**ui aut te p̄ p̄temptū
mūdanorū ⁊ carnis mortificatōz se
quūtur: vere sapiētes eē agnoscunt
q; de vanitate ad veritatez: de carne
ad sp̄itum trāsserūtur. **I**stis sapit
deus: ⁊ quicqđ inuenit in creaturis
totū referūt ad laudem sui cōditōris
Dissimilis tñ ⁊ multū dissimilis sa
por creatoris ⁊ creature: eternitatis
⁊ t̄pis lucis icreate ⁊ lucis illūinate
Lux p̄petua cuncta creata trāscen
dens lumina: fulgura conuersionē
de sublimi penetrantem oīa intūna

cordis mei: purifica: letifica: clarifica
z viuifica spm̄ meū cū suis poten
tibus ad ingerēdū tibi iubilosis excel
sibus. **Q**uādiu ueniet hec brā z deside
rabilis hora: ut tua me saties p̄ntiaz
sis mihi oia in oib⁹. **Q**uādiu h̄ da
tū nō fuerit: nec plenū gaudium erit.
Adhuc phdolor uiuit in me uetus
hō: nō est tuus crucifix⁹: nō est ple
cte mortu⁹. **A**dhuc p̄cupiscit formē
aduersus spm̄: bella mouēt intestia
nec regnū aie patit eē quietū. **S**ed
tu q̄ dñaris potestati maris z montū
fluctuū ei⁹ tu mitigas: exurge adiu
ua me. **D**issipa gentes q̄ bellavolūt
cōtere eas in virtute tua ostende q̄so
magnalia tua z glorificetur dextera
tua: quia non est spes alia nec refu
gium mihi nisi i te dñe deus meus.
Quod nō est securitas a tē
tatione in hac uita. **Cap. xl.**

Hili nunquā se
cur⁹ es, in hac vita: s; q̄ad
vixeris sp̄ arma sp̄ualia ti-
bi sunt necessaria. Inter hostes ver-
saris: a dextris ⁊ a sinistris impugna-
ris. Si ergo nō vteris vndiq; scuto
patie nō eris diu sine vulnere. Insu-
per si nō ponis cor tuū fixe in me cū-
mera volūtate cuncta patiēdi ppter
me: nō poteris ardorē istū sustinere
nec ad palmē ptingere btōꝝ. **O**por-
tet te ergo viriliter oīa p̄trāsire: ⁊ po-
tenti manu vti aduers⁹ obiecta. **Q**uā
vincenti datur manna: ⁊ torpenti re-
linquitur multa miseria. Si queris
in hac vita requiē: quō tunc puenies
ad eternā? Non ponas te ad multā
requiē: sed ad magnam patientiam.
Quere veram pacem nō in terris s;
in celis: nō in hōibus nec in ceteris
creaturis: s; in deo solo. **P**ro amo-

re dei debes oia libenter sbrere: labo-
res scz z dol oies: tetatoes: vexatoes
anxieta tes: necessitates: infirmitates
iniurias. oblocutoes. reprebensioes
humiliatoes: pfusioes: correctioes
et despectioes. **H**ec iuuant ad virtu-
tes: hec pbant xpi tyronē: hec fabri-
cant celestē coronā. **E**go reddam ei
eternā mercedē p breni labore: z in-
finitā gloriā p transitoria pfusione.
Putas q sp habebis p tua volun-
tate pfolatoes spūales? **S**cti mei nō
habuerūt tales: s multas grauitates
z tentatoes varias: magnasq deso-
latōes: s pariēter sustinuerūt se i oī-
b⁹ z magis sunt pfisi deo qz sibi. scē-
tes qz nō sunt pdigne passiones hu-
ius tps ad futurā gloriā pmeredā.
Mis tu stati hie: qd multi p⁹ lachri-
mas z magnos labores vix obtinu-
erūt? **E**xpecta dñm viriliter age et
pfortare. noli diffidere. noli discedē

Liber iiii Fo 104

si corpus et animam expone p̄stanter
p̄ gloria dei. Ego reddam plenissime
Ego tecum ero in omni tribulatione.

Contra vana hominum iudicia.

Ca. xli.

Hili iacta cor

tuum firmiter in domino: et humana ne metuas iudicium ubi
reproscia p̄iu reddat et insontem. Bonus
est et beatum taliter pati: nec bene est que
humili cordis deo magis quam sibi ipse con-
fidenti. Multi multa loquuntur: et
ideo parua fides est adhibenda. Sed et
omnibus satis esse non est possibile. Et
si paulus omnibus studuit in domino placere
et omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo
duxit quod ab humano die iudicatus fue-
rit. Egit satis pro aliorum edificacione et sa-
lute quantum in se erat et poterat: sed ne
ab alijs aliquando iudicaretur vel non
despiceret: cohibere non potuit: ideo totus

deo comisit qui totum nouerat: et pa-
tientia et humilitate contra ora loqu-
tium iniqua ac etiam uana ac mendosa
cogitantium atque pro libito suo queque
factantium se defendit. Respondit
tamen interdum: ne infirmis ex sua
taciturnitate generaretur scandalus.
Quis tu ut timeas a mortali hoie
iudicari? **H**odie est et cras non com-
paret. **D**eum time: et hominum terrores non
expauesces. **Q**uid potest aliquis in te ver-
bis aut iniurijs? **S**ibi potius nocet
quam tibi nec poterit iudicium dei effuge-
re quicumque est ille. **T**u habe deum pro ocu-
lis et noli pretereire uerbis querulosis.
Quid si ad presens uideris succubi et per-
sionem pati quam non meruisti: ne indi-
gneris ex his: neque pro impatiam minu-
as coronam tuam: sed ad me potius respi-
ce in celum: qui potens sum eripere
ab omni confusione et iniuria et uni-
cuique reddere secundum opera sua.

Liber iiii fo 105

De pura et integra resigna
tōe sui ad optinendā cordis
libertatem.

Ca. xliij.

Reli relinque
te: et inuenies me. **S**ta sine
electione et oī pprietate. et
sp lucraberis. **Q**uā et adyctē tibi am
plior gratia: stas ut te resignaueris
nec resumpseris. **D**ñe quotiens me
resignabo et in quibus me relinqū
Semp et in omni hora: sicut in puo
sic et in magno: nihil excipio s; in oī
bus te nudatū inueniri volo. **A**lio
quin quō poteris esse me? et ego tu
us: nisi fueris ab omni ppria volū
tate intus et foris spoliatus. **Q**uan
to celerius h agis. tātō meli? habe
bis: et quātō pleni? et sinceri?: tātō
pl? mihi placebis: et ampli? lucrabe
ris. **Q**uidā se resignant s; cū aliquis

o

exceptōe. **N**ō em̄ plene deo p̄fidunt
sō p̄uidere sibi satagūt. **Q**uidā etiā
p̄mo totū offerūt: sed postea tenta-
tōe pulsante ad p̄pria redeunt: ideo
minime in v̄tute p̄ficiūt. **S**i ad ve-
rā puri cordis libertatē z iocūde fa-
miliaritatis mee grām nō p̄tingent
nisi integra resignatōne z q̄tidiana
sui imolatōe p̄facta sine q̄ nō stat
nec stabit vnio fruitiua. **D**ixi tibi se-
pissime: z nunc iterū dico **R**elique
te: resigna te: z fruēris magna inter-
terna pace. **D**a totū p̄ toto: nil exā-
re: nil repete: sta pure z inhesitater i
me z habebis me. **E**ris liber in cor-
de: z tenebre nō p̄culeabūt te. **A**d b̄
conare: hoc ora: hoc stude desidera-
re: vt ab oī p̄prietate possis expolia-
ri: z nud⁹ nudū ih̄m sequi: tibi mo-
ri z mihi eternaliter viuere. **T**ūc de-
ficient oēs vane fantasie: p̄turbatio-
nes inique z cure sup̄flue. **T**ūc etiā

Liber iiii Fo 106

recedet immoderat⁹ timor: z inor-
dinatus amor morietur.

De bono regimine in exter-
nis et recurſu ad deū in peri-
culis.

Ca. xliij.

Fili ad istud di-

ligenter tēdē debes vt in oī
loco: actōe seu occupatōne
eterna sis interi⁹ liber z tuij⁹ potes:
z sint oīa sub te z tu nō sub eis:
vt sis dñs actionū tuarū: z rector: nō
nō seru⁹: nec emptici⁹ s̄ magis exē-
ptus: verusq; hebre⁹ i sortē ac libta-
tē trāsiliēs filioꝝ dei q̄ stant sup p̄ntia
z speculant̄ eterna: q̄ trāsitoria intu-
ent̄ sinistro oculo: z dextro celestia:
q̄s t̄palia nō trahūt ad iherēdū: sed
trahūt ip̄i ea magis ad bñ fusiēdū p̄
ut ordiata s̄t a dōz istituta a sūmo o-
pifice q̄ nil iordiatō r̄liq̄t i sua creat̄a

Lo ij

Si etiam in omni euentu stas non
in apparentia externa: nec oculo car-
nali lustras visa vel audita: sed mox
in quolibet causa intras cum moyse in ta-
bernaculum ad consulendum dominum: audi-
es nonnumquam diuinum responsum et red-
es instructus de multis partibus et fu-
turis. **S**ed etiam moyses recursum ha-
buit ad tabernaculum pro dubijs et ques-
tionibus soluendis: fugitque ad orationis
adiutorium pro periculis et improbitati-
bus hominum subleuandis: sicut tu con-
fugere debes in cordis tui secretari-
um: diuinum intentius implozando
suffragium. **P**ropterea namque iosue et fi-
lij israel a gabaonitis legunt decepti
quod os domini non prius interrogauerunt: sed
nimium creduli dulcibus sermonibus
falsa pietate delusi sunt.

Quod homo non sit importu-
nus in negocijs. **Ca. xliij.**

Fili cōmitte mi

fhi sp causam tuā: z ego bñ
disponā in tpe suo. Expe-
cta ordinatōz meā: z senties inde p-
fectū. Dñe satis libenter oēs res tibi
cōmitto: qz parū p̄t cogitatio mea p-
ficere. **D**utinā nō multū adhererem
futuris euētibus: s̄ ad bñplacitū tu-
um me incūctanter offerē. **F**ili mi
sepe hō rē aliquā agitāt q̄ desiderat
s̄ cū ad eā puenerit aliter incipit sen-
tire: qz affectōes circa idem nō sunt
durabiles s̄ magis de vno in aliud
nos impellūt. **N**ō est ergo minimū
etiā in minimis se relinquere. **V**e-
rus p̄fect⁹ hōis est abnegatio suūp-
sius: z hō abnegatus valde liber est
z secur⁹. **S**ed antiqu⁹ hostis oibus
bonis aduersans: a tentatōe nō ces-
sat z die noctiqz gues molit̄ insidi-
ās: si forte in laqueū deceptōis pos-

lit precipitare i caditū. **V**igilate & orate
rate dic dñs: ut nō itretis i tētatōnē.

Quod hō nihil boni ex se
habet et de nullo gloriari po
test.

Ca. xlv.

Hominie quid ē

Si hō q̄ memor es ei? aut fili
us hominis qz visitas est?
Quid p̄meruit hō ut dares illi gra
tiā tuā. **D**ñe qd̄ possum p̄queri si de
seris me: aut qd̄ iuste obtēdē possum
si qd̄ peto nō feceris? **C**erte h̄ in ve
ritate cogitare possum & dicē. **D**ñe
nihil sum nihil boni ex me hēo: sed
in oib? deficio & ad nihil sp̄ tēdo. **E**t
nisi a te fuero ad intus & interi? ifor
matus: tot? efficioz repid? & dissolu
tus. **T**u aut dñe sp̄ idē ip̄e es & p̄ma
nes in eternū: sp̄ bon? iust? & sanct?
n̄ iuste ac sc̄e agens oia & disponēs
in sapientia. **S**ed ego qui ad dese

Liber iiii fo 108

cum magis pronus sum q̄ ad pro-
fectum non sum semptē in vno sta-
tu perdurans: quia semper tempo-
ra mutantur super me. **V**eruntan̄
cito melius fit cum tibi placuerit et
manum porrexis adiutricem q̄a
tu solus sine humano suffragio po-
teris auxiliari: et in tantum confir-
mare vt vultus meus amplius i di-
uersa non mutetur: sed in te vno cor
meum conuertatur ⁊ quiescat. **N**ō
si bñ scirē oēm humanā consolatio-
nem abijcere siue p̄pter deuotionē
adipiscendam siue p̄pter necessita-
tē q̄ p̄pelloz te querē: quia nō est hō
qui me consoletur: tunc merito pos-
sem de gratia sperare tua et de dono
noue consolationis exultare. **G**ra-
tias tibi vñ totum venit: quotienscū
q̄ mihi bene succedit. **E**go aut̄ vani-
tas ⁊ nihilum añ te: incōstans hō et
infirmus. **N**ō ergo possuz gloriari

o iiii

ant cur appeto reputari? Nunquid
nihil: et hoc vanissimum est. Vere
inanis gloria mala pestis: vanitas
maxima: quia a vera trahit gloria et cele-
sti spoliatur gratia. Dum enim homo propla-
cet sibi: displicet tibi: dum inhiat lau-
dibus humanis: privatur veris virtutibus.
Est autem vera gloria et exultatio sancta
gloriarum in te et non in se: gaudere in no-
mine tuo non in virtute propria: nec in
aliqua creatura delectari nisi propter te.
Laudetur nomen tuum non meum: magni-
ficetur opus tuum non meum benedicatur no-
men sanctum tuum: nihil autem attribuatur
mibi de laudibus hominum. Tu gloria
mea tu exultatio cordis mei. In te
gloriarbor et exultabo tota die: pro me
sunt nihil nisi in infirmitatibus meis.
Querant iudei gloriam quam ab invicem est:
ego hanc requiram quam a solo deo est. Quis
quidem gloria humana: omnis honor temporalis
omnis altitudo mundana eterne glorie

Liber iiii fo 109

me pata vanitas est z stultitia. **D** veritas mea z mia mea deus meus trinitas beata: tibi soli laus virt⁹ honor z gloria p infinita sc⁹ sc⁹orū. **℟.**

De cōtēptu oīs tpalis honoris. **Cap. xlvj.**

Fili noli tibi attrahere si videas alios honorari z eleuari te autē despici z hūiliari. **E**rige cor tuū ad me in celū z nō p⁹stabit te p⁹tēpt⁹ hoīs in terris. **D**ne in cecitate sum⁹ z vanitate cito seducimur. **S**i recte me inspicio: nūq̄ mibi facta est iniuria ab aliqua creatura. vñ nec iuste hēo p⁹queri aduersum te. **Q**uia autē frequēter z gratiter peccavi tibi: merito armat⁹ p̄ me oīs creatura. **M**ibi igit iuste debet p⁹fusio z p⁹tēpt⁹: tibi autē laus honor z gloria. **E**t nisi me

ad h̄ p̄parat̄ero q̄ velim libent̄ ab
omni creatura despici z relinq̄: atq̄
penitus nihil videri: nō possum in-
terius pacificari z stabiliri: nec spūa-
lit̄ illuminari: neq̄ plene tibi vniri.

¶ Quod par nō est ponēda
in hominibus. **¶** Capi. xlvij.

Hili si ponis pa-
cē tuā cū aliqua p̄sona pro-
pter tuū sentire z cōiūere
instabilis eris z implacatus. **¶** Sz si re-
cursum habes ad sp̄ viuentē z ma-
nentē veritatē: nō p̄stabit te ami-
cus recedens aut moriens. **¶** In me
debet amici dilectio stare: z propter
me diligendus est quisquis tibi bo-
nus visus est z multū charus in hac
vita. **¶** Sine me non valet nec dura-
bit amicitia: nec est vera z m̄da dile-
ctio quā ego nō copulo. **¶** Ita mortu-
us deberes esse talibus affectionib̄?

Liber iiii fo iiii

dilectorum hominum: ut quantum
ad te pertinet sine omni humano pu-
tares esse consortio. **T**anto ho deo
magis appropinquat: quanto ab omni
solatio tereno longius recedit. **T**an-
to etiam altius ascendit ad deum: quan-
to profundius in se descendit et plus
sibi ipsi vilescit. **Q**ui autem aliquid bo-
ni sibi attribuit: gratiam dei in se ve-
nire impedit: quia gratia spiritus sancti cor
humile se querit. **S**i scires te perfecte
annihilare atque ab omni creato amo-
re euacuare tunc deberes in te cum ma-
gna gratia emanare. **S**ed quando tu re-
spicis ad creaturas: subtrahitur tibi
aspectus creatoris. **D**isce te in omni-
bus propter creatorem vincere: tunc
ad divinam vales cognitionem per-
tingere. **Q**uantumcumque modicum sit
si inordinate diligitur et respicitur
retardat a summo bono et vitiat.

**Contra vanam et seculares
scientiam.** Ca. xlviij.

Ali nō moue-

Fante pulcra et subtilia di-
cta hoim. Non em̄ est re-
gnū dei i sermone sed in v̄tute. At-
tende verba mea q̄ corda accendūt
et mētes illumināt inducūt p̄pūcio-
nem et verā ingerunt p̄solatōz. Qu-
cūq̄ ad h̄ legas verbū vt doctior aut sa-
pientior possis videri: s̄ stude morti-
ficatōz vitiorū: qz h̄ ampli⁹ tibi p̄de-
rit q̄ notitia multarū difficilū que-
stionū. Cū multa legeris et cogno-
ueris: ad vnū tñ optet venire princi-
piū. Ego sum qui doceo hominē scī-
entiā: et clariorē intelligentiā p̄ualis
tribuo: q̄ ab hoīe possit doceri. Cui
ego loquor: cito sapiens erit et mul-
tū in spū p̄ficiet. De illis qui mul-
ta curiosa ab hominibus inquirūt:

Liber iiii fo iiii

et de via mihi seruandā parū curāt
Veniet tēps quā apparebit magister
magistrozū xp̄s dñs angelozū: cun-
ctorū auditor⁹ lectiones: hoc ē sin-
gulozū examinaturus p̄scientias
et tunc scrutabitur hierusalē in lucer-
nis: et manifesta erunt abscondita te-
nebrarū: tacebuntq; argumenta li-
gurarū. **E**go sum qui humilē in pū-
cto eleuo mentē: ut plures eterne ve-
ritatis capiat ratōes q̄ si quis decē
annis studuisset in scolis. **E**go do-
ceo sine strepitu verborum: sine cō-
fusione opinionum: sine fastu ho-
noris: sine pugnatione argumēto-
rum. **E**go sum qui doceo terrena de-
spicere: presentia fastidire: eterna q̄-
rere: eterna sapere: honores fugere:
scandala sufferre: omnem spem in
me ponere: extra me nil cupere: et su-
per oīa ardēter me amare. **Q**uā q̄daz
amando me intīme didicit diuina et

Liber iiii fo iiz

Sibñ steteris cū deo ⁊ ei⁹ iudicatus
aspexeris facilius te victū portabis.
Dñe quoscūq; venim⁹: Ecce dānum
deflectur tpale: p modico q̄stu labo
ratur ⁊ curritur: ⁊ spūale detrimen
tū in oblivionē trāsit: ⁊ vix sero redi
tur. Qd̄ parū vel nihil pdest attēdi
tur ⁊ qd̄ sūme necessarium est negli
genter p̄teritur: q; tot⁹ hō ad extnā
defluit: ⁊ nisi cito resipiscat: libēs in
exterioribus iacet.

Quod nō oibus est credē
dū: et de facili lapsu. Xborū.

Capitulū .i.

Da mihi auxi

Dñe de tribulatōe: quia
vana salus hoīs. Quā se
pe sibi nō iueni fidē vbi me h̄re puta
ui q̄tiēs etiā ibi reperī: vbi minus p̄
sumpsi. Vana ergo spes in hōibus

salus aut iustorum in te deus. Bene-
dictus sis dñe deus in oibus: q̄ acci-
dunt nobis. **I**nfirmi sum⁹ ⁊ instabi-
les: cito fallimur ⁊ pmutamur. q̄s
est hō qui ita caute ⁊ circūspecte in
omnib⁹ se custodire valet: vt aliquā
do in aliquā deceptōz vel pplexita-
tem nō veniat. **S**ed qui in te domi-
ne pfidit ac simplici ex corde querit
non tā facile labitur. **E**t si inciderit
in aliquā tribulatōz: quocūqz etiam
fuerit implicatus: citi⁹ p te eruetur
aut a te solabitur: qz tu nō deseris
in te sperantē vsqz in finem. **R**arus
fidus amicus in cūctis amici pseue-
rans pressuris. **T**u dñe tu solus es
fidelissimus in omnib⁹: ⁊ pter te nō
est alter talis. **D** q̄ bñ sapuit illa aīa
scrā q̄ dixit: mens mea solidata ē et
in xp̄o fundata. **S**i ita mecum foret
nō tā facile timor hūan⁹ me sollicita-
ret nec v̄boz lacra mouerēt. q̄s oīa

Liber iiii Fo iis

preuidere: q̄s p̄cauere futura mala
sufficit. Si preuisa etiā ledunt sepe
quid improuisa nisi grauius etiā fe
riunt. S; quare mihi misero nō me
lius p̄uidi. Cur etiā tam facile alijs
credidi. S; hoies sum? nec alijs q̄
fragiles hoies sumus: etiā si angeli
a multis estimamur et dicimur. Cui
credam dñe: cui credam nisi tibi: ve
ritas es q̄ non fallis nec falli potes.
Et rursus. Dis hō mēdax infirm?
instabilis et labilis maxie in verbis:
ita ut statim vix credi debeat quod
recte in facie sonare videt. Quam
prudenter p̄monuisti cauendus ab
hōibus: et q̄m inimici hōis domestici
eius nec credendū si quis dixerit ec
ce h̄ aut ecce illic. Doct? sum dāno
meo: et vniā ad cautelā maiorem: et
nō ad insipientiā mihi. Cautus esto
quidā ait: cautus esto: serua apud te
q̄d dico. Et dum ego sileo et abscon

p

ditū credo: nec ille filere potest quod filen-
dū petijt: sed statim perdit me et se et
abijt. **A**b huiusmodi fabulis et icari-
tis hoibus protege me dñe: ne in ma-
nus eorū incidā nec unquā talia permit-
tam. **V**erbū verū et stabile da in os
meū: et linguā callidā longe fac a me.
Quod pati nolo: oimode cauē debeo.
Non quod bonū et pacificū de alijs filere
nec indifferenter oīa credere: neque de
facili ulterius effari: paucis seipsum
reuelare: te sepe inspectorem cordis que
rete: nec oī vento verborū circūferri
sed oīa intima et externa secundum tue boni-
placitū voluntatis optare perfici: **Q**uā-
tū per preservationē celestis grē huma-
nā fugere apparentiā: nec appetere
que foris admiratōz videntē prebere
sed ea tota sedulitate sectari: que vi-
te emendatōz dant et firmozē. **Q**uaz
multis nocuit virtus scita ac prope-
re laudata: quod sane profuit gratia silentio

Liber iiii Fo i i 4

seruata in hac fragili vita que tota te-
ratio fertur et milita.

**De confidentia in deo habē-
da quā insurgit verborū iacu-
la.**

Capit. li.

Hilista firmi

ter et spera in me. Quid em̄
sunt v̄ba nisi v̄ba? Per a-
erē volāt: s; lapidē nō ledūt. Si re-
es cogita q̄ te libēter velis emēdare
Si nihil tibi p̄sci? es: p̄sa q̄ vells li-
benter p̄ deo h̄ sustiere. P̄rū satis
est vt vel v̄ba interdū sustieas: q̄ nec
dū fortia verbera tolerare vales. Et
quare tā pua tibi ad cor transeūt nē
si q̄ adhuc carnalis es et hoies ma-
gis q̄ oportet attendis. Nam quia
despici metuis: reprehēdi pro exces-
sibus nō vis: et excusationum um-
bracula queris. S; inspice te meli?

p ij

et agnosces: quia vivit adhuc in te mundus: et vanus amor placendi hominibus. Cum enim quassari refugis et confundi pro defectibus: constat utique: quod nec vere humilis sis: nec vere mundo mortuus nec tibi mundus crucifixus. Sed audi verba mea: et non curabis decem milia hominum verba. Ecce si cuncta contra te dicerentur quae fingi maliciosissime possent: quid tibi nocerent si omnino transire permitteres nec plus quam festucam propterderes? Nunquid vel unum capillum tibi extrahere possent? Sed qui cor interius non habet: nec deum pro oculis: faciliter verbo movetur vituperationis. Qui autem in me confidit nec proprio iudicio stare appetit: absque humano terrore erit. Ego enim sum index et cognitor omnium secretorum. ego scio qualiter res acta est: ego iniuriantem novi et sustinentem a me exiit verbum istud: me permittente

Liber iii fo iis

hoc accedit: ut reuelentur ex multis
cordibus cogitationes. Ego reu et in-
nocentem iudicabo: sed occulto iudi-
cio utrumque an pbare volui. Testimo-
nium hominum sepe fallit: meum iudicium
verum est: stabit et non subuertetur: laet
plerumque et paucis ad singula pars: nu-
quam in errat nec errare potest. etiam si ocu-
lis insipientium non rectum videatur. Sed
me ergo recurrendum est in omni iudi-
cio: nec proprio innitendum arbitrio.
Iustus enim non conturbabitur quicquid
a deo ei acciderit: Etiam si in-
iuste aliquid contra eum prolatum
fuerit: non multum curabit: Sed
nec vane exultabit: si per alios rati-
onabiliter excusetur. Pensat nan-
que: quia ego sum scrutans corda et renes
qui non iudicio secundum faciem et humanarum
apparentiarum. Nam sepe in oculis me-
is reperitur culpabile: quod homi-
num iudicio creditur laudabile.

p ii

deus iudex iuste fortis et patiens qui
hominum nostri fragilitatem et prauitatem
esto robur meum et tota fiducia mea.
Non enim mihi sufficit scientia mea. Tu
noster quod ego non noui. et ideo in omni reprehensione
me humiliter debui et mansue-
te sustinere. Ignosce ergo mihi propter quod
times sic non egit et dona iterum gratiam am-
plioris sufferentiae. Melior est enim mihi
tua copiosa misericordia ad persecutorum indul-
gentiam: quam mea opinata iustitia pro de-
fensione latetis scientiae. Et si nihil mihi
conscientiae sum: tamen in te me iustificare non
possum: quia remota misericordia tua non iusti-
ficabitur in conspectu tuo omnis uiuens.

**Quod omnia grauius pro eterna
uita sunt toleranda.**

Ca. liij.

Non frangat
te labores quos assumpsisti
propter me nec tribulationes

Liber iiii Fo iiii

te deiciant vsq̄q̄s'. sed mea p̄mis-
sio in omni euentu te roborat & con-
soletur. Ego sufficiens sum ad red-
dendum supra omnem modū & mē-
suram. Non hic diu laborabis: nec
semper grauaberis doloribus. Ex-
pecta paulisper: & videbis celerem
finem malorum. Veniet una hora:
q̄n̄ cessabit omnis labor & tumultus.
Modicum est & breue omne qd̄ tran-
sit cum tpe. Nige q̄ qd̄ agis fideliter
labora i vinea mea: ego ero merces
tua. Scribe: lege: canta: geme: tace:
ora. sustine viriliter q̄ria: digna ē his
oibus & maioribus p̄lijs vita et̄na
veniet pax in die una que nota est
domino: et erit non dies neq̄ nox
huius scilicet temporis: sed lux per-
petua: claritas infinita: pax firma et
requies securā. Non dices tunc: q̄s
me liberabit de corpe mortis huius
nec clamabis: heu mihi q̄ incolat̄

p̄ iiii

mens plon gatus est: qm̄ p̄cipitabī
mors ⁊ salus erit indefectiua: anxie
tas nlla: iocūditas btā: societas dul
cis et decora. **D** si vidisses sanctorū
in celo coronas p̄petuas: quanta q̄z
nunc exultant gloria qui huic mun
do olīm p̄tēpibiles ⁊ quasi vīta ip̄i
indigni putabantur: p̄fecto te statim
humiliare vsq̄ ad terras: ⁊ affecta
res potius oībus subesse q̄ vni pre
esse: nec huius vite letos dies cōcu
pisceres: sed magis p̄ deo tribulari
gauderes: ⁊ p̄ nihilo inter homines
computari maximū lucrū diceres.
D si tibi hec saperent ⁊ p̄funde ad
cor transirēt: quō auderes vel semel
conqueri. **N**one p̄ vita eterna cur
ra laboriosa sunt tolleranda: **N**on
est parū quid lucrari aut perdē re
gnū dei. **L**ena igitur faciē tuā in ce
lū. **E**cce ego ⁊ oēs sc̄i mei mecū qui
in h̄ seculo magnū habuere certam

Liber iiii fo ii7

mō gaudent: mō consolant: z mō se-
cūti sunt: z mō: requiescūt z sine fi-
ne i regno p̄ris mei p̄māebūt mecū

Be die eternitatis et huius
vite angustiis. **C**ap. liij.

Sperne civi-

tatis māsis beatissima. **D**
ies eternitatis clarissima
quā nox nō obscurat: sed sūma veri-
tas sp̄ irradiat dies sp̄ leta: sp̄ secura:
z nō s̄ statū mutans in p̄ria. **D** vni-
nā dies illa illuxisset z cūcta hec tē-
poralia finē accepissent. **I**ncet q̄dē
sc̄tis p̄petua claritate splēdida: sed
nō nisi a longe z p̄ speculū p̄grinā-
tibus in terra. **R**orunt celi cives q̄
gaudiosa sit illa: gemunt exules fi-
lij eue q̄ amara z rediosa sit ista. **D**i-
es huius t̄pis p̄ni z mali: pleni dolori-
bus z angustiis: vbi hō multis pec-
catis inquinat: multis passionibus

irretit: multis timorib⁹ strigit mul-
tis curis distendit: et multis curiosi-
tatibus distrabitur: multis vanitati-
bus implicatur: multis errorib⁹ cir-
cūfunditur: multis laboribus atteri-
tur tentatōibus grauat^r: delinjs e-
neruat^r: egestate cruciatur. **D** quā
finis horū multoꝝ laborū: quā libera-
bora misera seruitute vitiōꝝ: **Q**uā
memorabor dñe tui soli⁹: quā ad ple-
nū letabor in te: **Q**uā ero sine omni
impedimento: et in vera libertate: si-
ne omni grauatione mentis et corpis.
Quā erit pax solida: pax in turbabit^r
secura: pax intus et foris: pax ex om-
ni parte firma: **I**hesu bone quādo
stabo ad videndū te: quando ptem-
plabor gloriā regni tui: quando eris
mibi omnia in omnibus: **D** quan-
do ero tecum in regno tuo: quod p-
parasti dilectis tuis ab eterno: **F**e-
licus sum paup et exul in ira hosti-

Liber iiii fo i i 8

Ubi bella quotidiana et infortuna
maxima. **C**onsolare exilium meum: mi-
tiga dolorem meum: quia ad te suspirat
omne desiderium meum. **N**am onus
mibi totum est: quicquid mihi hoc offert
ad solatium. **D**esidero te inuicem frui
sed nequeo apprehendere. **O**pro ihe-
rere celestibus: sed deprimunt res ter-
rales et immortificate passionibus. **N**e-
te omnibus rebus superesse volo: car-
ni autem inuite subesse cogor. **S**ic ego
infelix homo mecum pugno: et sa-
cum sum mihi metipsum gulis: dum
spiritus sursum et caro querit esse deorsum.
Quid intus patior dum mente cele-
stia tracto et mox carnalium turba oc-
currit oranti. **D**eus meus ne elongeris
a me neque declines in ira a facie tua.
Fulgura conuulsationem tuam et dis-
sipas eas. emitte sagittas tuas et con-
turbentur omnes fantasie inimici.
Recollige sensus meos ad te. **F**ec

811 or iii vobis X
me oblitiscit oim mundanorū. Da
cito abijcere z cōtēnere fantasmata
vicioŕū. Succurre mihi eterna veri
tas: vt nulla me moneat vanitas: ad
uentū celestis suauitas: z fugiat a fa
cie tua ois impuritas. Ignosce quo
q; mihi z misericorditer indulge: q̄
tiens p̄ter te aliud in orōne renol
uo. **C**ōfiteor: etenim v̄e: qz valde di
stracte me p̄ueni h̄re. **N**ā ibi mul
tociēs nō sum vbi corporaliter sto aut
sedeo sed ibi magis sum quo cogita
tionib; feroz. **I**bi sum vbi cogitatio
mea est. **V**bi est frequēter cogitatio
mea: ibi ē id qd amo. **H**oc mihi ci
to occurrit: quod naturaliter dele
ctat aut ex vsu placet. **O**nde tu veri
tas apte dixisti. **V**bi em̄ est thesau
rus tuus: ibi est z cor mū. **S**i celus
diligo: libenter de celestibus penso:
si mundū amo felicitatibus mundi
p̄gaudeo: z de aduersitatibus eius

Liber iiii Fo ii9

tristor. Si carnē diligo: q̄ carnis sūt
sepissime imaginor. Si sp̄m amo: d̄
sp̄ualibus cogitare delector. Que-
cūq; em̄ diligo: de his libenter loqr̄
et audio atq; taliū imagines ad do-
mū meū reporto. S; bñs ille hō
q̄ p̄pter te dñe oibus creaturis abeū
di licentiā tribuit: qui nature vñ fa-
cit et cupiscētiās carnis seruoze spi-
ritus crucifigit: vt serenata p̄scia pu-
rā tibi orōnē offerat: dignusq; sit an-
gelicis interesse choris: oibus terre-
nis foris et intus exclusis.

De desiderio eterne vite et
quanta sint certantib⁹ bona
promissa.

Ca. liiij.

Hli mi cum ti-
bi desideriu eterne beatitu-
dinis desuper infundi sen-
tis et de tabernaculo corporis exire

7. 102. III. 102. II.

Desideras ut claritatem meam sine vicissitudinisymbria contemplari possis: dilata cor tuum et omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. **R**edde amplissimas superni bonitatis gratias: quae tecum sic digniter agit: clementer visitat: ardentem excitat: potenter solentat: ne proprolo pōdere ad frenula labaris. **N**ec enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis: sed sola dignatione supernae gratiae et divini aspectus: quatinus in virtutibus et maiori humilitate proficias et ad futura certamina te praeparas: mihi quoque toto cordis affectu adherere ac ferventi voluntate studeas deservire. **F**ili sepe ignis ardet: sed sine fumo flamma non ascendit: Sic et aliquorum desideria ad caelestia flagrant: et tamen a tentatione carnalis affectus liberi non sunt. **I**dcirco nec oino pure pro honore dei agunt quod tam desideranter ab eo petunt. **T**ale est et sepe tuum desiderium: quod

Liber iiii Fo 126

insinuasti fore tam impertinū. Non
enī est hoc purū z perfectum quod
ppria comoditate est infectum. **P**e
te non quod tibi est delectabile z co
modū. s; quod mihi acceptabile est
atq; honorificum: quia si recte iudi
cas. meaz ordinatōnem tuo deside
rio et omni desiderato pferre debes
ac sequi. **N**on desiderinz tuū: z fre
quentes gemitus audiui. **T**am vel
les esse in libertate glorie filiorū dei
tam te delectat domus eterna z cele
stis patria gaudio plena: s; nondūz
venit hora ista: s; est adhuc aliud tē
pus belli videlicet tēpus laboris et
pbatōis. **O**ptas summo repleti bo
no: sed non potes hac assequi modo
Ego sum expecta me dicit dñs: do
nec veniat regnū dei. **P**roband⁹ es
adhuc in terris: z in multis exercitiā
bus. **C**onsolatio tibi interdū dabit:
sed copiosa sacietas non conceditur

Confortare igitur et esto robustus tam
in agendo quam in patiendo nature con-
traria: oportet te novum induere ho-
minem et in alterum virum muta-
ri. Oportet te sepe agere quod non vis: et
quod vis oportet te relinquere: quod
alijs placet processum habebit: quod
tibi placet et ultra non proficiet. Quod
alii dicunt audies: quod tu dicis pro ni-
hilo reputabis. Petent alij et accipiet
tu petes nec impetrabis. Erunt alij ma-
gni in ore hominum: de te autem tacebitur.
Alijs hoc vel illud promittes: tu autem
ad nihil utile indicaberis: propter hanc
naturam aliquando contristabis: et magnum
certamen sustinebit. Sed magnum
bonum inde consequeris si silens
portaveris. In his et similibus mul-
tis probari solet fidelis domini servus:
quomodo se abnegare et in omnibus fran-
gere quiverit. Dixit est aliquid tale in quo
tamquam mori indiges: sic non videri

Liber iiii fo 121

et pati que voluntati tue aduersa sunt
maxime aut cum disconuenientia et
quod minus utilia tibi apparent fieri iu-
bentur. Et quia non audes resistere
altiori potestati sub domino consti-
tutus: ideo durum tibi videtur ad nu-
tum alterius ambulare et omne proprium
sentire omittere. Sed pensa fili ho-
rum fructum laborum: celerem fi-
nem atque premium nimis magnus
et non habebis inde grauamen sed for-
tissimum patientie tue solamen. **Na**
et per modica hac voluntate quam nunc
sponte deseris: habebis spiritum volunta-
tem tuam in celis. **I**bi quippe inue-
nies omne quod volueris: omne quod
desiderare potes. **I**bi aderit tibi to-
tius facultas boni: sine timore amit-
tendi. **I**bi voluntas tua una semper
mecum nil cupiet extraneum vel pri-
uatum. **I**bi nullus resistet tibi: ne-
mo de te queret: nemo impediet: nil

obuiabit: sed cuncta desiderata siml
erunt pntia: totiq; affectu tuu refici-
ent z adiplebunt vsq; ad sumu. **I**bi
redda gloriã p'ptumelia p'pessa: pal-
liu laudis p' merore p' loco nouissi-
mo sedē regni in sc̄la. **I**bi apparebit
fruct' obediētie gaudebit labor pe-
nitentie: z hūilis s̄biectio coronabit
glorioso. **N**ūc ergo te inclina hūilif
s̄b oim manib': nec sit cure q̄s b̄ dix-
erit vel iusserit: s̄ b̄ magnope curato
vt siue p̄lar' siue m̄uoz aut equalis
aliqd a te exposcerit vel innuerit: p
bono totū accipias z sincera volun-
tate studeas adimplere. **Q**uerat ali-
us b̄: alius illud: glorie ē ille in illo:
z iste i isto: laudeturq; milies mille:
tu aut nec in isto nec in illo: s̄ in tui-
ip̄i' gaude p̄tēptu: z in mei soli' b̄n-
placito ac honore: s̄ optandū est ti-
bi: vt siue p' vitā siue p' mortē: de' sp̄
in te glorificetur.

Liber iiii fo 122

Qualiter homo desolatus
debeat i man^u dei se offerre.

Capit. lvi.

Domine de^u sa

Doce p^r sis n^uc ⁊ in eternum
bⁿdicit^r: q^z sic vis fact^u est:
⁊ quod facis bon^u est. **L**ete^r in te ser-
uus tuus: n^o in se nec in aliq^o alio: q^z
tu solus letitia vera: tu spes mea et
corona mea: tu gaudium meum et
honor meus dⁿⁱe. **Q**uid habet fu^us
tuus: nisi quod a te accepit etiam si-
ne merito suo. **T**ua sunt omnia: que
dedisti ⁊ que fecisti. **P**auper sum et
in laboribus meis a iuuentute mea
⁊ contristatur anima mea non n^uq^z
vsq^z ad lachrimas: q^uoq^z etiam con-
turbatur ad se propter imminentes
passiones. **D**esidero pacis gaudi^us
pacem filiorum tuorum flagita: qui

q ii

in lumine p̄solatōis a te pascūf. **S**i
das pacē: si gaudium sanctum ifun-
dis: erit anima serui tui plena mo-
dulatione ⁊ deuota in laude tua. sed
si te subtraxeris sicut sepissime soles
non poterit currere viam mandato-
rum tuorum: sed magis ad tunden-
dum pectus genua incuruantur: q̄
non est illi sicut heri ⁊ nudius tertius
quando splendebat lucerna tua sup
caput eius et sub vmbra alarum tu-
arum protegebatur a tentationibus
fructibus. **P**ater iuste ⁊ semper
laudande: venit hora vt probe ser-
uus tuus. **P**ater amande dignū est
vt hora hac patiatur pro te aliquid
seruus tuus. **P**ater perpetue vene-
rande venit hora quā ab eterno pre-
sciebas affuturam vt ad modicum
tempus succumbat foris seruus tu-
us viuat vero semper apud te intus
paululum vilipendatur: humiliet:

Liber iiii fo 123

et deficiat coram hominibus: passi-
onibus conteratur et languoribus: ut
iterum tecum in aurore nove lucis
resurgat et in celestibus clarificetur.
Pater sancte tu sic ordinasti et sic vo-
lunsti: et hoc factum est quod ipse prece-
pisti. **H**ec est enim gratia ad amicum
tuum: pati et tribulari in mundo pro
amore tuo: quotienscumque a quocumque
et quocumque id pro me eris fieri. **S**ine
consilio et providentia tua et sine causa
nihil fit in terra. **B**onum mihi do-
mine quod humiliasti me ut discam iu-
stificationes tuas: et omnes elationes
cordis atque presumptiones abijcias.
Vole mihi quod confusio cooperuit fa-
ciem meam: ut te potius quam homines
ad consolandum requiram. **V**idisti etiam
ex hoc inscrutabile iudicium tuum ex-
palescere: qui affligis iustum cum im-
pio: sed non sine equitate et iustitia. **G**ra-
tias tibi quia non peccasti malis meis.

q. iij

sed attriuiti me verberibus amaris
infligens dolores: et immittens angu-
stias foris et intus. Non est qui me con-
soletur ex omnibus que sub celo sunt
nisi tu domine deus meus: celestis
medicus aiarum: qui percutis et sanas:
deducis ad inferos et reducis. Disci-
plina tua super me: et virga tua ipsa me
docebit. Ecce presens dilecte in manibus
tuis ego sum: sub virga correctionis
tue me inclino: percutite dorsum me-
um et collum meum: ut in curvum ad volun-
tatem tuam tortuositatem meam. Fac me pi-
um et humilem discipulum sicut bene facere
consuevisti: ut ambulem ad omnem nu-
tum tuum. Tibi me et omnia mea ad
corrigendum commendo: melius est hic
corripere quam in futuro. Tu scis omnia
et singula: et nil te latet in humana con-
scia. Antequam fiant nostri vetera: et non
opus est tibi ut quis te doceat aut ad-
moneat de his que geruntur in tra-

Liber iiii fo 124

Tu scis quid expedit ad profectum
meū: et quantū deseruit tribulatio ad
rubiginem vitiorū purgandā. **F**ac
mecū desideratū bñplacitū tuum: et
ne despicias peccaminosam vitam
meā nulli meli⁹ nec clari⁹ q̄ tibi so-
linotum. **D**a mihi dñe scire qđ sciē-
dū est: b̄ amare qđ amandū est. hoc
laudare quod tibi sūme placet: b̄ re-
putare quod tibi p̄ciosū apparet: b̄
vinipare quod oculis tuis sordescit.
Nō me finas fm visionē oculorū
exteriorū iudicare: neq; fm auditū
aurū boīm impitorū sententare
sed in iudicio vero de visibilibus et
spūalibus discernere: atq; sup omnia
volūratem b̄neplaciti tui semp inq̄-
rere. **F**alluntur sepe hominum sen-
sus in iudicando: falluntur et ama-
tores seculi visibilib; tantūmō aman-
do. **Q**uid est hō in melior: qz repu-
tatur ab boie maior? **F**allax fallacē
q̄ iiii

vanus vanū: cecus cecum: infirmū
infirmū decipit dū exaltat ⁊ veracit̄
magis p̄fundit: dum inanit̄ laudat.
Nā quātū vnusq̄sq̄ ē in oculis tuis
tantū ē ⁊ non amplius ait humilis
sanctus franciscus.

Quod hūilib⁹ insistendū
est operib⁹ cū deficiat a sūmis

Ca. lvi.

Hgli non vales
sp̄ in feruentiori desiderio
virtutū stare nec in altiori
gradu p̄tēplatiōis: s̄ necesse habes i-
terdū ob originalē corruptelā ad in-
feriora descendere: ⁊ onus corrupti-
bilis vite etiā inuite ⁊ cū redio porta-
re. Quādiu mortale corp⁹ geris: re-
dium senties ⁊ quāmē cordis. P̄-
ter ḡ sepe i carne de carnis onere ge-
mere: eo q̄ nō vales spūalib⁹ studijs
⁊ diuine p̄tēplatiōi indefinenter ibe-

Liber iiii fo 125

rere. **T**unc expedit tibi ad humilia
et exteriora opa confugere et in bonis
te actibus recreare: aduentum meum et su-
pernam visitationem firmam confidentiam expe-
ctare: exilium tuum et ariditatem mentis
patienter sufferre donec iterum a me
visiteris: et ab omnibus anxietatibus libereris.
Quam faciam te laborum oblitiscere: et
interna quiete perfrui. **E**xpandam coram
te precepta scripturarum ut dilatato corde
currere incipias via mandatorum
meorum: et dices. **N**on sunt condigne
passiones huius temporis ad futuram gloriam
quamque revelabitur in nobis.

Quod homo non reputet se consolatione dignum sed magis verbis reum. **Ca. lviij.**

Omne non sum

Dignus consolatione tua nec aliqua spirituali visitatione: et ideo

iuste mecū agis quā me inopē et deso-
 latū relinques. Si em̄ adinstar ma-
 ris lacrimas fundē posses: adhuc
 consolatione tua dignus nō essem.
Nū nihil dignus sum quā flagellari
 et puniri: quā grauiter et sepe te offen-
 di et in multis valde deliqui. Ergo
 vera pensata rōne: nec minūta sum
 dignus consolatione: sed tu clemēs et mi-
 sericors deus: qui nō vis prope opera
 tua ad ostendendū diuinitas bonitatis
 tue in vasa misericordie tue: etiā pre-
 ter omne propriū meritū dignaris
 consolari seruum tuum supra hūa-
 nū modū. Tue em̄ consolatiōes nō
 sunt sicut humane confabulatiōes
Quid egi domine vt mihi proferres
 aliquā celestē consolationem? Ego
 nihil boni me egisse recolo: sed sem-
 per ad vitia prouum et ad emendati-
 onē pigrū fuisse. Verū est et negare
 nō possum. Si aliter dicerē: tu stares

Liber iiii Fo 126

contra me et non esset qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis: nisi infernum et ignem eternum? In veritate confiteor: quoniam dignus sum omni ludibrio et contemptu: nec decet me inter devotos tuos promoveri. Et licet hoc egre audiam: tamen adversum me pro veritate peccata mea arguam ut facilius misericordiam tuam merear impetrare. Quid dicam reus et omni confusione plenus? Non habeo os loquendi nisi hoc tamen verbum: peccavi domine peccavi: miserere mei: ignosce mihi. Sine me paululum ut plagam dolorem meum: antequam vadas ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine. Et quid tam maxime a reo et misero peccatore requiris: nisi ut coneratur et humiliet se pro delictis suis? In vera contritione et cordis humiliatone nascitur spes venie reconciliatur perturbata conscientia

reparat gratia p̄dita: tunc hō a futu-
ra ira z occurrit sibi mutuo in oscu-
lo sancto deus z penitens aīa. **P**ūit
p̄cōrū p̄trīto acceptabile tibi ē dñe
sacrificiū lōge suauis odorās in con-
spectu tuo q̄ thuris incensum h̄ est
gratū etiā v̄gentū qđ sacris pedib⁹
tuis infundī voluisti: qz cor p̄ritum
z hūiltatū nūq̄ despexisti. **I**bi ē lo-
c⁹ refugij a facie ire inimici: ibi emē
datur z abluīt quiscquid aliunde cō-
tractum est et inquinatum.

**De gratia dei q̄ non miscet
terrena sapiētib⁹.** **Ca. lviij**

Hic preciosa

Hic est gratia mea: nō patitur
se misceri extraneis rebus
nec p̄solatōibus terrenis. **A**biicere
ergo oportet oīa impedimenta gr̄e: sī
optas eius infusionē suscipere. **V**e
te secretū tibi: ama sol⁹ habitare tecū

Liber iiii fo 127

nullius require ꝑfabulationē: s; ma-
gis ad deum deuotā effunde preces
vt compunctā teneas mentem ⁊ pu-
ram consciam. **T**otum mundū ni-
hil est in dei vacationem omnib;
exterioribus añpone. **N**ō em̄ pote-
ris mihi vacare ⁊ in transitorijs pa-
riter delectari. **I**n notis ⁊ a charis a-
micis oportet elongari: ⁊ ab oī tem-
perali solatio mentē tenere priuatā.
Sic obsecrat beatus ap̄tus petrus
vt tanq; aduenas ⁊ pegrinos in hoc
mundo se cōtineant xp̄i fideles. **Q**
uanta fiducia erit morituro: quem
nullius rei affectus detinet in m̄do
Sed sic segregatū cor habere ab oī-
bus: eger necdū capit animus: nec
animalis homo nouit interni hoīs
libertatē. **A**ttamen si vere velit esse
spiritalis: oportet eum renunciare
tam remotis q̄ ꝑpinquis: ⁊ a nemi-
ne magis cauē q̄ a seip̄o. **S**i temet.

ipsum perfecte viceris: cetera facilius
subiugabis. **P**erfecta namque victoria est
de semetipso triumphare. **Q**ui enim se-
metipsum subiectum tenet ut sensualitas
sui et ratio in cunctis obediat sibi: hoc
victor est sui et dominus mundi. **S**i ad hunc
apicem scendere gliscis: optet viriliter in-
cipe et securi ad radicem ponere: ut e-
uellas et destruas occultam et inordi-
nam inclinatum ad teipsum et ad omne prava-
tum et male bonum. **E**x hoc vitio quod homo se-
metipsum nimis inordiate diligit: pe-
ne totum perdet quicquid radicaliter vice-
dum est. **Q**uo devicto et subactio malo:
pax magna et tranquillitas erit conti-
nuo. **S**ed quia pauci sibiipsum perfecte mo-
ri laborant nec plene ex se tediunt: pro-
pterea in se implicati remanent nec supra
se in spiritu elevari possunt. **Q**ui autem
libere secum ambulare desiderat: ne-
cesse est ut omnes pravas et inordinatas af-
fectiones suas mortificet: atque nulli

creature priuato amore concupisce
ter iuhereat.

De diuersis motib⁹ natu
re et gratie. Cap. lix.

Homines diligēter
f aduerte motus nature et g
tie: quia valde contrarie et
sbtilliter mouentur et vix nisi a spūa
li et intimo illuminato homine di
scernuntur. Omnes quidem bonū
appetunt et aliquid boni in suis di
ctis vel factis pretendunt: ideo sub
specie boni multi falluntur. **N**atu
ra callida ē et multos trahit illaqueat
et decipit: et se semper pro fine habet
Sed gratia simpliciter ambulat ab
omni specie mala declinat fallatia:
nō pretendit: et omnia pure p̄p̄ de
um agit inq̄ et finalit̄ requiescit. **N**a
tura inuite vult mori: nec premi nec

superari nec subesse nec sponte sibi
gari. **G**ratia vero studet mortificati
oni pprie: resistit sensualitati: querit
subijci: appetit vinci: nec ppria vult
libertate fungi: sub disciplina amat
teneri: nec alicui cupit dominari: s; **s**
sub deo semper vivere stare z ee: atz
ppter deum omni humane creatu
re humiliter parata est iclinari. **N**a
tura p suo comodo laboratz qd lu
cri ex alio sibi puēiat attēdit. **G**ra
tia aut non quid sibi vtile z como
dosum sit. sed quod multis pficiat
magis considerat. **N**atura libenter
honorem z reuerentiā accipit. **G**ra
vero omnē honorē z gloriā deo fide
liter attribuit. **N**atura pfusionem ti
met z pteptum: **G**ra aut gaudet p
nomine ihu pium: etiam pati. **N**atu
ra ocium amat z qetem corpalem.
Gratia autem vacua esse non pōt:
s; libēter amplectit laborē. **N**atura

Liber iiii Fo 129

querit curiosa h̄re z pulcra: z ab hor
ret vilia z grossa. **G**ra vero simplici
bus delectat̄: z humilib⁹: aspa nō a-
spernatur: nec vetustis refugit indui
pannis. **N**atura respicit tpalia: gau-
det ad lucra terrena. tristatur de dā-
no: irritat̄ leni iniurie verbo. **S**z gra-
tia attendit eterna: nō iheret tpalib⁹
nec in pditōne rerū turbat̄: neq; ver-
bis duriorib⁹ acerbat̄: qz thesauruz
suū z gaudiū in celo vbi nil perit cō-
stituit. **N**atura cupida est z libenti⁹
accipit q̄ donat: amat ppria z priua-
ta: **G**ratia aut̄ pia est et communis
vitat̄ singularia: p̄tentat̄ paucis: be-
ati⁹ iudicat dare q̄ accipe. **N**atura
inclinat ad creaturas: ad carnē pro-
pnam: ad vanitatem et discursus.
Sed gratia trahit ad deum z ad vir-
tutes: renūciat creaturis: fugit mū-
dum odit carnis desideria: restringit
euagatōes: erubescit in publico ap-

parere. **N**atura libenter aliquod solati-
um huius externum in quo delectetur ad sensum
Sed gratia in solo deo querit consolari
et in summo bono super omnia visibi-
lia delectari. **N**atura totum agit pro-
pter lucrum et commodum proprium nihil
gratis facere potest sed aut equale
aut melius aut laudem vel fauorem
pro beneficiis consequi sperat: et multum
ponderari sua gesta et dona concupi-
scit. **G**ratia vero nihil temporale querit: nec
aliud premium quam deum solum pro mer-
cede postulat: nec amplius de temporalibus
necessariis desiderat nisi quantum hec
sibi ad assecutionem eternorum valeant
deservire. **N**atura gaudet de amicis
multis et propinquis: gloriatur de nobili
loco et ortu generis: arridet poten-
tibus: blanditur divitis: applaudit
similibus. **G**ratia autem et inimicos
diligit: nec de amicorum turba extollit
nec locum nec ortum natalium reputat nisi

Liber iiii Fo 130

si virtus maior ibi fuerit: fauet ma-
gis pauperi q̄ diuiti. compatit̄ plus
inocenti q̄ potēti: p̄gaudet veraci nō
fallaci: exhortat̄ sp̄ bonus meliora
carismata emulari ⁊ filio dei per vir-
tutes assimilari. **N**atura de defectu
⁊ molestia cito p̄queritur. **G**ra con-
stanter fert inopiā. **N**atura oia ad se
reflecut: p̄ se certat ⁊ arguit. **G**ratia
aut̄ ad deum cuncta reducit vñ origi-
naliter emanāt: nihil boni sibi ascri-
bit nec arroganter p̄sumit: nō contē-
dit nec suā suāz alijs p̄fert: s̄ in om̄i
sensu ⁊ intellectu eterne sapientie ac
diuino examini se submitit. **N**atu-
ra appetit scire: ⁊ noua ⁊ secreta audi-
re. vult exterius apparere ⁊ multa p̄
sensus experiri. desiderat agnosci: et
sapere vñ laus ⁊ admiratio procedit
Sed gra nō curat noua nec curiosa
percipere: q̄ totū h̄ de vetustate cor-
ruptōis est ortum: cū nihil nouus et

durabile sit sup terrā. **D**ocet itaq; se
sus restringere: vanā p̄placenciam z
z ostentatōz deuitare: laudanda et
digne miranda hūiliter abscondere
z de omnī re z de omnī scia vtilitatē
fructū atq; dei laudē z honorē que-
rere. **N**ō vult se nec sua p̄dicari: sed
deum in donis suis optat b̄ndicti: q̄
cuncta ex mera charitate largitur.
Hec gratia sup naturale lumē z q̄d
dam dei spēale donū est: z p̄prie ele-
ctorū signaculū z pign⁹ salutis eter-
ne: q̄ hoīem de terrenis ad celestia
amāda sustulit: z de carnali spūales
efficit. **Q**uanto igit natura ampli⁹
premitur z vincitur: tantomaior ḡ-
tia infunditur: z quotidie nouis vi-
sitatōib⁹ interior hō fm imaginem
dei reformatur.

**De corruptione nature z ef-
ficacia gratie diuine Ca. lx.**

Liber iiii fo 131

Oratio de me

Deus qui me creasti ad yma-
ginē z similitudinē tuam:
concede mihi hanc grām: quā ostē-
disti mihi tā magnā z necessariā ad
salutē ut vincā pessimā naturā meā
trahentē ad pctā z in pditionē. **S**en-
tio em̄ in carne mea legē pcti pdicen-
tē legi mentis mee z captiuū me du-
centē ad obediendū sensualitati in-
m ultis nec possum resistere passio-
nibus eius: nisi assistat tua sanctissi-
ma grā cordi meo ardentet infusa.
Opus est grā tua z magna grā: ut vi-
catur natura ad malū sp̄ prona ab
adolescētia sua. **Q**uā p̄ primū homi-
nē adā lapsa z vitata p̄ pctm̄ in oēs
hoies pena huius macule descēdit:
ut ip̄a natura q̄ bona z recta a te con-
dita fuit: p̄ vitio tā z infirmitate cor-
rupte nature ponatur eo q̄ mor̄ ei
sibi relic̄ ad malū et inferiora tra-

r iij

bat. Nam modica vis que remanet
est tanq̄ scintilla quedam latens in
cinere. Nec est ipsa ratio naturalis
circumfusa magna caligine adhuc
iudicium habens boni et mali: veri
falsiq̄ distantiam: licet impotēs sit
adimplere omne quod approbat:
nec pleno iam lumine veritatis nec
sanitate affectionū suar̄ potiat̄. Hic
est deus meus q̄ condelector legi tue
in interiorē hoīem. sciēs mandatū
tuum fore bonum iustum et sanctū
arguens etiā omne malum et pecca
tum fugiendum: carne autem fuio
legi peccati dum magis sensualitati
obedio q̄ rationi. Hinc est q̄ velle
bonū mihi adiacet: p̄ficē aut̄ non in
uento. Hinc sepe multa bona pro
no: s̄ q̄ gr̄a deest ad adiuvādū infir
mitatē meaz: ex leni resistētia resi
lio et deficiō: Hinc accidit q̄ viā p̄se
ctōis agnosco: et q̄lit̄ agē debeā dare

Liber iiii Fo 132

satis video : sed proprio corruptionis
pondere pressus ad perfectiora non
assurgo . **Q**uoniam maxime est mihi ne-
cessaria domine gratia tua : ad inchoandum
bonum ad proficiendum et ad proficiendum
Quia sine ea nihil possum facere : omnia
autem possum in te : confortante me gratia .
Quia vera celestis gratia sine qua nulla
sunt propria merita : nulla quoniam dona na-
ture ponderanda . **N**ihil artes : nihil
diuitie : nihil pulchritudo vel fortitu-
do : nihil ingenium vel eloquentia valet
apud te domine sine gratia . **Q**uia dona natu-
re bonis et malis sunt communia : electorum
autem proprium donum est gratia siue dilectio
qua insigniti digni habentur vita
eterna . **T**antum eminet : hec gratia ut
nec donum prophetie nec signorum opa-
tio nec quantalibet alta speculatio
aliquid estimet sine ea . **S**ed neque fides
neque spes neque alie virtutes tibi acce-
pte sunt sine charitate et gratia .

50 102 III 1011

rissima gr̃a que paup̃em sp̃u virtuti-
bus diuitem facis: z diuitem multis
bonis humilem corde reddis veni
descende ad me: reple me mane cō-
solatione tua: ne deficiat prelassitu-
dine z ariditate mentis anima mea.
Obsecro dñe vt inueniā gr̃am i oca-
lis tuis: sufficit em̃ mihi gr̃a tua: ce-
teris nō obtētis que desiderat natura.
Si fuero tentatus z vexatus tribu-
lationibus multis: non timebo ma-
la dñi mecum fuerit gr̃a tua: **I**psa forti-
tudo mea. ipsa consiliū p̃fert z auxi-
liū. **C**unctis hostibus potentior est
z sapientior vniuersis sapientibus:
Magistra est veritatis: doctrix disci-
pline lumē cordis: solamen pressu-
re: fugatrix tristitie: ablatrix timoris
nutrix deuotōis: p̃ductrix lachryarū
Quid sum sine ea: nisi aridū lignus
z stips inutilis ad eijcendū: **Q**ua gr̃
me dñe gr̃a sp̃ p̃ueniat z sequat: z bo-

nis opib⁹ iugiter p̄stet esse intentuz
per ihm xpm filium tuū. Amen.

Quod nosipfos abnegare
et christum imitari debemus
per crucem. **Cap. lxx.**

Ali quantum
ate vales exire: tantuz in me
poteris transire. Sicut ni-
hil foris p̄cupiscere internā pacē fac
sic se interius relinquere deo p̄iugit
Dolo te addiscere p̄fectā abnegatō
ne tui in volūtate mea: sine p̄dictōe
z q̄rela: **S**eq̄re me: ego sum via ve-
ritas z vita. **S**ine via nō itur: sine ve-
ritate nō p̄gnosci: sine vita nō viuūt
Ego sum via quā sequi debes: veri-
tas cui credere debes: vita quā spe-
rare debes. **E**go sum via inuiolabi-
lis: veritas infallibilis: vita infmia-
bilis. **E**go sum via rectissima: veri-
tas suprema: vita vera: vita btā: vita

in creata. **S**i manseris in via mea:
cognosces veritatē: et veritas libera-
bit te et apprehēdes vitam eternam.
Si vis ad vitam ingredi: serua mā-
data. **S**i vis veritatem cognoscere:
crede mihi: **S**i vis perfectus eē: vē-
de oīa. **S**i vis esse discipulus meus
abnega te metipm. **S**i vis hām vi-
tā possidere: pntem vitam cōtemne.
Si vis exaltari in celo: humilia te in
mōdo. **S**i vis regre mecum: porta cru-
cē mecum. **S**oli em serui crucis in-
ueniunt viā bñitudinis et vere lucis.
Dñe ihu xpe qz arda est via tua et mū-
do despecta: dona mihi tecum mun-
di despectū imitari. **N**on enim ma-
ior est seruus dño suo nec discipulus
super magistrū. **E**xerceatur seruus tu-
us in vita tua: qz ibi est salus mea et
sanctitas vera. **N**icquid extra eam
lego vel audio: non me recreat nec
delectat plene. **F**ili qz hec scis et legi

Liber iiii fo 134

sti oia: beatus eris si feceris ea. **Q**ui
habet madata mea z seruat ea: ipe e
qui diligit me: z ego diligam eum z
manifestabo ei meipm: z faciam eu
confedere mecum in regno pris mei
Dne igitur sicut dixisti z promisti
sic utiqz mihi pmereri pringat. **S**u-
scepi de manu tua crucē: portabo eā
vsqz ad mortē sicut imposuisti mihi
Vere vita boni monachi crux est: et
dux paradisi. **I**nceptus est retro ab
ire non licet: nec relinquere oportet.
Eya fratres pergantur simul: ihesus
rit nobiscum. **P**ropt̄ ihm suscepi-
m hanc crucē: ppter ihm pseuerem
in cruce. **E**rit adiutor noster q̄ e dux
noster z processor. **E**n rex noster in-
greditur ante nos: qui pugnabit p
nobis. **S**equamur viriliter: nemo
metuat terrores: sum̄ pati mori for-
titer in bello: nec inferamus crimen
glorie nostre vt fugiamus a cruce.

Quod hō nō sit nimis de-
iectus qñ in aliquos labitur
defectus. **C**api. lxxij.

Fili magis pla-
cent mihi paciētia et humi-
litas in aduersis q̄ multa
psolatio et deuotio in p̄speris. ut qd
te p̄tristat paruū factū ē te dictum:
Si amplius fuisset: p̄moueri nō de-
buiſſes sed nūc dimitte trāſire: nō ē
primū nec nouū: nec vltimūz erit si
diu vixeris. Satis virilis es: q̄ diu
nil obuiat aduersi: bñ etiā cōsulis: et
altos nosti roborare verbis: s; cū ad
ianuā tuā venit repentina tribulatio
deficis cōsilio et roboze. Mittēde ma-
gnā fragilitatē tuā quā sepi⁹ expiris
in modicis obiectis. Tñ pro salute
tua ista fiūt. Cū hec et similia cōtin-
gunt. Pone vt meli⁹ nosti: ex corde
et si te terigit: nō tñ deiciat nec diu i-

Liber iiii fo 135

plicet. **A**d minus sustine patienter
si nō potes gaudenter. **E**tia si min⁹
libenter audis ⁊ indignatōnē sentis
Repreme te: nec patiaris aliquid in
ordinatū ex ore tuo exire vñ paruu-
li scādalisentur. **C**ito p̄quiescet com-
motio excitata: ⁊ dolor internus re-
uertente gratia dulcorabit̄. **A**dhuc
vino ego dicit dñs: iuuare te pat⁹ et
solito amplius consolari: si confusus
fueris mihi et deuote inuocaueris.
Altimequior esto: ⁊ ad maiorē susti-
nentiam accingere. **N**on est totum
frustratū si te sepius percipis tribu-
latum vel grauit̄ tentatū. **H**omo
es ⁊ non deus: caro es ⁊ nō angel⁹.
Quomodo tu posses semper in eo-
dem statu virtutis permanere: quā-
do hoc defuit angelo in celo ⁊ p̄mo
homini in paradiso: qui non diu ste-
terunt? **E**go sum qui merentes eri-
go sospitate: ⁊ suā cognoscentes in-

firmitatē ad meā p̄neho diuinitatē
Dñe bñdictū sit verbū tuum: dulce
sup mel ⁊ sanū orī meo. Quid face-
rē in tātis tribulatōibus ⁊ angustijs
meis: nisi me p̄fortares tuis sanctis
sermonib⁹: Dūmō tandē ad portū
salutis pueniā: quid pure est q̄ ⁊ q̄n-
ta passus fuero: Da finē bonū. de fe-
licem ex h̄ mundo transitū. Memē-
to mei deus me⁹: ⁊ dirige me recto
itinere in regnum tuum. Amen.

De altioribus rebus ⁊ oc-
cultis iudicijs dei non scrutā-
dis.

Ca. lxiij.

Hili caueas di-
sputare de altis materijs: et
de occultis dei iudicijs. Cur
iste sic relinquitur ⁊ ille ad tantū gra-
tiam assumitur cur etiā iste tantum
affligitur ⁊ ille tam eximie exaltatur

Liber iiii Fo 136

Ista oēm hūanā facultatē excedunt
nec ad inuestigandū iudiciū diuinū
vlla rō p̄ualet vel disputatio. **Q**uā g̃
hec tibi suggerit inimicus vel etiam
quidā curiosi inq̄rūt hoīes: respōde
illud p̄phete. **I**ustus es dñe: ⁊ rectū
iudiciū tuū. **Et illō.** **J**udicia dñi v̄a
iustificata in semetip̄a. **J**udicia mea
metuēda sunt non discutiēda: quia
humano intellectui sunt incomphē
sibilia: **N**oli etiam inquirere vel di
sputare de meritis sanctorū: q̄s alio
sanctior aut quis maior fuerit in re
gno celorum. **T**alia generant sepe li
tes ⁊ p̄tentiones inutiles: nutriunt
quoq̄ superbiaꝝ ⁊ vanam gloriam.
vnde oriūtur inuidie ⁊ dissensiones
dum iste illum sanctum et alius ali
um conatur superbe preferre. **T**alia
aut velle scire ⁊ inuestigare: nullum
fructū afferunt: sed magis sanctis di
plicent: q̄ nō sum deus dissensiois

sed pacis: que pax magis in humili-
tate vera q̄ in p̄pta exaltatione con-
sistit. **Q**uidam zelo dilectionis tra-
huntur ad os vel ad illos ampliori
affectu: sed humano potius q̄ divi-
no. **E**go sum qui cunctos p̄didi san-
ctos: ego donavi gratiā: ego prestavi
gloriā. ego novi singulorū merita. e-
go p̄veni eos in b̄ndictōib⁹ dulcedi-
nis mee. ego p̄sciui dilectos añ sc̄la.
ego eos elegi de m̄do nō ip̄i me pre-
elegerūt. ego vocavi p̄ gr̄am. attraxi
per misericordiā: ego p̄duxi eos p̄-
tentatōnes varias: ego infudi p̄sola-
tiones magnificas: ego dedi p̄sene-
rantia. ego coronavi eorū patientiā
ego primum ⁊ nouissimuz agnosco
ego oēs inestimabili dilectione am-
plector. ego laudandus sum in om̄i-
bus sc̄is: meis. ego sup̄ omnia bene-
dicēd⁹ sū ⁊ honorand⁹ in singulis
q̄s sic gloriose magnificavi et pre-

Liber iiii fo 157

destinaui sine vllis p̄cedentib⁹ pro-
prijs meritis. **Q**ui ergo vnū de mi-
nimis meis p̄tēpseris: nec magnus
honorat q: pusillū z magnū ego feci.
Et qui derogat alicui sanctorū: dero-
gat mihi z ceteris oibus in regno ce-
lorū. **D**ēs vnū sunt p̄ charitatis vin-
culū: idem sentiunt: idem volunt et
omnes in vnum se diligūt. **A**dhuc
aut̄ qd̄ multo altius est: plus me q̄
se z sua merita diligunt. **N**az supra
se rapti z extra p̄p̄iam dilectionem
tracti: totū in amorē mei pergunt: in
q̄ z fruique quiescūt. **N**ihil est quod
eos auertere possit aut deprimere:
q̄ppe q̄ eterna veritate pleni: igne ar-
descunt inextinguibilis charitatis.
Taceant igitur carnales z animales
hoies de sc̄tōy statu differere: q̄ non
nouunt nisi priuata gaudia diligere.
Demunt z addunt p̄ sua incliatōne
nō p̄t̄ placet eternē veritati. in mul-

Ls

tis est ignorātia: eorū maxime q̄ pa-
rum illuminati raro aliquem perfe-
cta dilectōe spiritali diligere norūt
Multi adhuc naturali affectu z hu-
mana amicitia ad hos vel ad illos
trahunt: z sicut in inferiorib⁹ se hnt
ita z de celestib⁹ imaginant: **S**z est
distantia incōpabilis que imperfecti
cogitant z que illuminati vīr i p̄ re-
uelationem supnā specularē. **V**ane
ergo filii de istis curiose tractare que-
runt sciam excedunt: s̄ hoc magis
savage z intende vt vel minim⁹ in re-
gno dei queas inueniri. **E**t si q̄spias
sciret q̄s alio sanctior esset vel maior
haberet in regno celozū: q̄d ei h̄ no-
ticia p̄desset: nisi se ex hac cognitōe
corā me hūiliaret: z in maiore nois
mei laudē exurgeret: **M**ulto acce-
ptius deo facit: qui de peccatorum
suorum magnitudine z virtutū sua-
rū puitate cogitat z cō longe a scōzū

Liber iiii fo 138

perfectiōne distat: q̄ is qui de eorum
maioritate vel paruitate disputat:
Melius est sanctos deuotis p̄cib⁹
z lachrimis exorare z eorū gloriosa
suffragia hūili mente implorare: q̄
eorū secreta vana inquisitōe perscru
tari. **A**lli bñ z optime p̄tentāt: si ho
mīnes scirent p̄tētari z vaniloquia
sua p̄pescere. **N**on gloriānt d̄ p̄p̄iis
meritis: q̄ppe q̄ sibi nil bonitatis a
scribunt: sed totum mihi: quoniam
ip̄is cuncta ex īfinita charitate mea
donauit. **T**anto amore diuinitatis z
gaudio ineffluētī replent̄: vt nihil
eis desit glorie: nihilq̄ possit deesse
felicitati. **O**mnes sancti quanto al
tiores in gloria: tāto humiliores ī se
ip̄is: z mihi viciniōres z dilectiores
existunt. **I**deoq̄ habes scriptum qz
mittebant coronas suas ante deum
z ceciderunt in facies suas corāz ag
no: z adorauerunt viuētem in sc̄la

seculorum. **M**ulti querunt quod maior sit in regno dei: qui ignorant aut cum minimis erunt digni computari. **M**agnum est vel minimum esse in celo ubi omnes magni sunt: quia omnes filii dei vocabuntur et erunt. **N**inimium erit in mille et peccatorum centum annorum morietur. **C**um enim quereretur discipuli quis maior esset in regno celorum: tale audierunt responsum. **N**isi pueri fueritis et efficiamini sicut paruuli: non intrabitis in regnum celorum. **Q**uicumque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste: hic maior est in regno celorum. **D**e eis qui cum paruulis humiliare se sponte dedignant: quam humilis ianua regni celestis eos non admittet intrare. **D**e etiam diuitibus qui habent hic consolationes suas: quia pauperibus intrantibus in regnum dei stabunt foris euulantes. **G**audete humiles et exultate pauperes: quia uerum est regnum

Liber iiii Fo 139

dei si tñ in veritate ambulatis.

Qd ois spes z fiducia in so
lo deo est figenda. Ca. lxiij

Domine que e
fiducia mea quā in hac vi-
ta habeo: aut qd maius so-
latium meū ex oib⁹ apparētib⁹ sub
celo? Nonne tu dñe deus me⁹ cui⁹
misericordie nō est numerus? Vbi
mibi bene fuit sine te: aut qñ male
esse potuit pñte te? Malo paup esse
ppter te: q̄ diues sine te. Eligo poti-
us tecū in terra pegrinari q̄ sine te
celū possidere. Vbi tu ibi celū: atq̄
ibi mors z infernus vbi tu nō es: tu
mibi in desiderio es: z sō post te ge-
mere z clamare z exorare necesse est
In nullo deniq̄ possu m plene con-
fidere qui in necessitatib⁹ auxilietur
optunis nisi i te solo deo meo Tu es
spes mea z fiducia mea tu consola-
s iij

tor meus et fidelissim⁹ in oib⁹. **D**ēs
q̄ sua sunt querūt: tu salutē meā et p̄
fectū meū solūmō p̄tendis et omnia
in bonū mihi p̄uertis: et iaz si varijs
tentatōibus et aduersitatibus expo-
nas. **H**oc totū ad utilitatem meam
ordinas: qui mille modis dilectos
tuos probare p̄sueuisti. In qua pro-
batione nō minus diligī debes et lau-
dari: q̄ si celestibus p̄solatōibus me
repleres. **I**n te ergo dñe deus pono
totā spem meā et refugiū: in te oēm
tribulatōem et angustiam meam cōsti-
tuo: q̄ totū infirmū et instabilē inue-
nio q̄cqd̄ extra te p̄spitio. **N**ō em̄ p̄-
derunt multi amici: neq̄ fortes aux-
siliarij adiuuare poterunt: neq̄ pru-
dentes p̄siliarij responsū vtile da-
re neq̄ libri doctorū consolari: nec
aliqua p̄ciosa s̄bstātia liberare: nec
locus aliquis secretus p̄tutari: si tu-
ip̄e nō assistas: iuues p̄fortes: p̄sole-

Liber iiii fo 140

ris instruas: et custodias. **D**ia namque
quod ad pacem videntur esse et felicitatem ha-
bendam: te absente nihil sunt: nihilque
felicitatis in veritate proferunt. **F**inis
ergo omnium bonorum et altitudo vite et pro-
funditas eloquiorum tuorum es: et in te super
omnia sperare fortissimum solatium ser-
uorum tuorum. **N**on te sunt oculi mei:
in te confido deus meus misericordiarum
pater. **B**enedic et sanctifica ani-
mam meam benedictione celesti: ut fiat
habitatio sancta tua et sedes eterne
glorie tue: nihilque in templo tuo indi-
gnitatis inueniatur quod oculos tue
maiestatis offendat. **S**ecundum magni-
tudinem bonitatis tenet multitudi-
nem miserationum tuarum respice in me
et exaudi orationes pauperis serui tui
longe exulantis in regione umbrę
moris. **P**rotege et proserua animam ser-
uuli tui in tot discrimina vite corrup-
tibilis ac comitate gratia tua dirige per viam
s iiii

pacis ad patriam perpetue claritatis.

ExPLICIT liber Tertius. Incipit quartus.

Beuota exhortatio ad sacra-
cras corporis christi communionem. **Gloria**
christi.

Venite ad me

Vos omnes qui laboratis et onerati
estis et ego reficiam vos dicit
dominus. **P**anis quem ego dabo: caro
mea est: pro mundi vita: Accipite et
comedite: hoc est corpus meum quod pro vo-
bis tradetur. **H**oc facite in meam com-
memorationem. **Q**ui manducat carnem meam
et bibit meum sanguinem in me manet
et ego in illo. **V**erba que ego locutus
sum vobis: spiritus et vita sunt.

Quanta reuerentia christus sit
suscipiendus. **C**apitulum primum

Hec sunt verba
tua christe veritas eterna: omnes

Liber iiii fo 141

nis nō vno tpe plata nec vno in lo-
co pscripta. Quia ergo tua sunt ver-
ba gratanter mihi ⁊ fideliter cuncta
sunt accidiēda. **T**ua sunt ⁊ tu ea p-
tulisti ⁊ mea q̄s sunt q̄ p salute mea
edidisti. **A**libenter suscipio ea ex ore
tuo: vt arti⁹ inserantē cordi meo. **E**x-
citant me verba tante pietatis plena
dulcedinis ⁊ dilectōis: s̄ terrent me
delicta ppria: ⁊ ad capiēda tāta my-
steria me reuerberat impura p̄scia.
Prouocat me dulcedo verborū tu-
orū: s̄ onerat me multitudo vitiorū
meorū. **I**ubes vt fiducialiter ad te
accedā si tecū velim h̄c ptē: vt imor-
talitatis accipiam alimoniā si etnāz
cupiā obtinere vitā ⁊ gloriā. **V**eni-
te inquit ad me oēs q̄ laboratis ⁊ o-
nerati estis: ⁊ ego reficiā vos: **D** dul-
ce ⁊ amicabile verbū in aure pctōris
q̄ tu dñe de⁹ me⁹ egenū ⁊ pauperē
inuitas. ad cōionē tuī s̄ctissimi cor

ports. **S**ed quis ego sum domine ut ad te presertim
mea accedam? Ecce celi celorum te non capiunt: et tu dicis venite ad me omnes.
Quid sibi vult ista piissima dignatio et tam amicabile invitatio: quomodo ausus ero venire: quia nihil boni mihi conscius sum. **N**on possim presumere: quomodo te introducā in domum meam quae sepius offendi benignissimam faciem tuam. Reuerentur angelus et archangelus: metuntur sanctus et iustus. et tu dicis: venite ad me omnes. **N**isi tu domine hoc diceret: quis verum esse crederet et nisi tu iuberet: quis accedere atteteret? **E**cce noe vir iustus in arche fabrica centum annis laboravit ut cum paucis saluaretur: et ego quomodo me potero vna hora preparare ut in dei fabricatore cum reuerentia sumam? **M**oses famulus tuus magnus et specialis amicus tuus archam ex lignis impu-
tribilibus fecit quae et mundissimo vestiuit auro ut tabulas legis in eis

Liber iiii fo 147

reponēt: et ego putrida creatura au-
debo te pditorē legis ac vite datorē
tā facile suscipe in corpe meo pecca-
tis sūdito. Salomō sapientissimus
regū israel magnificū tēplū septē an-
nis in laudē noīs tuī edificauit: et oc-
to dieb⁹ festū dedicatōis ei⁹ celebra-
uit: mille hostias pacificas obrulit:
et archā federis clāgore buccinez iu-
bilo in locū sibi pparatum solēnit
collocauit: et ego infelix et pauprīm⁹
hoīm quō te in domū meā introdu-
cā: q̄ vix mediā expēdē deuote noui
horā: et vtinā vel semel digne fere me-
diā. **D**omi de⁹ q̄ntū illi ad placēduz
tibi agē studuerūt. Deu q̄ pusillū ē
qđ ago: q̄ breue expleo tps cuz me
ad cōicādū dispono: raro tot⁹ colle-
ct⁹ rarissime ab oī distractōe purga-
t⁹. Et certe i tua salutari deitatis p̄sē-
tia nulla deberet occurrē indecēs co-
gitatō nulla etiā occupare creatā: qz
nō āgelū s̄ āgeloz dñm susceptur⁹

sum hospitio. Est tñvalde magna di-
stantia inter archā federis cū suis re-
liquijs z mundissimū corpus tuum
cū suis ineffabilibus v̄tutibus inter
legalia illa sacrificia futurorū p̄figu-
ratua: z verā tui corpis hostiā: oim
antiquorū sacrificiorū p̄replatiuam
Quare igit nō magis ad tuā venera-
bilē inardesco p̄ntiā: cur nō maiori
me p̄paro solitudine ad tua sc̄a lu-
mēda: qñ illi antiqui sc̄i patriarche
z p̄phete reges q̄z z p̄ncipes cū vni-
uerso populo tantū demōstrarūt af-
fectū erga cultū diuinū? **S**altauit d̄
notissim⁹ rex dauid corāz archa dei
totis viribus: reuens b̄nficia olim
indulta patrib⁹: fecit diuersi generis
organa: psalmos edidit z cantari in-
stituit. cū leticia cecinit z ip̄e frequē-
ter in cythara: sp̄ū sancti afflatus ḡ-
tia docuit populus israel toto corde
deum laudare z ore. consono dieb⁹

Liber iiii fo i43

singulis benedicere et predicare. **S**i
tanta agebat tunc deuotio ac diuine
laudis extitit recordatio coram archa
testamenti: quanta nunc mihi et omni po-
pulo christiano habenda est reuerentia et de-
uotio in presentia sacramenti: in sumptu-
tione excellentissimi corporis christi. **C**ur-
runt multi ad diuersa loca pro visitan-
dis reliquijs sanctorum et mirantur audi-
tis gestis eorum: ampla edificia templo-
rum inspicunt et osculantur sericis et auro
inuoluta sacra ossa ipsorum. **E**t ecce tu
presens es hic apud me in altari deus meus
sanctus sanctorum creator omnium et dominus
angelorum. **S**epe in talibus videndis
est curiositas hominum et nouitas inui-
sorum: et modicus reportatur emenda-
tionis fructus: maxime ubi est tam le-
uis sine vera contritione discursus.
Hic autem in sacramento altaris totus
presens es deus meus homo christus ihesu ubi
et copiosus percipitur eterne salutis

fructus quocienscūq; fueris digne ac
denote susceptus. Ad istud vero nō
trahit leuitas aliqua nec curiositas
aut sensualitas: sed firma fides: duo
ta spes et sincera charitas. **D** inuisi-
bilis p̄ditor mundi de^o q̄ mirabilit̄
agis nobiscum: q̄ suauit̄ et gr̄ose cū
electis tuis disponis: quibus temet
ipsum in sacramento sumendum p̄
ponis. **H**oc namq; omnem intelle-
ctum superat: hoc specialit̄ deuoto-
rum corda trahit: et accendit affectū
Ipi em̄ veri fideles tui qui totam vi-
tam suam ad emendationem dispo-
nunt: ex hoc dignissimo sacramēto
magnam deuotionis gr̄am et virtutis
amorem frequent̄ recipiunt. **A**d
mirabilis et abscondita gr̄a sacramen-
ti quam norunt tm̄ xp̄i fideles: infi-
deles aut̄ pctis fuit̄es experiri nō
possunt: **I**n h̄ sacramento p̄fer̄ spi-
ritualis gr̄a: et reparat̄ in animavirtus

Liber iiii fo 144

amissa: et per peccatum deformatam redit pul-
critudo: **T**anta est aliquando hec gratia ut
ex plenitudine collate deuotionis non
tamen mens: sed et habile corpus vires si-
bi prestatas sentiat ampliores. **D**olen-
dum tamen valde et miserandum super
repiditate et negligencia nostra quod non
maiori affectu trahimur ad christum su-
mendum: in quo tota spes saluando-
rum persistit et meritum. **I**pe enim est san-
ctificatio nostra et redemptio ipse con-
solatio viatorum et sanctorum eterna fructio.
Dolendum itaque valde quod multi tam pa-
rum bene salutare mysterium aduertunt
quod celum letificat et mundum preseruat
vniuersum. **D**eum cecitas et duricia
cordis humani tam ineffabile donum non
magis attendere et ex quotidiano usu esse
ad inaduertentiam defluere. **S**i enim bene
scrissimum sacramentum in vno tamen celebra-
ret loco et ab vno tamen presceteret sacerdo-
te in mundo: quanto pures desiderio ad

illum locū z talē dei sacerdotē hoies
afficerentur: vt diuina misteria cele-
brare audirent: **Q**uic aut multi facti
sunt sacerdotes: z in multis locis of-
fertur xps: vt tāto maior appareat g̃-
tia z dilectio dei ad hoīem q̃nto alti-
us est sacra cōio diffusa p orbē. **G**ra-
tias tibi bone ihu pasto: etne q̃ nos
paupes z exules dignat^r es p̃cioso
corpe z sanguine tuo reficere: z ad h̃
mysteria p̃cipienda etiam p̃prij oris
tui alloquio inuitare: dicēdo. **V**eni-
te ad me om̃es q̃ laboratis z onerati
estis z ego reficiam vos.

Quod magna bonitas et cha-
ritas dei. in sacramento exhi-
betur homini. **Capitu. ij.**

Oper bonita-
te tua z magna misericordia
tua domine p̃sus: accedo
eger ad medicū z saluato-

Liber iiii Fo 145

rem esuriens ⁊ sitiens ad fontē vitę.
egenus: ad regē celi: seru⁹ ad domi-
nū creatura ad creatorē: desolat⁹ ad
meū piū psolatorē. **S**z vnde d̄ mibi
vt venias ad me: **Q**uis ego sum vt
ps̄tes mibi teipm: **Q**uo audet pec-
cator coram te apparere: **E**t q̄modo
tu dignaris ad peccatorem venire:
Tu nosti seruum tuū ⁊ scis qz nil bo-
ni in se habet: vñ hoc illi ps̄tes: **C**on-
fiteor igit̄ vilitatem meam: agnosco
bonitatem tuam. laudo pietatem et
gratias ago p̄pter nimiam charitatē
Propter teipm enim hoc facis.
nō p̄pter mea merita: vt bōitas tua
mibi magis innotescat: charitas am-
plior ingeratur: ⁊ humilitas p̄fecti⁹
cōmendetur: **Q**uia ergo tibi d̄ pla-
cet ⁊ sic fieri iussisti: placet ⁊ mibi dē-
gnatio tua: ⁊ vñam iniquitas mea
nō obsistat. **D**ulcissime ⁊ benignis-
sime ihesu: quanta tibi reuerentia et

et gratiactio cum perpetua laude pro susce-
ptione sacri corporis tui debetur cuius
dignitatem nullus hominum explica-
re potens inuenitur. Sed quid co-
gitabo in hac conione: in accessu ad
dominum meum quem debite venerari ne-
queo et tamen deuote suscipere deside-
ro. Quid cogitabo melius et solubri-
us nisi meipsum totaliter humiliando
coram te: et tuam infinitam bonitatem
exaltando supra me. Laudo te de-
mens et exalto in eternum. Despicio
me: et subijcio tibi in profundum vili-
tatis mee. Ecce tu sanctus sanctorum et ego
sordidus peccatorum et tu inclinas te ad
me: qui non sum dignus ad te respi-
cere. Ecce tu venis ad me: tu vis esse
mecum tu inuitas ad conuiuium tuum: tu
mibi dare vis celestem cibum: et panem
angelorum ad manducandum: non ali-
ud sane quam teipsum panem viuum: qui de ce-
lo descendisti et das vitam mundo. Ecce

Liber iiii fo 146

vñ dilectio pcedit: q̄lis dignatio s̄
lucescit: q̄s magne gratiarū actōnes
z laudes tibi p̄ his debēt. **D** q̄ salu
tare z vtille p̄siliū tuū cū istō institut
sti: q̄s suane z iocūdū puiniū cū teip
sū i cibū donasti: **D** q̄ admirabilis
opatio tua dñe: q̄ potēs v̄r̄ tua: q̄ i
fallibilis veritas tua. **D** dixisti em̄z fa
cta sunt oia: z h̄ factū ē quod ip̄e ius
sisti. **M**ira res z fide digna ac hūa
num vincens intellectū: q̄ tu dñe de
us me⁹ verus deus z homo s̄ mo
dica specie panis z vini integer cōti
neris z sine consumptione a sumen
te manducaris. **T**u dñe vn̄uersorū
qui nullius habes indigentia: volu
isti p̄ sacramentū tuū h̄itare hi nobis
p̄serua cor meū z corpus meū ima
culatū: vt leta z pura p̄scia sepi⁹ va
leā tua celebrare misteria z ad meas
perpetuam accipe salutē: q̄ ad tuum
p̄cipue honorē z memo riale penne

sanxisti et instituisti: **L**etare oia mea
et gias age deo: p tam nobili mune
re et solatio singulari in hac lachria
ru valle tibi relicto. **Q**uam quotiens
hoc misterium recolis et xpi corpus
accipis: totiens tue redemptois opus
agis et princeps oim meritoru christi
efficeris. **C**haritas etenim xpi nuq
minuitur: et magnitudo ppitatonis
eius nuq exhaurit. **I**deco noua se
mentis renouatio ne ad b dispone
re te debes: et magnu salutis misteri
um attenta psideratõe pensare. **I**ta
magnu nouu et iocundu tibi videri
debet cu celebras aut missam audis
ac si eodem die xps primu in vteruz
virginis descēdēs hō factus eēt: aut
in cruce pendens pro salute homi
num pateretur et moreretur.

Quod utile sit sepe cōmu
nicare.

Capit. ij.

Ecce ego venio
ad te dñe: vt bñ mibi sit ex
munere tuo z letificer in cō
niūso scō tuo qđ parasti in dulcedi
ne tua pauperi de? **E**cce in te ē totū
qđ desiderare possum z debeo: tu sa
lus mea z redēptio: spes z fortitudo
dec? z glia. **L**etifica ergo hodie aiaz
seruū tuū: qm̄ ad te dñe ihu animam
meā lenam. **D**esidero te nūc deuo
te ac reuerēter suscipe: cupio te i do
mū meā introducere: quatinus cuz
zacheo merear a te bñdici ac inter fi
lios abrae pputari: **A**nia mea corpus
tuū pcupiscit: cor meū tecū vniri de
siderat. **T**rade te mibi z sufficit. **N**ā
per te nulla p̄solatio valet: sine te cē
nequeo: z sine visitatōe tua viuē nō
valeo. **I**ōq; optet me frequēter ad te
accedere z in remediū salutis mee
recipere: ne forte deficiā in vīa si fuero
t iij

celesti fraudat^r alimonia. Sic enim
tu misericordissime ihu pdicās po-
pulis z varios curans lāguores ali-
quā dixisti. **N**olo eos teiu nos dimit-
tere in domū suā ne deficient in via.
Age igit^r b mō mecū: qui te p^r fideli-
um p^rsolatōe in sacramento reliqui-
sti. Tu es em̄ suavis resectio anime
z q̄ te digne māducauerit. princeps z
heres erit eterne glorie. **N**ecessarius
quidē mihi ē q̄ tā sepe laboro z pec-
co. tā cito torpescō z deficio: ut p^r fre-
quentes orōnes z p^rfessiones z sacrā
tui corpis p^rceptiones me renouem:
mundā z accendā. ne forte diuti^r ab-
stinēdo. a scō p^rposito defluā. **P**ro-
ni em̄ sunt sensus hoīs ad malū ab
adolescētia sua: z nisi succurrat diui-
na medicina. labi^r hō mox ad peio-
ra **R**etrahīt ergo sancta cōio a malo
z p^rfortat in bono. **S**i em̄ modo tā
sepe negligens sum z tepidus quā cō-
munico aut celeb^ro: qd fieret si me-

Liber iiii fo 148

delā nō sumerē z tā grande iuuamē
nō quererē: Et licet oī die nō sim ap
tus: nec ad celebra ndū bñ disposit?
dabo tñ operā pgruis tpb? diuina
pcipe mysteria ac tante grē pticipes
me exhibere. **N**ā hec est vna pncipa
lis fidelis aīe p̄solatio q̄sdū p̄griaē
a te in mortali corpe: vt sit sepi? me
mor dei sui. dilectū suū deuota susci
piat mente. **O** mira circa nos tue pi
etatis dignatio: q̄ tu dñe deus crea
tor: z viuificator: oīm spiritū ad pau
perculā dignaris venire aīam z cuꝝ
tota deitate tua ac humanitate ei?
impiguare esuriē: **O** felix mens et
btā aīa q̄ te dñm deū suū mereē de
uote suscipere: z in tua susceptōe spī
ritali gaudio repleti: **O** q̄s magnus
suscipit dñm. q̄s dilectus inducit ho
spitem: q̄s iocundum recipit socium
q̄s fidelē acceptat amicū: q̄s speciosū
z nobile amplectit̄ sponsū .p̄ oibus

dilectis et sup oia desiderabilia amā
dū. **S**ileant a facie tua dulcissime di
lecte me? celū et terra et ois ornat? co
rū. qm̄ qcqd̄ laudis hnt ac decoris:
ex dignatōe tue est largitatis: nec ad
decorē tui puenient nois cuius sapi
entie non est numerus.

Quod multa bona prestan
tur deuote cōicātib?. C. iij.

Domine deus
dominus pueni fruū tuū in bñ
dictōibus dulcedis tue. vt
ad tuū magnificū sacramētū digne
ac deuote merear accedē. **E**xcita cor
meū in te: et a graui corpe exue me.
Visita me in salutarī tuo ad gustan
dū in spū tuā suauitatē: q̄ in h̄ sacmē
to tanq̄ in fōrte plenarie latet. **I**llūi
na q̄z oculos meos ad intuen dū tan
tū mysteriū: et ad creden dū illō: idu
bitata fide me roborā. **E**st em̄ opatō

Liber iiii fo 149

tua nō hūana potentia: tua sacra isti-
tutio nō hoīs adinuētio. **N**ō em̄ ad
hec capiēda z intelligēda aliq̄s ido-
ne⁹ p se reperitur: q̄ angelicā etiā sūbtili-
tatē transcēdūt. **Q**uid ḡ pctōz indī-
gn⁹ terraz cinis de tā alto sacro secre-
to potero inuestigare z cape? **D**ñe ī
simplicitate cordis: in bona firma fi-
de z in tua iussione ad te cū spe z re-
uerentiā accedo: z vere credo quia
tu p̄ns es h̄ in sacramento de⁹ et hō.
Dis ergo vt te suscipiā: z meip̄m tibi
in charitate vniā: **D**ñi tuā p̄cor cle-
mentia z spēalē ad h̄ implozo mihi
donari gr̄iaz vt tot⁹ in te liq̄fiā z amo-
re p̄fluā atq; de nulla aliena p̄solati-
one ampli⁹ me intromittā. **E**st enī
h̄ altissimū z dignissimū sacramētū
salus aīe z corp̄is: medicīna oīs spi-
ritualis languoz is: in q̄ vitia mea cu-
rantur: passiones frenant: tentatōes
vincunt ac minuunt gr̄ia maior īfun-

ditur: virtus incepta augetur: firma-
tur fides: spes roboratur & charitas
ignescit ac dilatat. **M**ulta namq; bo-
na largitus es & adhuc sepius largiris
in sacramento dilectis tuis deuote
conscantibus deus meus susceptor aie
mee: reparator infirmitatis humane
& totius dator consolationis interne. **M**as
multam ipsi consolationem aduersus va-
rias tribulationes infundis & de imo
defectionis proprie ad spem tue protec-
tionis erigis: atq; nona quadam gratia eos
intus recreas & illustras: ut qui anxij
primum & sine affectione se ante conuersionem
senserant: postea refecti cibo potuq;
celesti in melius se mutatos inueniant.
Quid idcirco cum electis tuis ita dispense-
sater agis ut veraciter agnoscant & pa-
tenter expiant quod nihil ex semetipsis
habent & quod bonitatis ac gratie ex te con-
sequantur quod ex semetipsis frigidi du-
ri ac indevoti: ex te autem feruentes ala-

Liber iiii fo 150

eres deuoti esse merent. **Q**uis enim
ad fontē suauitatis hūiliter accedēs
nō modicū suauitatis in reptat: aut
quis in ignē copiosus stās nō parū
caloris inde percipit: **E**t tu fons es sp
plen⁹ et supabundans ignis iugiter
ardens et nūq̄ deficiens. **N**ō si mi
hi nō licet haurire de plenitudine fo
tis nec vsq̄ ad sacietatem potare ap
ponā tū os meū ad foramē celestis
fistule vt saltē in guttulā modicā ca
piā ad refocillandū siti meā et nō pe
nitus exarescā. **E**t si necdū tot⁹ cele
stis et tā ignitus vt seraphin et cheru
bin esse possum: conabor tū deuoti
oni insistere et cor meum p̄parare vt
vel modicā diuini incendiū flāmas
ex hūili sumptōe viuifici sacramētī
conquiram. **Q**uicquid autem mihi
deest bone ihesu saluator sanctissi
me tu p̄ me supple benigne ac ḡtio
se: qui oēs ad te dignatus es vocare

dicēs. **V**enite ad me oēs q̄ laboratis
z onerati estis: z ego reficiā vos. ego
quidē laboro in sudore vultus mei.
dolore cordis rogor: p̄cā onero: te
ratōib⁹ iqtroz: multis mal' passioni-
bus implico: z premo: z nō est qui
adiuuet: nō est q̄ liberet z saluū faci-
at nisi tu dñe de⁹ saluator me⁹: cui
cōmitto me z oīa mea vt me custodi-
as z pducas in vitā eternā. **S**uscipe
me in laudē z gloriā noīs tuī: q̄ cor-
pus tuū z sanguinē in cibū z potum
mihī parasti. **P**resta dñe de⁹ saluta-
ris me⁹: vt cū frequentatōe misterij
tuī crescat mee deuotōis affectus.

De dignitate sacramenti et
statu sacerdotali. **Ca. v.**

Si haberes an-
gelicā puritatē z sci Johā-
nis baptiste scritatē: nō eēs
dign⁹ h̄ sacramentum accipe nec tra

Liber iiii Fo iiii

ctare. **N**ō em̄ h̄ meritis debet hoīm
q̄ hō p̄secret z tractet xp̄i sacramen-
tū z sumat in cibum panē angelorū
Grande misterīū; z magna dignitas
sacerdotū: quibus datū est qđ ange-
lis non est concessum. **S**olī namq̄
sacerdotes in ecclesia rite ordinati:
potestatē h̄nt celebrandi z corp⁹ xp̄i
consecrandi. **S**acerdos quidē mi-
nister est dei utens verbo dei p̄ iussi-
onē z institutōz dei: **D**e⁹ aut̄ ibi p̄-
cipalis est actor z inuisibilis opator
cui subest omne qđ voluerit: z paret
omne quod iusserit. **N**us ergo cre-
dere debes deo oīpotenti in h̄ excel-
lentissimo sacramēto: q̄ p̄prio sēsū
aut alicui signo visibili. **I**ōq̄ cuz ti-
more z reverentia ad hoc opus ē ac-
cedendum. **A**tende igiŕ z vide cui⁹
mīsteriū tibi traditū est p̄ impositi-
onem manus ep̄scopi. **E**cce sacer-
dos factus es z ad celebrandū conse-

erat: vide nunc ut fideliter et deuote in suo tempore deo sacrificium offeras et teipsum irreprehensibilem exhibeas. Non alleuisti onus tuum: sed artiori iam alligatus es vinculo discipline et ad maiorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos oibus virtutibus debet esse ornat: et alijs bone vite exemplum prebere. Si conuersatio non cum popularibus et comibus hominum vijs: sed cum angelis in celo aut cum perfectis viris in terra. Sacerdos sacris vestibus induitur christi vices gerit: ut deum pro se et pro omni populo suppliciter et humiliter roget. Habet namque ante se et retro dominice crucis signum ad memorandum iugiter christi passionem. In se crucem in casula portat ut christi vestigia diligenter inspiciat et sequi feruenter studeat: Post se cruce signatus est ut aduersa quilibet illata ab alijs clementer pro deo toleret. In se crucem

gerit ut propria peccata luceat pro se: ut aliorum etiam pro peccatis defleat et se medium inter deum et peccatorem constitutum esse sciat: nec ab oratione nec ab oblatione sancta torpescat: donec gratiam et misericordiam impetrare mereatur. **Q**uando sacerdos devote celebrat: deum honorat: angelos letificat: ecclesiam edificat: viuos adiuuat: defunctis requiem prestat et sese omnium bonorum participem efficit.

Interrogatio de exercitio ante communionem. Ca. vi.

Omnium tuam dignitatem domine et meam vilitatem peso: valde premisco et in meipso profundo. Si enim non accedo vitam fugio: et si indigne me ingesserō offensam incurro. Quid ergo faciam de me? auxiliator me? et consolator in necessitatibus? Tu doce me viam rectam. Pone breue aliquod exercitium sacre

cōioni p̄gruū. **D**ile est em̄ scire q̄lit
scz deuote ac reuerēter tibi p̄parare
debeā cor meū ad recipiendū salu-
briter tuū sacramentū: seu etiā cele-
brādū tā magnū z diuinū sacrificiū
De discussione pprie cōsci-
entie z emēdatōnis p̄posito

Cap. vii.

Sper omnia

Scū summa hūilitate cordis
z supplicī reuerētia cū ple-
na fide z pia intentōne honoris dei
ad hoc sacramentū celebrandū tra-
ctandū z sumendū optet dei accede-
re sacerdotē: diligēt̄ examina p̄sciē-
tiā tuam z p̄ posse tuo vera p̄ritōne
z humilī p̄fessione eam nuda z clarī-
fica: ita vt nil graue habeas aut scias
q̄d te remordeat z liberum accessus
impediat. **H**abeas displicētiā oim

Liber iiii fo 155

peccatorum tuorum in generali: et per quotidianis excessibus magis in speciali doleas et gemas. Et si tempus pariter: deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias. Ingemisce et dole quod adhuc ira carnalis et mundanus: tam immortificatus a passionibus: tam plenus concupiscentiarum motibus: tam incustoditus in sensibus exterioribus: tam sepe multis vanis fantasijs implicatus: tam multum inclinatus ad exteriora: tam negligens ad interiora: tam levis ad risum et dissolutionem: tam durus ad fletum et compunctionem: tam promptus ad laxiora et carnis comoda: tam segnis ad rigorem et feruorem: tam curiosus ad nova audienda et pulcra intuenda: tam remissus ad humilia et abiecta amplectenda: tam cupidus ad multa habenda: et tam parcus ad dan dum: tam tenax ad retinendum: tam inconside-

ratu in loquendo: tam incontinentis
ad tacendū: tam incōp osit⁹ in māibus
tam īportun⁹ in actib⁹: tam effesus super
cibū: tam surdus ad dei verbū: tam ve
lox ad quietē: tam tardus ad laborem
tam vigilans ad fabulas: tam somno
lentus ad vigilas sacras: tam festinus
ad finē: tam vagus ad attendendū: tam
negligens in honoris p̄soluēdis: tam
repid⁹ in celebrando: tam arid⁹ in cōf
cando. tam cito distractus: tam raro
tibi bene collect⁹: tam subito cōmo
tus ad iram: tam facilis ad alterius
displicentiā: tam p̄nus ad iudicandū
tam rigid⁹ ad arguendū: tam let⁹ ad pro
sp̄ra: tam debilis in aduersis: tam sepe
multa bona p̄ponens et modicū ad
effectum p̄ducens. **H**is et alijs de
fectibus tuis cū dolore et magna di
splicentiā p̄p̄te infirmitatis confessis
ac deploratis firmū statue p̄positus
sp̄ emendandī vitā tuā et in meli⁹ p̄

Liber iiii fo 154

ficiendi. Deinde cū plena resignati-
one ⁊ integra voluntate offer teipm
in honore nois mei in ara cordis tui
holocaustū ppetuū. corp⁹ tuum. s. ⁊
animā mihi fideliter pmittēdo: qua-
ten⁹ sic digne merearis ad offerēdū
deo sacrificiū accedere ⁊ sacramētū
corpis mei salubriter suscipe. Nō est
em oblatio dignior ⁊ satisfactio ma-
ior p pctis diluendis q̄ seipm pure
⁊ integre cū oblatōne corpis xpi in
missa ⁊ in cōione deo offerre. Si hō
fecerit qd̄ in se est ⁊ vere penituerit:
quotienscūq̄ p venia ⁊ grā ad me ac-
cesserit: vno ego dicit dñs: quia no-
lo mortē pctōris s̄ magis vtruerat
⁊ vtiat: qm̄ pctōrū suorū non recor-
dabor apli⁹ s̄ cūcta sibi idulta erūt.
**De oblatione xpi in cruce
et ppria resignatōe Ca. viii**

Sicut ego me-
ipsum expasis in cruce mani-
bus et nudo corpore pro pecca-
tis tuis deo patri sponte obtuli ita ut
nihil in me remaneret quin totum in
sacrificium diuine placationis tran-
sierit: ita debes tu temetipsum mihi
voluntarie in oblationem puram et
sanctam quotidie in missa cum om-
nibus viribus et affectibus tuis: quan-
to intimius vales offerre. **Q**uid ma-
gis a te requiro quam ut te studeas mihi
ex integro resignare? **Q**uicquid preter
te ipsum das nihil curo: quia non quero
datum tuum sed te. **S**icut non suffice-
ret tibi omnibus habere preter me: ita nec
mihi placere poterit quicquid dederts
tenon oblatio. **O**ffer te mihi et da te to-
tum pro deo et erit accepta oblatio. **E**c-
ce ego me totum obtuli patri pro te: dedi
etiam totum corpus meum et sanguinem in ci-
bu ut totus tuus es et tu meus permanere-

Liber iiii fo 155

res. si aut in teipso steteris nec sponte
te ad voluntatem meam obtuleris. non
est plene oblatio nec integra erit in
nos unio. Jo oia opera tua precedere de-
bet spontanea tuipius in manu dei
oblatio si libertatem consequi vis et
gratiam. Ideo tam pauci illuminati et
liberi intus efficiuntur: quia seipos ex
toto abnegare nesciunt. Est firma sen-
tentia mea: nisi quis renunciauerit om-
nibus: non potest meus esse discipulus:
Tu ergo si optas me esse discipulus
offer teipsum mihi cum omnibus affectibus tuis
Quod nos et oia nostra deo
debemus offerre et pro omnibus ora-
re.

Ca. ix.

Omnia oia tua

sunt que in celo sunt et in ter-
 ra. Desidero meipsum tibi
 in spontaneam oblationem offerre et tuus
 perpetue permanere: Domine in simplicitate

v. iij.

te cordis mei offero meipm tibi ho-
die in seruū sempiternū: in obsequi-
um ⁊ sacrificiū laudis ppenue. **Su-**
scipe me cū hac setā oblatōe tui pci-
osi corpis quā tibi hodie in pntia an-
geloz inuisibilr assistētū offero: vt sit
p me ⁊ p cūcto populo tuo in salu-
tē: **D**ñe offero tibi oia pctā ⁊ delicta
mea q̄ cōmisi corā te ⁊ sc̄tis angelis
tuis a die q̄ primū peccare potui vs-
q̄ ad diem hāc: sup placabili altari
tuo: vt tu oia piter incēdas ⁊ pburas
igne charitatis tue: ⁊ deleas vniuer-
sas maculas pctōz meoz: ⁊ psciam
meā ab oī delicto emūdes: ⁊ restitui-
as mihi grām tuā quā peccādo amī-
si: oia mihi plene indulgēdo ⁊ i oscu-
lū pacis me misericorditer assumen-
do. **Q**uid possum agē p pctis meis
nisi hūiliter ea pfitēdo ⁊ lamētando
⁊ tuā ppitiationē incessanter depcā-
do: **D**epcor te exaudi me ppiti⁹ vbi
asto corā te de⁹ me⁹. **D**ia pctā mea

Liber iiii fo 156

mibi maxime displicet. Nolo ea vix
q̄ apli⁹ perpetrare s; p̄ eis doleo z do
lebo q̄ diu vixero: par⁹ p̄niam agē z
p̄posse satisfacere. **D**imittite mibi de⁹
dimittite mibi pctā mea: p̄t̄ nomen
sciū tuū salua aīam meā quas p̄cio
so sanguie tuo redemisti. Ecce p̄mit
te me mie tue: resigno me in māib⁹
tuis: age mecū fm bōitatē tuāz non
fm meā maliciā z inīqtatē. **O**ffero
etiam tibi omnia bona mea q̄uis
valde pauca z impfecta vt tu ea emē
des z scifices: vt ea grata habeas et
accepta tibi facias z semper ad meli
ora trahas: nec non ad bñm z lauda
bilem finem me pigrum z inutilem
homunionē p̄ducas: **O**ffero q̄z ti
bi oīa desideria deuotorū: necessita
tes p̄ntū: amicorū fratrū: sororū oīz
q̄ charorū meorū z eorū q̄ mibi vel
alijs p̄t̄ amorē tuū bñfecerūt q̄ oīo
nes z missas pro se suisq; omnibus

y iiii

dicti a me desiderauerunt et petierunt
sive in carne adhuc uiuant sive iam se-
culo defuncti sint: ut omnes sibi auxili-
um gratie tue: operis solationis: protectione
a periculis: liberatores a penis adueni-
re sentiant: et ut ab omnibus malis erep-
ti gratias tibi magnificas leti persoluant
Offero etiam tibi preces et hostias pla-
catiois pro illis specialiter qui me in aliquo
leserunt pertristauerunt aut vituperauerunt
vel aliquod damnum vel quamquam intule-
runt. pro his quoque omnibus quos aliquis pertristauit
pertristauit: grauauit et scandalizauit: uer-
bis factis scienter et ignorantem: ut no-
bis omnibus pariter indulgeas peccata no-
stra et mutuae offensiones. **M**iserere do-
mine a cordibus nostris omnem suspitione
indignationis: iram et disceptationis: et quicquid
quod potest charitatem ledere et fraternam dile-
ctionem minuire. **M**iserere miserere
domine misericordiam tuam poscentibus: da gra-
tiam indigentibus: et fac nos tales existere:

Liber iiii fo 157

ut sim⁹ digni gratia tua pfrui: et ad
vitā pficiamus eternam: Amen.

Quod sacra cōio de facili nō
est relinquenda. Capit. x.

Requēter re
currendū est ad fontē gr̄ie
et diuine misericordie: ad
fontē bonitatis et totius pietatis: quē
nus a passionib⁹ tuis et vicijs curari
valeas et q̄ vnīuersas tentatōes et fal
latias diaboli fortior atq; vigilātor
effici merearis. Inimic⁹ sciens fru
ctū et remediū maximū in sacra cō
munionē positū oī mō et occasione
nitit̄ fideles et deuotos: q̄tū preualet
retrahere et impedire. Cū em̄ quidā
sacri cōioni se aptare disponūt: peio
res sathanē immisiones patiuntur
Ipse em̄ neq; spūs ut in Job scribit̄
venit inter filios dei ut solita eius
nequicia perturbet aut timidos ni

liber in radiis
mum reddat et perplexos quatenus
affectum eorum minuat vel fidem
impugnando auferat: si forte aut o-
mnino cognitionem relinquunt aut cum te-
pore accedant. Sed non est quicquam
curandum de versutibus et fantasijs il-
lus quibuslibet turpibus et horridis sed
cuncta fantasmata in caput eius sunt
retorquenda. Contemnendus est mi-
ser et deridendus: nec propter insultus
eius et commotiones quas suscitatur sacra est
omittenda cognitio. Sepe etiam impeditur
nimia sollicitudo pro deuotione haberi-
da et anxietates quedam de professione
facienda. **A**uge secundum consilium sapientium
et depone anxietatem et scrupulum: quia
gratiam dei impedit et deuotionis mentis de-
struit. Propter aliquam puam tribula-
tionem vel grauitatem sacra ne dimittas
cognitionem sed vade citius profiteri et omnes
offensiones alijs libenter indulge.
Si vero tu aliquem offendisti: veniam

Liber iiii fo 158

humiliter p̄care et de⁷ libēter indul-
gebit tibi. **Q**uid p̄dest diu tardare
p̄fessionē aut sacrā differre cōionem
Expurga te cū primis: expue velo-
citer venenū: festina accipe remedi-
um: et senties meli⁹ q̄ si diu distule-
ris. **S**i hodie p̄pter istud dimittis:
cras forsitan illō magis euēiet: et sic
diu posses a cōione impediri et magis
inept⁹ fieri. **Q**uāto ḡ citi⁹ vales: a p̄-
senti gravitate et inertia te excutias:
q̄z nihil imptat diu anxari diu cum
turbatione trāsire et ob quotidiana
obstacula se a diuinis seq̄strare: im-
mo plurimū nocet diu cōionē p̄te-
lare: nā et gravē torporē p̄suevit indu-
cē. **P**roh dolor q̄dā tepidi et dissolu-
ti moras p̄fitēdi libenter accipiunt:
et cōionē sacrā idcirco differre cupi-
unt ne ad maiorē sui custodīā se da-
re teneant: heu q̄z modicā charitatē
et debilē deuotōz habent qui sacram

cōionem tā faciliter p^oponūt. **Q**uā
felix ille z deo accept^o hēt q̄ sic vult
z tali puritate p̄sciam suam custodit
vt eē oī die cōicari par^o z bñ affectat^o
esset si ei liceret z sine nota agē pos-
set. **S**i q̄s interdū abstinet hūilitat̄
grā aut legitima impediēte cā: lau-
dandus est de reuerentia. **S**i autē
torpor obrepserit seipm excitare de-
bet z facere quod in se est z dñs ade-
rit desiderio suo p̄ bona voluntate
quā specialiter respicit. **Q**uō vo legit̄
me p̄pedi^o ē: hēbit sp̄ bonā volūta-
tē z piā intentōz cōicandi: z sic non
carebit fructu sacramenti. **P**ōt enīz
quilibet deuotus oī die z oī hora ad
sp̄nalem xp̄i cōionē salubriter z sine
p̄hibiōe accedere z tñ certis diebus
z statuto tpe corp^o sui redēptoris cū
affectuosa reuerētia sacramentaliter
d̄z suscipe: z magis laudem dei z bo-
norē p̄cedere q̄ suam p̄solatōz q̄rere

Quā toties mystice cōicat z inuisibi-
liter reficitur quoties incarnatōnis
xp̄i misterium passionēq; deuote reco-
lit z in amore eius accēdit. Qui ali-
ter se nō p̄parat nisi instāte festo vel
psuetudine p̄pellente: sepi⁹ impar⁹
erit. **S**tūs q̄ se dño in holocaustum
offert quotiens celebrat aut cōmuni-
cat. Non sis in celebrādo nimis p̄-
lixus aut festin⁹ s; serua bonū cōem-
modū cū quib⁹ uiuis. Nō dēs alijs
generare molestiā z rediū s; cōez ser-
uatiā fm maiorū institutōz: z poti⁹
aliorū seruire utilitati q̄ pprie deuo-
tioni vel affectui.

Quod corp⁹ xp̄i z sacra scri-
ptura maxime sint anie fideli
necessaria. **Capit. xi.**

O dulcissime do-
mine ihu q̄nta est dulcedo

deuote aie tecū epulāris in cōfusio
mo: vbi ei nō ali⁹ cib⁹ māducand⁹
pponit nisi tu vnic⁹ dilect⁹ ei⁹ super
oia desideria cordis ei⁹ desiderabit
Et mihi quidē dulce foret in presen
tia tua ex intimo affectu lachrymas
fundere: z cū pia magdalena pedes
tuos lachrymis irrigare. **S**z vbi est
hec deuotio: vbi lachrymarū sancta
rū copiosa effusio: **C**erte in aspectu
tuo z scōrū angelorū tuorū totum
cor meum ardere deberet z ex gau
dio flere. **H**abeo em̄ te in sacramen
to vere pntez: quāuis aliena specie oc
cultam. **Q**uā in ppriaz diuina clarita
te te pspicere oculi mei ferre nō pos
sent: s; neq; tot⁹ mōs in fulgore glie
maiestatis tue subsisteret. **I**n h̄ ḡ im
becillitati mee p̄sulis q̄ te s̄b sacmē
to abscondis: **H**abeo vere z adoro
quē angeli adorant in celo: s; ego ad
huc interim in fide illi autē in specie

Liber iiii fo 169

et sine velamine. Ne oportet contem-
tum esse in lumine vere fidei et in ea
ambulare donec aspiat dies eterne
claritatis: et umbre figurarum incli-
nentur. **C**um autem venerit quod perfectum est: cessa-
bit usus sacramentorum: quia beati
in gloria celesti non egent medica-
mine sacramentali: gaudent enim si-
ne fine in presentia dei: facie ad faci-
em gloriam eius specularantes et de
claritate in claritate abyssalis deita-
tis transformati gustant verbum dei ca-
ro factum: sicut fuit ab initio et manet
in eternum. **M**emor horum mirabili-
um grante mihi sit redium etiam quod li-
bet spirituale solatium: quia quod diu dominum
meum aperte in sua gloria non video
pro nihilo duco omne quod in mundo con-
spicio et audio: **T**estis es tu mihi de-
us quia nulla potest me res consolari:
nulla creatura quiescere nisi tu deus
meus quem desidero eternaliter preplari

Sed non est hoc possibile durante me
in hac mortalitate. **I**deo optet ut me
ponam ad magnam patientiam et meip-
sum in omni desiderio tibi submit-
tam. **Q**uia et sancti tui domine qui tecum iam in re-
gno celorum exultant: in fide et patien-
tia magna dum viverent adventus glorie
me expectabant. **Q**uod illi credide-
runt ego credo: quod illi speraverunt
ego spero: quod illi pervenerunt per gratias
tuas me veteris perfido. **A**mbulabo
interim in fide exemplis profertur scro-
rum. **H**abeo etiam libros sanctos pro solaci-
o et vite speculo: atque super his omnia
sanctissimum corpus tuum pro singulari
remedio et refugio. **D**uo namque mihi
necessaria pro maxime sentio in hac vi-
ta sine quibus mihi importabilis fo-
ret ista miserabilis vita. **I**n carcere
corporis huius detentus duobus me egere
sateo: cibo. scilicet et lumine. **D**edisti ita-
que mihi infirmo sacrum corpus tuum ad

Liber iiii Fo iiii

refectionem mentis et corporis: et posuisti lucernam pedibus meis vbi-
num. **S**ine his duobus bene vivere non
possetis nisi verbum dei lux anime mee
et sacramentum meum panis vite. **H**ec
possunt etiam dici mense due hinc et
inde in gazophilatio sancte ecclesie po-
sita. **O**na mensa est sacri altaris hinc
panem sanctum. id est corpus christi preciosum. **A**-
ltera est diuine legis continens do-
ctrinam sanctam: erudiens fidem rectam
et firmiter usque ad interiora velaminis
vbi sunt sancta sanctorum perducens. **G**ra-
tias tibi domine ihesu lux lucis eterne pro
doctrinae sacri mensa quam nobis per
seruos tuos prophetas et apostolos alios-
que doctores ministrasti. **G**ratias ti-
bi creator et redemptor hominum qui ad
declaramendam toti mundo charitatem
tuam cenam pastis magnam: in qua non agnum
typicum sed tuum sanctissimum corpus et san-
guinem proposuisti manducandum: leti-

Liber iiii fo 162

vt q̄ officiū sacerdotale suscepimus
digne ac deuote tibi in oī puritate z
p̄scia bona famulari valeam⁹: Et si
nō possum⁹ in tāta innocentia vite
p̄seruari vt debem⁹. p̄cede nobis tū
digne flere mala q̄ gessim⁹ vt in spū
humilitatis ac bone voluntatis pro
posito tibi seruenti⁹ de cetero deser-
uire valeamus.

Q̄d magna diligētia se de-
beat cōicatur⁹ xp̄o p̄parare.

Capit. xij.

Ego sum puri-
tatis amator z dator om-
nis sc̄ritatis. Ego cor pur-
gabo z sibi ē loc⁹ req̄etōis mee: Para
mibi cenaculū grāde stratū: z facias
ap̄d te pasca cū discipulis meis. Si
vis vt vēiā ad te z apud te māeas: ex-
purga vet⁹ serm̄tū z m̄da cordis tui
bitaculū. Exclūde totū sc̄m z oēm

¶ ij

viciorum tu multū: sede tāq̄ passer
solitarius in tecto: et cogita excessus
tuos in amaritudine aīe tue. **D**ñs
namq̄ amās suo dilecto amatori op
timū et pulcerrimū preparat locum
q̄ in hoc cognoscit affectus suscipiē
tis dilectum. **S**cito tñ te non posse
satisfacere huic p̄paratōi ex merito
tue actōis etiā si per integrū annum
te prepares: et nihil aliud in mēte ha
beres: **S**ed ex sola pietate et grā mea
p̄mitteres ad mensam meā accedē:
ac si mendicus ad prandiū vocaret
oluitis: et ille nihil aliud hēat ad re
tribuendum bñficijs eius nisi se hu
miliando et regratiando. **F**ac quod
in te est et diligēter facito nō ex p̄sus
tudie nō ex necessitate: s̄ cuz timore
et reuerentia et affectu accipe corp̄ di
lecti dñi dei tui dignitatis ad reuenire
Ego sū q̄ vocavi: ego iussi fieri: ego
supplebo qd̄ tibi deest: v̄i et suscipe

Liber iiii fo 163

me cum grām deuotōis tribuo: gra-
tias age deo tuo: nō qz dign⁹ es sed
qz tui misertus est: **S**i nō habes s̄
magis aridā: te sentis insiste oratōi
ingemisce ⁊ pulsa: nec desistas do-
nec merearis micā aut guttā grē sa-
lutaris accipe. **T**u mei indiges non
ego tui indigeo: **N**ec tu me scifica-
re venis: s̄ ego te scificare ⁊ melio-
rare venio: **T**u venis vt ex me scifi-
ceris ⁊ mihi viuaris vt nouā gratias
recipias ⁊ de noua ad emendatōnē
accendaris: **N**oli negligere hanc ḡ-
tā: sp̄ p̄para cū oī diligentia cor tuū
⁊ introduce ad te dilectū tuū. **O**pret
aut vt nō solū te p̄paras ad deuotio-
nem ante cōionē sed vt etiam soli-
cite te conserues in ea post sacramē-
ti perceptionē: nec minor custodia
post exigitur: q̄ deuota preparatio
prius. **N**am bona postmodū custo-
dia: optima iterum est p̄paratio ad
x iij

maiorē grām psequendā: Ex eo q̄p
pe valde indisposit⁹ q̄s reddi si sta
tim fuerit nimis effusus ad extero
ra solatia. **C**ave a multiloq̄o mane
in secreto: z seruere deo tuo. Ip̄z cū
habes: quē tot⁹ mōs tibi auferre nō
p̄t. Ego sum cui te totū dare debes:
ita vt iā ultra non in te s̄ in me absq̄
omni solitudine viuas.

Quod toto corde aīa deuo
ta xp̄i vnionē in sacramento
affectare debet. **Cap. xiiij.**

Quis mihi det
q̄ dñe vt inuēiā te solū: z ape
riam tibi totū cor meum z
fruar te sicut desiderat aīa mea: z iā
me nemo despiciat nec vlla creatu
ra me moueat vel respiciat sed tu so
l⁹ mihi loquaris z ego tibi: sic solet
dilect⁹ ad dilectū loqui z amic⁹ cum
amico p̄uiriari. **P**ro oro h̄ desidero

Liber iiii fo i 64

ut tibi tot⁹ vn⁹iar: z cor meū ab om-
nibus creatis rebus abstraham: ma-
gisq; p̄ sacram cōmunionem ac fre-
quentem celebrationem celestia et
eterna sapere discam. **A**h domine de-
us qñ ero tecū tot⁹ vn⁹it⁹ z absorpt⁹
meiq; totaliter oblitus. Tu in me et
ego in te: z sic nos pariter in vnum
manere p̄cede. **V**ere tu es dilectus
meus elect⁹ ex milib⁹: in q̄ p̄placuit
aie mee habitare oib⁹ diebus vite sue.
Vere tu pacificus me⁹ in q̄ pax sū-
ma z requies vera extra quez labor
z dolor z infinita miseria. **V**ere tu
es deus absconditus z p̄siliū tuum
nō ē cū impijs s; cū hūilib⁹ z simpli-
cib⁹ fmo tu⁹. **Q**uā suavis est domi-
ne spūs tu⁹. q̄ vt dulcedinē tuā in fi-
lios dñmōstrares: pane suauissimo d̄
celo descēdēte illos reficere dignaris
Vere nō est alia natio tam grandis

que habeat deos appropinquantes si
bi sic tu de^o n^r ades vniuersis fidelis
bus tuis: quibus ob quotidianum
solatiū z cor erigendū in celus te tri
buis ad edendū z fruendū. **Q**ue est
em̄ alia gens taz inclita sicut plebs
xp̄iana aut q̄ creatura sb̄ celo tā dile
cta vt aia deuota ad quā ingreditur
de^o vt pascat eam carne sua gloriosa
D ineffabilis gratia: o ammirabilis
dignatio: o amor immensus homi
ni singulariter ip̄es^o. **S**z qd retribu
am dño pro gr̄a ista: pro charitate
tā exim̄ ia: **N**ō est aliud qd̄ gr̄ius do
nare queā q̄ vt cor meū deo meo to
taliter tribuā z intīme p̄iungā. **T**ūc
exultabūt oīa interiora mea cuz per
fecte fuerit vnita deo aia mea. **T**ūc
dicet mibi si tu vis esse mecum: ego
volo esse tecum. **E**t ego respondebo
illi **D**ignare dñe manere mecum: ego
volo libenter esse tecum: h̄ ē totū desi-

Liber iiii fo 165

deriū meū vt cor meū tibi sit vnus

De quorundā deuotorum
ardenti desiderio ad corpus
xpi.

Ca. xiiij.

Quam magna

Quam multa dulcedinis tui
dñe quā abscōdisti timen-
tib⁹ te. Quā recordor deuotorū aliq̄
rū ad sacramentū tuū dñe cū maxi-
ma deuotione ⁊ affectu accedentiū
tunc sepi⁹ in meip̄o p̄fundo ⁊ eru-
besco q̄ ad altare tuū ⁊ sacre cōlonis
mensam tā tepide ⁊ frigide accedo:
q̄ ita aridus ⁊ sine affectōne cordis
maneo: ⁊ q̄ nō sum totaliter accen-
sus corā te deo meo nec ita vehemē-
ter attractus ⁊ affectus sic multi de-
uoti fuerūt: q̄ p̄ nimio desiderio cōl-
onis ⁊ sensibili cordis amore a fletu
se nō potuerūt p̄tinere: s; ore cordis
⁊ corpis pariter ad te deū fontem vi-

Quā medullis inhiabant: suā esuriez
nē valētes aliter tpare nec faciāre nī
si corp^o tuū cū oī iocūditatez spūali
ausditate accepissent. **Q**ua ardeis
fides eorū: p̄babile existēs argumē
tū sacre p̄ntie tue. **I**sti em̄ vacit̄ cog
noscūt dñm suū ī fractōe p̄ais: q̄ruz
cor tā valide ardet in eis de ihu am
bulāte cē eis: **L**ōge ē a me sepe talis
affect^o z deuotio: tā vehemēs amor
z ardoz. **E**sto mihi p̄piti^o ihu bone
dulcis z benigne z p̄cede paup̄i mē
dico tuo vel interdū modicū de cor
diali affectu amoris tui in sacra cōlo
ne sēire: vt fides mea magis conua
lescat. spes in bonitate tua p̄ficiat et
charitas semel p̄fecte accēsa z celeste
māna expta nunq̄s deficiat. **P**otēs
ē aut̄ mia tua ec̄ grāz desideratā mi
hi p̄stare z in spū ardozis cū dies bñ
placiti tui aduenerit me clementissi
me visitare. **E**tenī lz tanto desiderio

Liber iiii fo i69

tā specialiū deuotozū tuozū non ar-
deo: tñ de grā tua illi? magni inflam-
mati desiderij desiderū hēo orās et
desiderās oim taliū feruidozū ama-
tozū tuozū pncipē me fieri: ad eozū
sancto consortio annumerari.

Qd̄ gratia deuotōis humi-
litate ⁊ suiipi? abnegatōe ad-
quiritur.

Cap. xv.

Oportet te de-
uotōis grām instanter que-
rere: in desinenter petē: pa-
tenter ⁊ fiducialiter expectare: gra-
tanter recipere hūilr p̄suare: studiose
cū ea opari. ac deo ips ⁊ modū sup-
ne visitatōis donec vēiat p̄mittē. hu-
miliare p̄cipue te debes cū paz aut
nihil deuotōis interi? sētis: s; nō ni-
miū deici nec iordiate p̄ristari: dat
sepe de? iyno breui mom̄to qd̄ lōgo

negant ipe. **D**at etiā qñq; in fine qđ
in principio orōis largire distulit. si
semper cito grā daretur z pro voto
adesset: nō esset infirmo hōi bñ por-
tabile. **P**ropterea in bona spe z hu-
mili patiētia expectanda est deuoti-
onis grā. **T**ibi tñ z pctis tuis impu-
ta cū nō datur vel etiā occulte tollit.
Modicū qñq; est qđ grām impedit
z abscondit. si tñ modicū z nō pot^o
grande dici debeat quod tantū bo-
num prohibet. **E**t si hoc ipsum mo-
dicū vel grande amoueris z perfcē
viceris: erit qđ petisti. **S**tatim nāq;
vt te deo ex toto cordē tradideris nec
hoc vel illud p tuo libito seu velle
quesieris: s; integre te in ipō posue-
ris: vnitū te inuenies z pacatū quia
nil ita bñ sapiet z placebit sic bñpla-
citū diuine voluntatis. **Q**uisquis ḡ
intentionē suā simplici corde sursum
ad deum leuauerit seq; ab omni in-

Liber iiii Fo 167

ordinato amore seu displicētia cui⁹
libet rei create euacuauerit: apissi-
mus gratie p̄cipiende ac dignus de-
uotionis munere erit. **D**at em̄ dñs
ibi bñdictōz suā ubi vasa vacua iue-
nerit. **E**t q̄nto p̄fectius quis infimis
renunciauerit ⁊ magis sibi p̄i p̄ con-
temptum sui moritur: tanto gr̄a ce-
lerius venit copiosius intrat ⁊ alti⁹
liberum cor eleuat. **T**unc videbit ⁊
affluet ⁊ mirabitur ⁊ dilatabitur cor
eius in ip̄o quia manus domini cū
eo: ⁊ ip̄e se posuit totaliter in manu
eius vsq; in seculū. **E**cce sic bñdicit̄
hō qui querit deus in toto cord̄ suo:
in vanū accipit animam suā. **H**ic
in accipiendo sacrā eucharistiā ma-
gnā p̄meretur diuine vnionis gr̄a ⁊
q; nō respicit ad p̄p̄riā deuotionem
⁊ consolationem: sed dei gloriam et
honorem.

~~Q~~uod necessitates nostras
xpo apire z ei⁹ gratiã postu-
lare debem⁹. **Ca .xvi.**

Odulcissime at-
q^{ue} amantissime dñe quem
nunc deuote desidero su-
scipe tu scis infirmitatē meā z neces-
sitatē quā patior: in quātis malis et
vicijs iaceo q̄ sepe sum q̄uat⁹: tēta-
tus. turbat⁹ z inq̄nat⁹. Pro reme-
dio ad te venio: p̄ psolatōe z s̄bleuis
mine te dep̄cor. Ad oīa scientē loq̄z
cui manifesta sunt oīa interiora mea
z q̄ sol⁹ potes me p̄fecte psolari z ad-
iuuare. Tu scis q̄b⁹ bonis indigeo
p̄ oib⁹: z q̄ paup̄ sū in v̄tutib⁹. Ecce
sto añ te paup̄ z nud⁹ gr̄iaz postulās
z misericordiā implorās. **R**efici estu-
riatē mendicū tuū. accende frigidi-
tatē meā igne amoris tui illumina ce-
citatē meā claritate p̄ntie me. **D**er-

Liber iiii fo 168

te mihi oia terrena in amaritudinez
omnia graua z contraria in patien-
tiam: omnia infima z creata in con-
temptum z obliuionem. **U**rige cor
meum ad te in celum. **E**t ne dimittas
me vagari super terram. **T**u so-
lus mihi ex h' iam dulcescas vsq; in
seculo: qz tu sol⁹ cib⁹ z potus meus
amor meus z gaudium meuz: dul-
cedo mea z totum bonuz meu. **Q**ui-
na me totaliter ex tua pntia accedas
combures: z in te trāsmutes: vt vn⁹
tecū efficiar spūs p grām internē vni-
onis z liqfactōnē ardentis amoris.
Nec patiaris me ieiunū z aridū a te
recedere s; opare mecū misericordit
sic sepi⁹ opar⁹ es cū sanctis tuis mi-
rabiliter. **Q**uid mirū si tor⁹ ex te ig-
nescerē z in me ipso deficerē cū tu sis
ignis sp ardens z nunq; deficiens.
amor corda purificās z intellectum
illuminans.

De ardenti amore et vehe-
menti affectu suscipiendi xp̄i
Gloria discipuli. Capit. xvii

Om summa

C deuotōe et ardenti amore:
cū toto cordis affectu et fer-
uore desidero te dñe suscipe: quē ad
modū multi sc̄i et deuote p̄sone in
cōicando te desiderauerunt qui tibi
maxime in sanctitate vite placuerūt
et in ardentissima deuotione fuerūt
D deus meus amor eternus totus
bonū meū felicitas intermiabilis: cu-
pio te suscipe cū vehementissimo de-
siderio et dignissima reuerētia q̄s ali-
quis sc̄ōm vnq̄s habuit et sentire po-
tuit. Et licet indignus sum oīa illa
sentimenta deuotōis habere: tamē
offero tibi totus cordis mei affectus
ac si oīa illa gr̄issime inflāmata desi-
deria sol⁹ habere. **Sz** et quēcūq̄ p̄s

Liber iiii fo 169

plia mens concipe et desiderare: hec
omnia tibi cum summa reuerentia
veneratione intima ac fauore p̄beo
ve offero. **N**ihil opto mihi reserua-
re s̄ me et oia mea tibi sponte et libe-
rissime imolare: **D**ñe deus me⁹ cre-
ator me⁹ et redēptor me⁹ cum tali af-
fectu: reuerentia laude et honore: cū
tali gratitudine: dignitate et amore:
cum tali fide: spe et puritate te affe-
cto hodie suscipere: sicut te suscepit
et desiderauit sanctissima mater tua
gloriosa v̄go maria: qñ angelo euā-
gelizanti sibi incarnatōnis mysteri-
um humiliter et deuote respondit.
Ecce ancilla dñi fiat mihi s̄m v̄bus
tū. **E**t sicut beatus p̄cursor tu⁹ ex-
cellentissim⁹ sc̄tōz **J**ohes bap. in p̄-
sentia tua letabund⁹ exultauit i gau-
dio sp̄s̄s̄cti. dum adhuc maternis
clauderet visceribus. et postmodum
cernens inter hoies i b̄m ambulatē

¶

valde se humilians deuoto cū affe-
ctu dicebat. **A**micus aut sponsi qui
stat et audit eum: gaudio gaudet p-
pter vocē spōsi: sic et ego magnis et
sacris desiderijs opto inflāmari et tibi
ex toto corde meipm pntare: **Q**ui et
oim deuotorū cordiū iubilatōes ar-
dētes affect⁹: mētales excess⁹ ac sup-
nales illūinatōes et celicas visiones
tibi offero et exhibeo cū oib⁹ v̄tutib⁹
et laudib⁹ ab oī creatura i celo et i ter-
ra celebratis et celebrādis p me et oī-
b⁹ mihi i orōe p̄mēdati q̄tin⁹ ab oī-
b⁹ digne lauderis et in ppetuū glori-
ficeris. **A**ccipe vota mea dñe deus
me⁹ et desideria infinite laudatōis et
imēse bñdictōis q̄ tibi fm multitu-
dinē ineffabilis magnitudis tue iure
debentur. **H**ec tibi redō et reddere
desidero p singlos dies et momenta
tēporatq; ad reddēdū mecū tibi q̄-
nias et laudes oēs celestes spūs et cū

Liber iiii fo 170

ros fideles tuos p̄cibus ⁊ affectib⁹
inuito ⁊ exoro. **A**udent te vn̄uersi
populi trib⁹ ⁊ lingue: ⁊ sc̄m̄ ac mel-
lifuū nomē tuū cū summa inbilati-
one ⁊ ardenti deuotōe magnificēt
Et quicūq; reuerēter ac deuote altis-
simū sacramētū tuū celebrāt ⁊ ple-
na fide recipiūt grām ⁊ misericordi-
am apud te inuenire mereantur et
pro me peccatore suppliciter exorēt
Qūq; optata deuotione ac fruibili
vn̄ione potiti fuerint ⁊ bene conso-
lati ac mirifice refecti ⁊ de sacra mē-
sa celesti abscesserint: mei pauperis
recordare dignentur.

Quod homo non sit curio-
sus scrutator sacramenti sed
humilis imitator christi. sub-
dendo sensum suum sacre fi-
dei.

¶ ij

Capit. xviii.

Quendum est

Curiositas et inutilis perscrutatio huius profundissimi sacramenti si non vis in dubitationis profundum demergi. Qui scrutator est maiestatis: opprimet a gloria. **P**ro valet deus operari: quod homo intelligere potest. **T**olerabilis pia et humilis inquisitio veritatis: parata se decori et pias patrum vias studens ambulare. **B**eata simplicitas que difficiles questionum relinquit vias et plana ac firma pergit semita mandatorum dei. **M**ulti devotionem perdidit dum altiora scrutari voluerunt. **F**ides a te exigitur et sincera vita: non altitudo intellectus neque profunditas misteriorum dei. **S**i non intelligis nec capis que infra te sunt: quomodo comprehendes ea que supra te sunt? **S**ubde te deo et humilia sensum tuum fidei et

Liber iiii fo i vi

debitur tibi sciētie lumen p̄t tibi fu-
erit vtile ac necessarium. **Q**uidem qui
ter tētantur de fide ac sacramento: s̄
nō est hoc ipsis imputandum s̄ po-
tius inimico. **N**oli curare: noli di-
sputare cum cogitationib⁹ tuis nec
ad immittas a dyabolo dubitatōes
responde: sed crede verbis dei crede
sanctis eius ⁊ p̄betis ⁊ fugiet a te
nequā inimicus. **S**epe multum p̄-
dest q̄ talia sustinet dei seruus. **N**as
infideles ⁊ peccatores non tētāt q̄s
secure iam possidet: fideles autē de-
notos varijs modis tētāt ⁊ vexat. **P**-
ge ḡ cū simplici ⁊ indubitata fide et
cū simplici reuerentia ad sacmēn-
tum accede: **Q**uisq̄d intelligere nō
vales: deo omnīpotenti secure com-
mitte. **N**on fallit te deus: fallit q̄ si-
bi nimum credit. **G**raditur de⁹ cū
simplicib⁹ reuelat se humilib⁹ dat
intellectū paruulis, aperit sensū pu-
7 iiii

ris mentibus: et abscondit gratiam cu-
riosius et superbis. Ratio humana debi-
lis est et falli potest: fides autem vera falli
non potest. **D**is ratio et naturalis inve-
stigatio fidem sequi debet: non pre-
cedere nec infringere. **N**am fides et
amor ibi maxime precellunt et occul-
tis modis in **D**e sanctissimo et super-
excellentissimo sacro operantur. **D**eus
eternus et immensus infiniteque pote-
rie facit magna et inscrutabilia in ce-
lo et in terra: nec est investigatio mi-
rabiliu operu eius. **S**i talia essent opa
dei ut facile ab humana ratione caperentur
non essent mirabilia nec ineffabilia
dicenda.

ExPLICIT liber quartus de sacra-
mento altaris.

Incipit tractatus de medi-
tatione cordis Johannis Ber-
son Capit. primum.

Meditatio cor-

Mdis mei in prospectu tuo sem-
per. Felix certe qui cum propheta
potest ex sententia dicere verbum istud deo. Sed
videamus in primis quid sit medita-
tio cordis: non per carnalem solo sed spiri-
tuali corde: est autem meditatio vehemens
cordis applicatio ad aliquid investigan-
dum et inveniendum. Et haec applicatio
fortis habet difficultatem quam quibus ma-
ior est quam minor. Quod ut intelligatur pro-
supponatur ex creditis et ab experien-
tia. cor nostrum conditum esse: et tres ha-
bere species oculorum mentales ocu-
los rationales oculos sensuales. Et
ex illis est vobis unus oculus in
cognitione: alius in affectione. Fun-

y iij

datar hec distinctio in altera qua di-
cimus hominē habere porcionem
seu faciē rōis duplicē quarū supior
vertit ad leges eternas: altera ad tē-
porales. Neutra tñ in actu suo opē-
det ab organo corpeo. Sub istis est
rō demersa corpori: q̄ sēsualitas ap-
pellatur. Primus oculoꝝ vocatur
ab alijs oculus mentis: alter ocul⁹
rōnis terci⁹ oculus carnis.

¶ Capi. scđm.

Ferat ab ini-
tio bñdite rōnalis nature
talis ordo ordinisq; trāqlli-
tas: q̄ ad nutū z merū impiū sensua-
litas rōni inferiori: z inferior rō supe-
riori seruebat: z erat ab inferiorib⁹
ad supna pnus z facilis ascensus:
faciente hoc leuitate originalis iusti-
tie sbleuantis sursum corda: quē ad
modū naturaliter ignis sua leuitate

statum fert: dicit vō postq̄ aduersus
dñm sup̄mū inq̄ta p̄ditio demeruit
auferri iustitiā hanc originalē s̄b in-
troijt p̄d̄ grauissimū p̄comitans
p̄ctm̄: quod miserā z captiuatā ani-
mā trahere nō cessat ad infima tāq̄
circūligata sit funib⁹, cathenis z cō-
pedib⁹ vincta in mendicitate z ferro
Sicq̄ mirabilī: imo miserabilī con-
fusione facta ē ordis prioris p̄uersio
q̄ in hoīe sic merso tenebris z carce-
re ceco p̄turbat⁹ est: in ira triplex vtrī-
q̄ ocul⁹ p̄ imp̄fectōnē in sensualita-
te: p̄ obnubilatōz in inferiori rōnis
p̄fectōe z per quandā excecātōnem
in superiori rōnis portōne.

Capit. tertium.

Habemus ecce

Habemus p̄mā difficultatis: quā
in meditātōe s̄tīm⁹: quā
in h̄ndis sp̄ ad dñz oculis exp̄imur.

Facit h̄ penalis illa gaudio deorsū
sugiter ipellēs quēadmodū vidē est
sensibiliter in aqueductu q̄ tota faci-
litate defluit intima. **C**ōtinet aut̄ vel
sursum leuat̄ nō nisi cū violētia. nō
aliter cor ad infima p̄nū leniter ef-
fluit hac illacq; veluti sine retinacu-
lo vel labore qm̄ facilis descēsus a-
ueni. **N**it poeta: Sed retrocare gra-
dū sup̄asq; euadere ad auras. h̄ op̄
hoc labor est.

Capit. quartum.

Perscrutemur

Prosequēter ex p̄dictis natu-
rā seu pprietatē meditatiois
qm̄ ex h̄ ip̄o q̄ necessaria nob̄ ad de-
um tendentibus existat videbimus
Dixim⁹ aut̄ r̄ repim⁹ q̄ meditatio ē
vehemens applicatio vel attentio
animi ad aliqd̄ inuestigandū vel in-
ueniēdū fructuose. **A**ddim⁹ fructu-
ose ne meditatio ūgat aut̄ in sup̄st̄

De me. cor. fo i 74

tionē aut in curiositatē aut in melā-
colicā stoliditatē. **D**icam⁹ ḡ plētes
q̄ meditatio ē vehemens ⁊ salubris
ai applicatio ad aliqd̄ inuestigādū
vel expimētaliter p̄gnoscedū. **P**ōi-
m⁹ h̄ vltimū p̄t nām ipi⁹ afflictōis
q̄ diuersa sortit̄ noia p̄portionaliter
ad p̄ditionē cognitōis. **N**on potest
aliter affectio cōgnosci q̄ experimē-
taliter ab eo qui per eam afficitur.
Quam experimentalem affectōis
cognitiouem non potest eam h̄ns
in alterum verbis quibuslibet insū-
dere nisi similiter affectus sit alter il-
le. **Q**uoniā solus nouit: put in apo-
calypsi scribitur: qui accipit: **P**ro-
pterea vocatur manna absconditū
Exemplū est perspicuū in illo qui
nouit dulcedinem mellis solus per
doctrinam: sicut medicus sanus in
firmitatis dolorē **H**ec aut̄ dulcedo
a gustante: hic dolor ab egrotante

aliter & longe cognoscuntur.

Capi. quintum.

Derpédamus

Per his q̄s p̄funde senserit
p̄pheta naturā meditatiois
dū ait. In meditatioe mea exardescet
ignis. Strūq; em̄ p̄plexus est lumē
intellectu; & ardorē in affectu. Quā
vero sit difficile q̄ ignis deuotionis
spūalis exardescat, flatu meditatiois
fiet notū considerantibus ignē ma-
terialē: dum queritur a lignis aq̄
sis viridibus luto respersis elici: sul-
fla quantū potes: iterū atq; iterum
multo conatu resuffla: emerget plu-
rimus ab initio sum⁹ ab initio con-
turbans oculos. Dixit em̄tabit scin-
tilla: q̄ mox euanescet. Disperges for-
sitan iratus p̄gesta p̄ ligna si non
in longanimitate p̄stiteris: Quam
longanimitatē appellamur b̄ medi

ratōz aut meditatōi pūgendā.

Capit. vi.

Enimim⁹ ali-

Quod **m** quas scripsisse doctrinas v^t
industrias nedū latino: sed
gallico sermone sup hūda meditatō
ne talī licet fortassis vteremur alijs
terminis in tractatulo d' mística the
ologia pte scōa q̄ praxi ei⁹ docet: q̄ i
altero de morte p̄tēplatois edito in
altero rursū de mēdicitate spūali
p̄pilato. Deniq̄ tanta reperit difficul
tas: tāta p̄ diuersitate hoīz varietas
in practicādo doctrinā vere sancteq̄
meditatōis: q̄ an silere vel aliquid
scribere: consultius sit: videoz ego
met mibīpī qūq̄ s̄ dubio fluctuās

Capitul. vii.

Am enim re-
Cogito: q̄ absq̄ meditatio-

usu potantū: p̄f̄ti dū febrū discrasia
laborat q̄ pot̄ vini alioq̄n salubris
causat vel egredis augm̄tū vel ina
neā z furore: aut quōq̄ mortē. Nos
aū filios oēs adā q̄s egrotos q̄s fe
bricitates eē pessimis aīe febrib⁹ ne
gauerit: q̄b⁹ v̄tū i nauseā z amari
tudinē optia diuinoꝝ eloq̄oꝝ v̄ba q̄
b⁹ i sel p̄uertit suauissim⁹ diuinū v̄bi
panis. Heu miseros nos heu quaz
ex intima p̄sideratōe talia mef̄ie cō
clamauit ap̄tus. Infelix ego hō q̄s
me liberabit de corpe mortis huius
Subiūgit: Ḡia dei p̄ īm̄ x̄pm.

Cap. ix.

Quid agimus

Quid ergo? Quid abim⁹ precipi
tes p̄ abrupta vicioꝝ. Abi
m⁹ ne p̄ d̄sideria cordis n̄ri. z i ad i
uētōib⁹ n̄ris pessimis despati sine le
ge: sic freno: sic ordie: nūq̄d sufficiēt

nobis cogitationes instabiles: sordide: fluxe somnioque simillime: que non
pro solatibus ve edificatibus allature sunt
sed desolatibus mesticia et ruina ob-
lectantibus se in eisdem. **N**espōdebim⁹
ne quod id fieri debere: sed assit discre-
tio moderatrix in oibus que non securi⁹
habe post diuinam gratiam poterim⁹ quod
sedulum et securum alteri⁹ experti nosque
diligentis et agnoscentis consilium.

Capitulum .x.

Lamat Ari-
Cstoreles voces experientie
loquens: quod ars et virtus sunt
circa: difficilia ut ars pingendi. ars
scribendi: ars cytharizandi: virtus ca-
stitatis: virtus fortitudinis: virtus so-
brietatis: **H**oc vero sic intelligendum
est: quod ab initio virtus et ars multas in
acquisitione sua patiuntur difficul-
tates: dum vero fuerint conquise

facilia sunt eis oia. **P**ingit facilliter
pictor: exercitar⁹ i arte sic de scripto-
re sic de citharizante videmus: ita vt
dixerit idē, Aristotiles q̄ p̄fecta non
deliberat tā sibi facilia est act⁹ suus.

Cap. xj.

Tamur ista

V cōparōe dum de meditatōe
loquimur. Attēdam⁹
q̄ in trahendo passim lineas pictu-
re vel scripture difficultas nulla est
sicut nec in discussione digitorū per
cithare cordis. Inuenimus similē
in cogitatōe: **N**ō em̄ difficulter aut
laboriose nun hoc: nūc illud put oc-
currerit cogitat⁹ s̄ q̄ nullus in resul-
tet effectus: vides in sic pingēte: sic
scribente. & sic citharizante: ita neq̄
prosus in sic cogitante: imo cum se-
ralibus cogitatōibus vagis oblecta-
uerit: vt dicit Seneca tristis remane-

bit: Porro laboriose studiose & attē-
tissime cum mira tarditate pigēdo:
scribendo: & cytharizando: sit quan-
doq; ut bñ & celeriter ista fiant.

Capitulum .xij.

Quosum ista: Nimirū ut
oñdam? quēadmodū dō co-
gitatōe nulla vnq; pficiet:
aut emerget in meditātōz q̄nto mi-
n? in p̄tēplatōz? Et meditātōe vero
q̄ summā hz difficultatē: si bona fi-
de simplici: & discreta diligēter exer-
ceat: pueniem? ad hāc pfectōz q̄ abs-
q; vlla difficultate fiet apud nos fru-
ctuose: qđ summo meditātōis stu-
dio, pquire voluim?. Ita deniq; trā-
sibit meditatio in p̄tēplatiōē. Non
em̄ differt p̄tēplatio a meditātōe ni-
si penes facile & difficile: qm̄ vtrobi-
q; ē fruct? aliter q̄ in cognitōe.

Quesitū aut p̄tēplatio q̄ ē

de me. cor. fo 178

liber et expeditus mentis intuitus in res
perspicendas usqueque diffusus. Et
quod ad contemplationem que respicit intellectum
Porro que ad contemplationem que consistit in af-
fectu et in praxi describit eam Hugo
quod est per subleuare mentis iubilum. mors
quodam carnalium desideriorum: Hoc est gi-
stare quod suauis est dominus: quem iustum sequitur
alia longe cognitio: quod fuerit intellectu-
alis solum visio vel quedam auditio
per fidem aut per scripturam.

Capit. xiiij.

Meditabitur ecce aliquis gemens
et suspirans ut coluba. dicet
cum propheta: meditatus sum nocte
cum corde meo exercitabar: et sco-
phebam spiritum meum fac habere anxie: difficile
laboriose recogitando nunc omnes annos
suos in amaritudine anime sue: nunc iudi-
cia dei que sunt abyssus multa in celo
sursum et in abyssis deorsum: et ita
de reliquis circa que versatur meditatus

attentio vehemens: ut ea quae meditantur vel
cogitant liquidius vel firmiter in affectibus
suis trahat. Efficiet tandem ut his omnia tanta
felicitate recogitet et sapiat: quae facili-
lis est ipsa cogitatio: Docet nos exem-
pla praedicta si dubitamus. Non enim plerumque
laboris habent scriptorum pictorum: citarista
bene agendo quod optime didicerit: quae vago
et vano aliquis ab initio discurret si-
ne arte et ordine per lineas picture: vel
scripturae: aut per cytharae cordis.

Capitulum xv.

Adendum est
ad praemissa nihilominus quod
vix est aliquis ita perfectus in arte
sua quam assidue possit ad aliam vel co-
gnoscenda vel agenda proficere quia necesse
est ut non habeat cum labore: multo magis
verum est in ipsa de qua loquimur medita-
tione quam novos veritatis aut devotio-
nis fervorem ingerere parere studet: sed non deest

de me. cor. fo 179

parturitōis dolor p̄ illud maledi-
ctū spūaliter intellectus. In dolore
paries filios tuos. Nō meminit tū
p̄llure p̄t̄ gaudiū: q̄ natus ē sibi no-
uus cognitionis ⁊ affectōnis sc̄tē fe-
tus in animi sui mundum.

Cap. xvi.

Venit autē ab
vinitio fr̄q̄ntius ut dūz ali-
quis nōcū purgat̄ a vicijs
satagit meditari ut colūba: meditat̄
q̄si vet̄ sinea dolos odia. Medita-
tur sic canis rabiosa silentia rodens
iux̄ verbū satirici. Meditat̄ q̄si sor-
dida sus: tū ferissimas in aīo versat
reuerfat̄ cogitatōnes. Quid por-
ro de blasphemie spū: q̄ ab homia-
bilis: q̄ horrid̄. Nō nunq̄ resurgit
terrificans meditantē loquens aduer-
sus deū sc̄tōs sc̄tāl̄q̄ ingētia q̄ nec fa-
ri licet. Faciuntur infidelitatis iacu-

la: baratrum despatois aperiet ex
perimētū q̄z manifestat: q̄z recte ius
serit sapiēs fili accedēs ad seruitutē
dei: p̄para animā tuā ad tentatōnez
Sequitur p̄sidiū certissimū: sta in ti
more. **H**ūis em̄ vir q̄ sp̄ ē pavid⁹.

Capit. xvij.

Pavidus vero
sp̄ quo bñs q̄ret aliqs dñs
timor additiori. scrupul⁹
scrupulis: pusillanimitas pusillan
imitati: p̄sertim cū nō adest assidue
p̄siliator: dux ⁊ p̄monstrat cor itine
risarti ⁊ rectis: **S**ivo talis qui rar⁹
est inuētus forte fuerit cum ocio no
uū meditantē instruendī q̄ntū libu
erit felix quidē erit ip̄e nou⁹ tyro: si
tū p̄tin⁹ absq̄ vlla trepidatōe para
t⁹ est credere p̄silio. **S**ed o quotiēs
bone ihu: quotiens hesitabit: ⁊ idēz
repetet iterum iterq̄z q̄si falli refoz

De me. cor. fo 180

midans querat idem. Deniq; non
vterur erga dantem sibi consilium
doctrina iacobi que est vt postulet
in fide nihil hesitans: Scripsi que-
dam super huiusmodi scrupul i tra-
ctatulo de prepatōe ad missam aliq
similiter de cautelis contra scriptuz
blasphemie durissimū: aduers⁹ quē
remediū optimū est ptenere nec cu-
rare qn poti⁹ irridere: nam sup his
solicite pferri nisi forsitan in princi-
pio p cautela ad habendū psilium
De scrupulis vero teneat hec re-
gula q aduersus eos agendum est:
si ita prudens aliquis & expert⁹ con-
siliator dictauerit: mandauerit aut
iusserit: nec aget in hoc contra con-
scientiam suam demeritorie: dum
illam ad consilium sapientōru per
rationis libertatem ab animo suo
mutat et disponit q̄uis assidue sen-

suasitatis remurmuratio forte senti
atur. **A**lio qm nunq̄ fiet in pace deo
locis cordis: **R**ursus aduertēdū q̄
sic dicēte aristotile ois nra cognitio
a sensu iterū necesse ē oēm intelligē
tē fantasimata speculari: sic original
meditatio nostri cordis a sensibili-
b⁹ q̄ figurata sunt q̄ colerata z cete-
ris accidētib⁹ t̄pis z loci circūuolu-
ta. **H**inc sunt meditātōnis p̄scripte.
hinc imagines picte vel sculpte. hic
generaliter fit illud psalmiste. **M**e-
ditat⁹ sum in oib⁹ opib⁹ tuis: in fa-
ctis manū tuarū meditabar. **Q**ue
utiq̄ factez opa sunt corpalia. **N**ibi
lomin⁹ dz assurgē meditās ultra p̄-
gredi. veluti p̄ scalā aliqd̄ ex visibili-
bus ad inuisibilia. sic d̄t ap̄tus: qm̄
inuisibilia dei. ex h̄is q̄ facta sunt in-
tellecta p̄cipiunt̄ sempiterna quo-
q̄ virt⁹ ei⁹ z diuinitas. **P**ropterea
docens nos a corpali⁹ ad spūalia

migrare dicebat. Et si xpm fm carnem cognouim⁹ nunc tñ fm carnē non cognoscimus.

Cap. xviii.

Aduertenduz

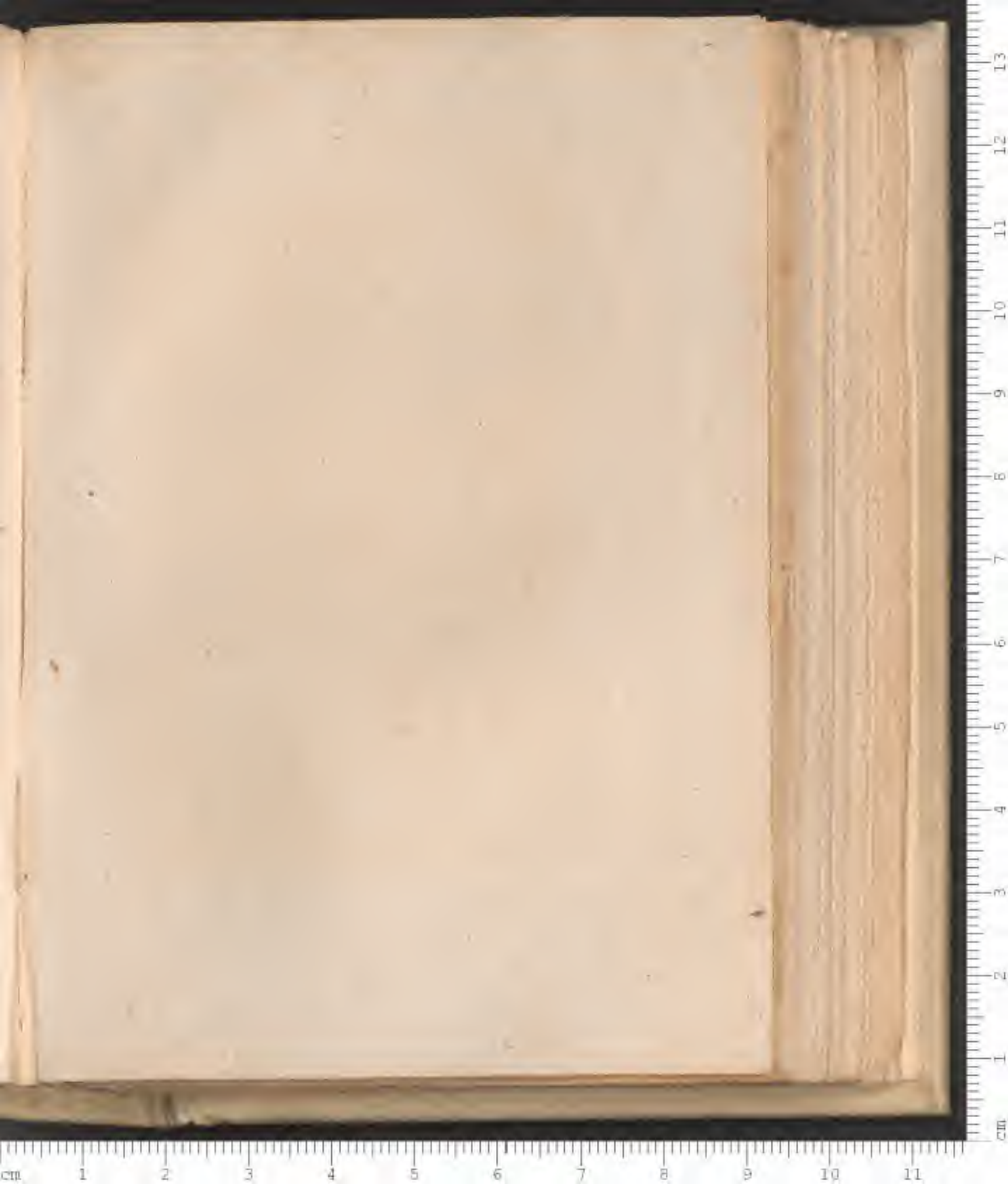
a vero q̄ meditatūris duplīces inter ceteras tenduntur insidie: vna dū petunt p̄siliū super occurrentib⁹ scrupulis in meditatōne sua. p̄sertim mulier a viro. Altera dū sunt in actu meditatōnis. Fit in p̄rio casu crebra⁹ et leui⁹ q̄ a multis credi p̄t agglutinatio q̄dā aioruz velata pallio sc̄tē deuoteq̄ dilectionis q̄ p̄ p̄fabulatōib⁹ sibi typo q̄rendi p̄siliū querit: dehinc aīa veluti cōfricata calefcit et sensim igne ceco carnalis amoris carpitur et virtus. nec intelligitur primo donec tādē ad rīsus leues: ad facetos blādosq̄ gest⁹ preuentus est. Auertat de⁹ a suis su

is id quod reliquū silem⁹. Timeo
inquit apostolus: nedū spū cepierit-
tis. carne psūmamini. Scripsi tam
pluries talia psequenter ad augusti-
nū: notatim in tractatulo de pbatō-
ne spiritū. Incurrūt aliud piculus
meditātes: dū in solis fantasijis: duz
solis imaginib⁹ corporeis se tradūt
z toto corde vehementer incūbunt.
Fit pind q̄ meditās dū transire sa-
ragit in p̄tēplātōem collabaf ad me-
lancolicā seu fantasticā lesiones: ita
tandē vt imagines iteruz vsatas in
ymaginatiua v̄tute p reb⁹ ipis exte-
riorib⁹ accipiat. Et sic euenit i som-
niantib⁹ dū dormiūt: nō aliter istis
in vigilia ptingit q̄z v̄ba z opa nul-
lā inter se cōnexionē: nullū ordinē
seruāt vbi neq̄ ē p̄ncipiū neq̄ finis:
vbi sic vulgo d̄r: neq̄ est caput neq̄
cauda: s̄ de gallo sit salt⁹ ad cignus:
ita vt vigilātes somniare videantur

De me. cor. fo 182

De quolibet dicunt vulgares. **N**isi resu-
erit non sunt in resuerie. porro timet
non timenda sperat non speranda. **N**unc
gaudio dissoluntur: nunc subito me-
rore tabescunt. **Q**uales egent ampli-
us somento sacratis quam monitione sa-
pientis.

Tractatus aureus et peruti-
lis de perfecta ymitatōe xpi et
vero mundi contēptu. Cum
tractatulo de meditatōe cor-
dis finiūt feliciter Anno do-
mini. M. cccc. lxxxij.

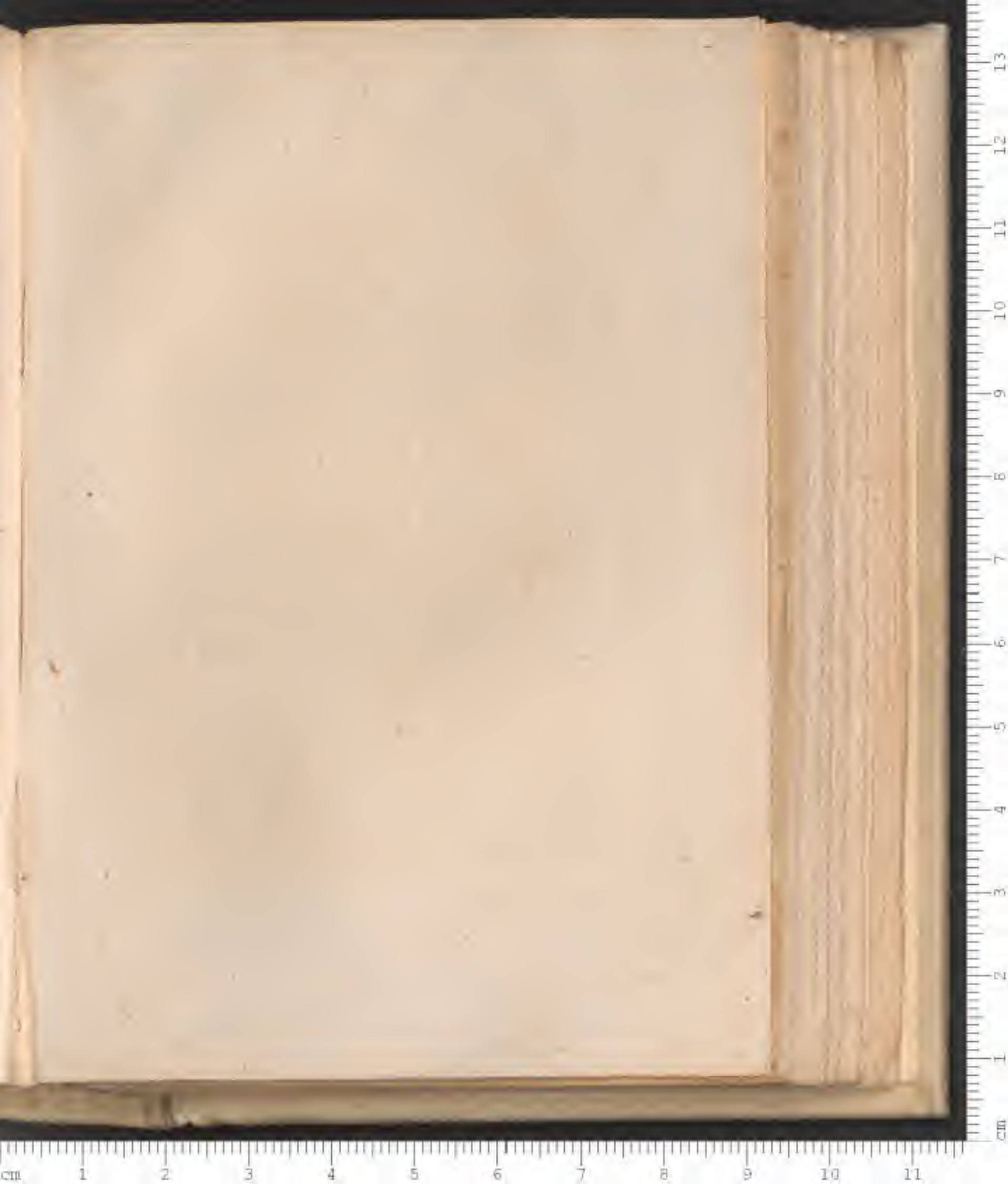

PLATE 13

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

